

08/231-1022/ПР

15.12.2025

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

V сесія IX скликання

Р І Ш Е Н Н Я

Київ

№ _____

ПРОЄКТ

Про продовження дії Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки

Відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 243-р, з метою забезпечення належного рівня розвитку та ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Продовжити дію Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки, схваленої рішенням Київської міської ради від 20.04.2023 № 6308/6349, до 31 грудня 2026 року.

2. У назві, тексті рішення Київської міської ради від 20.04.2023 № 6308/6349 «Про схвалення Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки» та у тексті Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки цифри «2025» замінити на цифри «2026».

3. Схвалити План заходів з реалізації Концепції на 2026 рік, що додається.

4. Оприлюднити це рішення в установленому порядку.

5. Це рішення набирає чинності з моменту його оприлюднення.

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань освіти і науки, сім'ї, молоді та спорту та постійну комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

ПОДАННЯ:

Директор Департаменту культури

Сергій АНЖИЯК

Завідувач сектору правового
забезпечення

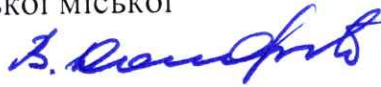
Алла БАБЕНКО

Уповноважена особа з питань
запобігання та виявлення корупції

Тетяна ДУКА

ПОГОДЖЕНО:

Заступник голови Київської міської
державної адміністрації

Валентин МОНДРИЇВСЬКИЙ

Голова постійної комісії Київської
міської ради з питань культури, туризму
та суспільних комунікацій

Вікторія МУХА

Голова постійної комісії Київської
міської ради з питань освіти і науки,
сім'ї, молоді та спорту

Вадим ВАСИЛЬЧУК

Начальник управління правового
забезпечення діяльності
Київської міської ради

Валентина ПОЛОЖИШНИК

СХВАЛЕНО

Рішення Київської міської ради

від _____ № _____

План заходів з реалізації Концепції на 2026 рік

Завдання	Захід	Відповідальний	Строк виконання
Напрямок 1. Забезпечення належних умов для вивчення та спілкування українською мовою, надання підтримки всім, хто планує перейти або вже переходить на українську			
1.1. Створення системи зручних та доступних всім киянам офлайн та онлайн послуг для вивчення та практикування української мови	1.1.1. Зміцнення комунікативного потенціалу української мови та покращення мовної культури через розвиток мережі розмовних клубів та курсів української мови для різних цільових груп населення столиці (наживо, онлайн)	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (об'єднання) (за згодою)	Протягом 2026 року
	1.1.2. Популяризація мовознавства, культури мовлення та мовної освіти шляхом розміщення матеріалів, що допомагають удосконалити знання української мови, розвивають грамотність та мовну культуру через освітні блоги, які висвітлюють сучасні підходи до	Бібліотечні заклади міста Києва Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

	викладання мови, цікаві методики, ресурси для навчання та актуальні новини в освітній сфері (Блог «МовоСвіт на Освіти» https://movosvitnaosvity.blogspot.com)		
	1.1.3. Проведення занять з культури ділового мовлення для молоді в закладах освіти та бібліотечних закладах	Бібліотечні заклади міста Києва Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
1.2. Розвиток осередків українськомовного середовища в усіх районах міста Києва	1.2.1. Забезпечення діяльності Київського офісу мовної культури – центру створення, поширення та моніторингу українськомовного середовища	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	1.2.2. Позиціонування мережі курсів та розмовних клубів української мови як простору підтримки в переході на українську	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

		Громадські організації (об'єднання) (за згодою) Бібліотечні заклади міста Києва	
1.3. Популяризація української мови шляхом проведення культурно-мистецьких заходів	1.3.1. Літературні вечори, творчі та музичні зустрічі, презентації книг їх авторами; зустрічі з українськими письменниками, поетами, журналістами; виставкові проєкти «Мова в серці культури», «Читай українське» тощо; поетичні читання – вивчення мови через поезію	Бібліотечні заклади міста Києва	Протягом 2026 року
	1.3.2. Літературно-музичні зустрічі в рамках проєкту «Для тих, хто хоче і любить співати» – вивчення мови через пісню	Бібліотечні заклади міста Києва	Протягом 2026 року
	1.3.3. Бібліотечні кінопокази українських фільмів з подальшим обговоренням	Бібліотека імені М.Реріха, бібліотека сімейного читання імені І.Шамо, бібліотека імені О.Довженка	Протягом 2026 року
	1.3.4. Національно-патріотичний захід «Сінемалогія UA» (перегляд українських кінофільмів та обговорення разом з психологами)	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Квітень-вересень 2026 року
	1.3.5. Показ української кінокласики або сучасного українського кіно у приміщеннях громадських просторів «Vcentri HUB» в м. Києві	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

		Комунальне підприємство виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) «Київкінофільм» Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації»	
	1.3.6. Здійснення заходів з підтримки видання книг українською мовою та проведення їх презентацій (за Комплексною міською цільовою програмою «Столична культура: 2025-2027 роки» та «Підтримка киян – Захисників та Захисниць України» на 2023-2025 роки))	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
Напрямок 2. Створення українськомовного середовища в усіх сферах життєдіяльності міста Києва			
2.1.Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту,	2.1.1. Проведення круглих столів, форумів, семінарів, інших заходів з питань формування та реалізації державної мовної політики, організація інформаційних заходів про порядок застосування	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

розвитку та популяризації	норм законодавства про державну мову, організація освітніх лекцій з української мови	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	
	2.1.2. Підтримка участі здобувачів освіти у міжнародних, всеукраїнських, міських заходах: Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика; Всеукраїнські учнівські олімпіади з української мови і літератури, українознавства; Конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН з української мови, літератури, українознавства, фольклору; Міжнародний фестиваль-конкурс «Пресвесна на Дніпровських схилах»	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.3. Участь у Всеукраїнському радіодиктанті національної єдності	Структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Районні в місті Києві державні адміністрації	27 жовтня 2026 року

		Комунальні підприємства, установи, організації	
	2.1.4. Організація інформаційно-освітніх та книжково-ілюстрованих виставок у бібліотеках закладів освіти; збільшення кількості спільних проектів бібліотек і закладів освіти, спрямованих на популяризацію української мови серед дітей та молоді	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.5. Проведення ювілейних читань учнівської молоді, флешмобу «Поетичний уклін», науково-практичних конференцій до ювілеїв відомих українських культурних діячів, письменників, науковців	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.6. Розширення кола творчих зустрічей учнів із сучасними українськими письменниками та митцями; ігрові мовні квести та вікторини	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.7. Посилення інтеграції української мови в цифровий освітній простір (онлайн-курси, віртуальні літературні клуби, електронні бібліотеки)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.8. Проведення заходів до Дня рідної мови, Дня слов'янської писемності і культури, Європейського дня мов, Дня української писемності та мови, Дня Конституції України з акцентом на мовні статті, Шевченківські дні	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради	Протягом 2026 року

		(Київської міської державної адміністрації) Районні в місті Києві державні адміністрації	
	2.1.9. Курс національно-патріотичних лекцій з історії України «НеНудна історія»	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.1.10. Виготовлення медіаконтенту з популяризації української мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	2.1.11. Реалізація проєкту П.О.Р.Ш. (перше онлайн-радіо «Школа»)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
2.2. Мотивування учасників освітнього процесу до вивчення, навчання та спілкування українською мовою	2.2.1. Просування проєкту Віртуального музею української мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	2.2.2. Популяризація української мови, правильного вживання українських слів та правил правопису, зокрема через створення та поширення в мережі Інтернет матеріалів	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

	(відеороликів, інфографіки тощо) у рамках проєкту «СловОпис» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка	Громадські організації (за згодою)	
	2.2.3. Покращення навчально-методичного забезпечення кабінетів української мови та літератури закладів освіти	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Районні в місті Києві державні адміністрації	Протягом 2026 року
	2.2.4. Запровадження спеціальних відзнак стимулювання участі учнів та педагогічних працівників у заходах	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Районні в місті Києві державні адміністрації	Протягом 2026 року
	2.2.5. Здійснення в закладах освіти культурно-просвітницьких заходів, що висвітлюють значення української мови як скарбниці історії українського народу, важливого засобу державотворення й суспільного поступу. Організація інформаційно-освітніх та книжково-ілюстрованих виставок у закладах освіти. Проведення щорічних заходів до Дня української писемності та мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Управління освіти районних в місті Києві державних адміністрацій Київська Мала Академія Наук Інститут післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка Заклади освіти	Протягом 2026 року

	2.2.6. Організація зустрічей учасників освітнього процесу з україномовними видатними особами; проведення в закладах освіти національно-патріотичних, культурно-мистецьких, інформаційних та соціокультурних та просвітницьких заходів, що сприятимуть популяризації української мови, підвищенню престижу її використання, формуванню національної ідентичності через українську мову	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	2.2.7. Реалізація мовних проєктів Інформаційно-творчим агенством «ЮН-ПРЕС»	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
2.3. Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення та удосконалення української мови для різних категорій осіб	2.3.1. Розроблення та відкриття мережі практичних курсів з вивчення української мови для різних категорій осіб, зокрема для ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, яких залучено до вивчення української мови, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент соціальної та ветеранської політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	Протягом 2026 року
	2.3.2. Організація та проведення практико-орієнтованих курсів з української мови та	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської	Протягом 2026 року

	відеоуроків «Спілкуємося українською» для різних цільових груп населення столиці у рамках проєкту «З Києвом і для Києва» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка	міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський столичний університет імені Бориса Грінченка Громадські організації (за згодою)	
2.4. Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти	2.4.1. Розробка освітнього ресурсу «ВІРТУАЛЬНА МЕТОДИЧКА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ/ВИХОВАТЕЛЯ» для використання в освітньому процесі. Рекомендації методистів, досвід учителів/вихователів-практиків. Розміщення матеріалів для використання у роботі на офіційному ютуб-каналі Комунального некомерційного підприємства «Освітня агенція міста Києва»	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
	2.4.2. Створення освітнього ресурсу ВІРТУАЛЬНИЙ ВІСНИК «містОК». Відкрита платформа для комунікації, навчання та втілення проєктів розвитку співробітництва між освітніми установами, обміну педагогічним досвідом, організації спільних заходів	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне некомерційне підприємство «Освітня агенція міста Києва»	Протягом 2026 року
	2.4.2. Створення та реалізація онлайн-курсів та практико-орієнтованих курсів з української мови для педагогічних працівників закладів освіти міста Києва, зокрема для вчителів-предметників	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	Протягом 2026 року

2.5. Залучення батьків дошкільнят та школярів молодшого шкільного віку до формування дитячого мовлення та створення українськомовного середовища розвитку дітей	2.5.1. Проведення презентацій для викладачів та батьків щодо лінгвістичного розвитку людини, різних доменів використання мови. Розробка рекомендацій для батьків, посилення на ресурси, контент для створення українськомовного середовища розвитку дітей	Департамент освіти виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
2.6. Посилення практики розмовної української мови в різних формальних та неформальних комунікативних ситуаціях під час освітнього процесу	2.6.1. Впровадження нових методик розвитку активного мовлення у зв'язку з оновленням змісту Базового компонента дошкільної освіти, що вимагає оновлення підходів до організації освітнього процесу, зокрема до роботи з розвитку мовлення. Розширення використання інтерактивних методик	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
2.7. Запровадження нових форматів розвитку мовлення для учнів та молоді	2.7.1. Вікідіяльність: редагування та створення статей українською про діячів культури, історію Києва, проведення вікітренінгів	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	2.7.2. Навчальний курс з дублювання українською мовою мультфільмів та youtube-роликів	Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	2.7.3. Створення серії мотиваційних роликів для учнів з вивчення української мови, зокрема, з навичок ораторської майстерності та самопрезентацій українською мовою	Громадські організації (за згодою) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

	2.7.4. Подкасти «Говорімо українською» (короткі випуски з історіями слів, літературними мініатюрами, порадами з ужитку мови) публікації в соцмережах з мовними порадами, інтерактивними завданнями	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року
2.8. Вимірювання мовленнєвого розвитку, ступеню готовності до навчання у школі (за бажанням)	2.8.1. Вивчення впровадження в навчальну програму регулярних вимірювань мовленнєвого розвитку (фонетика, лексичний запас (ативний, пасивний), довжина висловлювань, граматичні конструкції, побудова наративів, історій, продуктивне проактивне мовлення)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
Напрямок 3. Утвердження позиції української мови в культурно-інформаційному просторі міста Києва, популяризація українського мовлення			
3.1. Проведення інформаційно-комунікативних кампаній з популяризації української мови в суспільному просторі столиці	3.1.1. Проведення інформаційно-комунікативної кампанії з популяризації української мови в суспільному просторі столиці. Продовження роботи з популяризації української мови та української літератури шляхом: проведення інформування та висвітлення заходів, що проходять в столиці, залучення спікерів до етерів телеканалу «Київ» та радіостанції «Київ FM», виходу тематичних інформаційних програм/рубрик тощо	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації» Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради	Протягом 2026 року

		(Київської міської державної адміністрації) Департамент промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Управління з питань реклами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне підприємство виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) «Київреклама» Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне підприємство «Київський метрополітен» Комунальне підприємство «Київпастрас» Громадські організації (за згодою)	
	3.1.2. Здійснення системного інформування щодо норм та вимог мовного законодавства на офіційних веб-сайтах та в соціальних мережах з	Структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року

	метою забезпечення обізнаності населення про права і порядок захисту державної мови	Районні в місті Києві державні адміністрації Комунальні підприємства, установи, організації	
	3.1.3. Продовження створення циклу радіо- та телепрограм на радіостанції «Голос Києва» та телеканалі «Київ» про українську мову, літературу та мистецтво	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне підприємство Київської міської ради «Телекомпанія «Київ» Комунальне підприємство «Радіостанція «Голос Києва» Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	3.1.4. Продовження створення серії коротких відео- та аудіороликів у вигляді експрес-уроків з популяризації правильного вживання українських слів та правил правопису	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне підприємство Київської міської ради «Телекомпанія «Київ» Комунальне підприємство «Радіостанція «Голос Києва»	Протягом 2026 року

		Громадські організації (за згодою)	
3.1.5. Серія національно-патріотичних подкастів «Свідомий українець»	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Лютий-грудень 2026 року	
3.1.6. Патріотична рубрика «ЕтноКод»	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року	
3.1.7. Створення україномовного документного фонду друкованої продукції та на нетрадиційних носіях інформації про нематеріальну культурну спадщину: з історії та сьогодення; духовного, культурно-мистецького життя та творчості провідних митців; етнографічної, краєзнавчої тематики	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом 2026 року	

3.2.Топоніміка у публічному просторі	3.2.1. Надання та опрацювання пропозицій щодо присвоєння об'єктам міського підпорядкування (вулицям, провулкам, алеям, проспектам, шосе, станціям метрополітену, бібліотекам, музеям, школам) імен українських діячів культури, мистецтва, мовознавства	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
Напрям 4. Регулярний зворотній зв'язок з цільовими аудиторіями			
4.1. Кількісні та якісні дослідження	4.1.1. Проведення опитувань щодо мовного середовища Києва в Київ Цифровий	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Комунальне підприємство «Головний інформаційно-обчислювальний центр» Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року
	4.1.2. Організація фокус-груп з різними цільовими аудиторіями (батьки дітей дошкільного віку, підлітки, підприємці, вчителі, люди літнього віку, люди з інвалідністю та особливими потребами, тощо) та створення форм індивідуального зворотнього зв'язку та її наповнення – рекомендації батькам, педагогам	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Громадські організації (за згодою)	Протягом 2026 року

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту рішення Київської міської ради
«Про продовження дії Концепції ствердження української мови в усіх сферах
суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки»

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проєкт рішення Київради, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проєкті рішення Київради механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва

Питання забезпечення додержання конституційних гарантій і створення умов для всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, особливо у її столиці – місті Києві, сприяння опануванню української мови та підвищення престижу її використання, посилення її ролі в суспільстві як засобу зміцнення єдності, захисту національного мовно-культурного та мовно-інформаційного простору залишаються надзвичайно актуальними.

У зв'язку з затвердженням розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 243-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року» та завершенням дії Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 20.04.2023 № 6308/6349, Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) опрацював надані структурними підрозділами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районними в місті Києві державними адміністраціями, комунальними підприємствами, установами, організаціями пропозиції щодо необхідності продовження реалізації заходів із ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва до 31 грудня 2026 року.

Враховуючи викладене, виникла необхідність продовжити дію Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки, схваленої рішенням Київської міської ради від 20.04.2023 № 6308/6349, до 31 грудня 2026 року та схвалити План заходів з реалізації Концепції на 2026 рік.

2. Правове обґрунтування необхідності прийняття рішення Київради (із посиланням на конкретні положення нормативно-правових актів, на підставі й на виконання яких підготовлено проєкт рішення Київради)

Проєкт рішення розроблено відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про забезпечення функціонування української мови як державної», розпорядження

Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 243-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року».

3. Опис цілей і завдань, основних положень проекту рішення Київради, а також очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків для територіальної громади міста Києва від прийняття запропонованого проекту рішення Київради

Метою прийняття цього проекту рішення є продовження дії Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки до 31 грудня 2026 року, схвалення Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік, розроблених з урахуванням Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, задля покращення мовного середовища та мовної культури в регіоні, становлення української мови як невід'ємної складової культурного, соціального та економічного життя столиці.

Проект рішення складається із преамбули та шести пунктів.

Контроль за виконанням цього рішення передбачено покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань освіти і науки, молоді та спорту та на постійну комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій.

Це рішення набирає чинності з моменту його оприлюднення.

4. Інформація про те, чи стосується проект рішення прав і соціальної захищеності осіб з інвалідністю та який вплив він матиме на життєдіяльність цієї категорії

Зазначений проект рішення прямо не стосується прав і соціальної захищеності осіб з інвалідністю та не має безпосереднього впливу на життєдіяльність цієї категорії.

5. Інформація про те, чи містить проект рішення інформацію з обмеженим доступом у розумінні статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»

Зазначений проект рішення Київської міської ради не містить інформації з обмеженим доступом у розумінні статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

6. Інформація про те, чи містить проєкт рішення інформацію про фізичну особу (персональні дані) у розумінні статей 11 та 21 Закону України «Про інформацію» та статті 2 Закону України «Про захист персональних даних»

Проєкт рішення не містить інформації про фізичних осіб (їх персональні дані) у розумінні статей 11 та 21 Закону України «Про інформацію» та статті 2 Закону України «Про захист персональних даних».

7. Фінансово-економічне обґрунтування та пропозиції щодо джерел покриття цих витрат

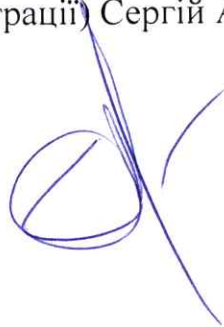
Зазначений проєкт рішення Київської міської ради не потребує додаткового фінансування з бюджету міста Києва.

8. Прізвище або назва суб'єкта подання, прізвище, посада, контактні дані доповідача проєкту рішення на пленарному засіданні та особи, відповідальної за супроводження проєкту рішення

Суб'єктом подання цього проєкту рішення є Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Особою, відповідальною за супроводження проєкту рішення Київської міської ради та доповідачем на пленарному засіданні Київської міської ради є директор Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Сергій АНЖИЯК (279 61 09).

Директор Департаменту культури

Сергій АНЖИЯК

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

II СЕСІЯ IX СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

20.04.2023 № 6308/6349

Про схвалення Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки

Відповідно до законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», з метою забезпечення належного рівня розвитку та ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Схвалити Концепцію ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки, що додається.

2. Виконавчому органу Київської міської ради:

2.1. Забезпечити врахування Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки, схваленої пунктом 1 цього рішення, при підготовці нових, внесенні змін до чинних міських цільових програм, розробці планів діяльності, а також у поточній діяльності структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

2.2. На виконання Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки, схваленої пунктом 1 цього рішення, розробити відповідні зміни до міських цільових програм і подати їх в установленому порядку на розгляд Київської міської ради.

3. Оприлюднити це рішення в установленому законодавством України порядку.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань освіти і науки, сім'ї, молоді та спорту та постійну комісію Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій.

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

СХВАЛЕНО

рішенням Київської міської ради

від 10.04.2023 № 6308/2349

КОНЦЕПЦІЯ

ствердження української мови в усіх сферах
суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки

1. Актуальність розробки Концепції.

Актуальність мовного питання зумовлена потребою комплексного розгляду мовної ситуації у місті Києві і пошуку шляхів подолання перешкод щодо функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя, адже гармонійний розвиток мовно-інформаційного і культурного простору столиці є запорукою сталого поступу держави.

Концепцію ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки (далі – Концепція) розроблено на основі моніторингу особливостей сприйняття та залежності мовної поведінки від мови повсякденного спілкування киян. У Концепції детально описані корекційні механізми гармонізації мовно-інформаційного і культурного простору міста Києва. Також при розробці цієї Концепції були взяті до уваги не лише соціальні аспекти функціонування української мови у місті Києві, а й психологічні чинники, пов'язані із мовною компетенцією та мовною поведінкою.

Повномасштабне вторгнення Росії на територію України значно прискорило перехід багатьох українців (зокрема й киян) на українську мову. З 24 лютого 2022 року з російської мови на українську мову перейшли повністю 14% громадян України, не перейшли повністю, але почали спілкуватись українською частіше 42% українців та українок¹. У Києві під час повномасштабного вторгнення 33% громадян перейшли на українську мову².

Конституційний Суд України у своєму рішенні від 14.07.2021³ зазначає: «Українська мова як державна мова є важливим інструментом впорядкування діяльності всієї державної влади та місцевого самоврядування, їй належить

¹ Дослідження було проведено 18–19 жовтня 2022 року компанією Gradus Research на замовлення «Суспільного» і за підтримки BBC Media Action. За допомогою мобільного додатка GRADUS було опитано 1000 респондентів віком 18–60 років по всій Україні, окрім окупованих територій та зон активних бойових дій. Вибірка відображає структуру населення України віком 18–60 років за статтю, віком, розміром населеного пункту та освітою. Похибка дослідження складає 3,1% з довірчим інтервалом 95%. <https://suspilne.media/299240-57-ukrainsciv-perejsli-abo-stali-castise-spilkuvatis-ukrainskou-z-24-lutogo-opituvanna-suspilnogo/?fbclid=IwAR3TN2eSVQFc5YnoUhlGe2GeVqQaILoeNBgKJql6SXqEt2vKbgvGzMBd8>.

² Опитування проведено за допомогою застосунку «Київ цифровий» у січні 2023. Опитано загалом 67212 осіб. Дослідження не репрезентативне, а носить розвідувальний характер. https://kyivcity.gov.ua/news/u_stolitsi_prezentovali_rezultati_opituvannya_schodo_vikoristannya_ukrainsko_movi_yake_proveli_u_zastosunku_kiv_tsifrovij/.

³ Рішення Конституційного Суду України від 14 липня 2021 року № 1-р/2021 у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

вирішальна роль у забезпеченні політичної єдності держави та суспільної згуртованості».

Українська мова – єдина мова, що об'єднує всіх громадян України незалежно від їх етнічної приналежності, місця народження, ступеня зрусифікованості середовища, в якому вони зростали та формувалися, й інших факторів, що впливали та впливають на їхню мовну біографію.

76% громадян України⁴ та 86% киян² вважають українську мову рідною. 80% громадян вважають, що українська має бути основною в усіх сферах спілкування⁵. Українці визнають важливість української мови для наступних поколінь, 94% киян з домінантною російською мовою, котрі є батьками дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, хотіли б, щоб їх діти частіше та краще говорили українською, при цьому 81% з цих батьків уже тепер докладають до цього зусиль⁶.

Підтримка та розвиток української мови – важливі чинники збереження національної ідентичності. 32% та 23% громадян визначають роль української мови як «основи незалежності України» та «мови, яка об'єднує українське суспільство» відповідно⁵.

Київ як столиця України та суспільно-політичний центр країни має задавати тенденції у боротьбі з наслідками русифікації з боку Російської імперії та СРСР упродовж кількох століть в усіх суспільних сферах, в тому числі і в напрямі українізації публічного простору.

⁴ Сімнадцяте загальнонаціональне опитування: Ідентичність. Патріотизм. Цінності. Аудиторія: населення України віком від 18 років і старше в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1000 респондентів. Метод опитування: САТІ (Computer Assisted Telephone Interviewing – телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера). На основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів. Помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 3,1%. Терміни проведення: 17–18 серпня 2022 р. https://ratinggroup.ua/research/ukraine/s_mnadcyste_zagalnonac_onalne_opituvannya_dentichn_st_patr_otizm_c_nost_17-18_serpnja_2022.html?fbclid=IwAR1ShITAR6jP3xDzbvZA-GBTvl2N9hP9mnCbsRIQ6bzzifwLJ0ab-LQ8au0.

⁵ Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022, Київський міжнародний інститут соціології, власне всеукраїнське опитування громадської думки «Омнібус» методом телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера (Computer Aassisted Telephone Interviews, CATI) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів (з випадковою генерацією телефонних номерів та подальшим статистичним зважуванням) опитано 2005 респондентів, що мешкають у всіх регіонах України (крім АР Крим). Опитування проводилося з дорослими (у віці 18 років і старше) громадянами України, які на момент опитування проживали на території України (у межах, які контролювалися владою України до 24 лютого 2022 року). До вибірки не включалися жителі територій, які тимчасово не контролювалися владою України до 24 лютого 2022 року (АР Крим, м. Севастополь, окремі райони Донецької та Луганської областей), а також опитування не проводилося з громадянами, які виїхали за кордон після 24 лютого 2022 року. Формально за звичайних обставин статистична похибка такої вибірки (з імовірністю 0,95 і з урахуванням дизайн-ефекту 1,1) не перевищувала 2,4% для показників, близьких до 50%, 2,1% – для показників, близьких до 25%, 1,5% – для показників, близьких до 10%, 1,1% – для показників, близьких до 5%. <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1173&page=5>, <https://www.ji-magazine.lviv.ua/2023/kulyk-mova-ta-identychnist-na-kinec-2022.htm>.

⁶ Дослідження розвитку дитячого мовлення в умовах українсько-російського білінгвізму та диглосії, ГО «Спільна мова», жовтень 2022 – лютий 2023. Дослідження не репрезентативне, а носить розвідувальний характер. https://www.facebook.com/andriy.kovalyov.5/posts/pfbid0pXG6SuuAdGXSZZWRVAvcVaF63M96ieKhe39u3L9v_hvHVUKWonRgsx9hijQPQ4pKXl.

Від моменту відновлення незалежності України в 1991 році мовна ситуація в Києві протягом багатьох років є специфічною – державний статус української мови, задокументована офіційна одномовність існує одночасно з масовим поширенням побутової українсько-російської двомовності та диглосії. Як визначає професорка Лариса Масенко, більшість соціолінгвістів трактують явище масової двомовності як перехідний етап в асиміляційному процесі витіснення однієї мови іншою⁷.

Порівняння результатів опитувань 2000, 2012 та 2023 років свідчить про посилення позицій української мови: у 2000 році переважно російською в повсякденному житті спілкувалися 53% киян, тоді як здебільшого українською – 15%, однаковою мірою українською і російською мовами – 32%; у 2012 році переважно російською – 20%, українською – 30%, обома мовами – 50%⁸; у 2023 році українською розмовляють 44% киян, обома мовами – також 44%, російською – 11%².

Ухвалений у 2019 році Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» створив умови для поширення української мови в усіх сферах суспільного життя України в цілому та Києва зокрема, однак досі, в 2023 році, існує значний розрив між часткою киян, що визнають українську мову рідною (86%), та щоденною мовною практикою, в якій лише 44–47% спілкуються українською вдома та з друзями². Найбільшими перешкодами для більшого використання української кияни визначають: відсутність українськомовного середовища (79%), звичку (47%), недостатню популяризацію української культури в суспільстві (24%), особисті страхи та невпевненість (21%)².

2. Нормативно-правова база.

Концепцію розроблено на підставі та з метою реалізації положень статті 10 Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який регулює функціонування і застосування української мови як державної у всіх сферах суспільного життя на всій території України, відповідних положень інших законів України, зокрема законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про медіа», «Про захист прав споживачів», «Про електронну комерцію», «Про рекламу», «Про судоустрій і статус суддів», «Про державну службу», та інших законів, в яких визначено пріоритетний статус української мови.

Концепція спрямована на реалізацію Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 596-р, а також узгоджується із Концепцією Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української

⁷ Масенко Л. Т. Суржик: між мовою і язиком. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. С. 53.

⁸ Данилевська О. М. Українська мова в українській школі на початку ХХІ століття: соціолінгвістичні нариси. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 364 с.

мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19.05.2021 № 474-р. При розробці Концепції враховувалися висновки Конституційного Суду України, що містяться у його рішенні від 14.07.2021 № 1-р/2021, зокрема таких пунктів цього рішення:

1) із урахуванням попереднього офіційного тлумачення статті 10 Конституції України та на його розвиток Конституційний Суд України зазначає, що закарбований приписами частин першої, другої статті 10 Конституції України юридичний статус української мови як державної є водночас засадничою конституційною цінністю, питомою ознакою й ключовим чинником єдності (соборності) Української держави та невіддільною частиною її конституційної ідентичності;

2) як інститут української державності, що поєднує юридичний і ціннісний складники, українська мова покликана виконувати інтегральну (соборницьку) функцію та забезпечувати єднання й монолітність українського суспільства різнорівнево;

3) українська мова як державна мова є важливим інструментом впорядкування діяльності всієї державної влади та місцевого самоврядування, їй належить вирішальна роль у забезпеченні політичної єдності держави та суспільної згуртованості суголосно одному з прагнень, що ними керувався конституцієдавець при ухваленні Конституції України 28 червня 1996 року, зокрема «підключись про зміцнення громадянської злагоди на землі України» (абзац п'ятий преамбули Конституції України);

4) без повноцінного функціонування української мови в усіх ділянках публічного життя суспільства на всій території України українській нації загрожує втрата статусу й ролі титульної й державотвірної нації, що є рівнозначним загрозою зникнення Української держави з політичної карти світу;

5) українська мова – доконечна умова (*conditio sine qua non*) державності України та її соборності;

6) Україна – це єдиний у світі ареал, де може бути гарантовано збереження, існування й усебічний розвиток української мови.

Також при розробці цієї Концепції були враховані попередні напрацювання та напрями популяризації української мови, визначені в Концепції розвитку української мови, культури та виховання історичної пам'яті у жителів міста Києва на 2015–2020 роки, затвердженій рішенням Київської міської ради від 28.05.2015 № 571/1435.

3. Аналіз поточної мовної ситуації в місті Києві.

Для глибинного вивчення поточної мовної ситуації в місті Києві були проаналізовані результати наявних соціологічних досліджень, а також проведені розвідувальне опитування за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи «Платформа цифрових мобільних сервісів «Київ цифровий», розвідувальне дослідження Комунального некомерційного підприємства «Освітня агенція міста Києва» «Мовне середовище учнівської

молоді в повсякденному житті», групові інтерв'ю, аналіз мовного середовища та мовленнєвого розвитку дітей, проаналізовані наявні приклади медіакампаній з просування української мови (див. додатки 1–5).

У результаті детального аналізу кількісних та якісних досліджень були окреслені такі основні тенденції:

1) упродовж останніх 22 років поширеність української мови в Києві зростає із 15% у 2000 році до 44% у 2023 році;

2) досі зберігається значний (майже вдвічі) розрив між часткою киян, що визнають українську мову рідною, та їх щоденною мовною практикою;

3) 47% від загальної кількості респондентів-киян удома спілкуються українською;

4) 33% від загальної кількості опитаних киян перейшли на українську під час повномасштабного вторгнення;

5) ключовими чинниками, що заважають почати опитаним киянам спілкуватися українською, є звичка (47%), недостатня та непослідовна популяризація української культури в суспільстві (24%), особисті страхи та невпевненість (21%);

6) на думку 79% від загальної кількості опитаних киян, українськомовне середовище найкраще допомагає почати спілкуватися українською;

7) 89% від загальної кількості опитаних киян не відвідували мовні курси або розмовні клуби;

8) найпоширенішим варіантом для вивчення та практикування української мови для киян є розмовні клуби (33%) та мовні курси як онлайн (28%), так і офлайн (14%), також важливим чинником вивчення української є зустрічі з мовними експертами (15%) та письменниками (11%);

9) фокус-групи підтверджують результати опитувань щодо наявності психологічних бар'єрів у переході на українську мову;

10) фокус-групи підлітків також показують недостатність включення сучасного контенту в навчальні програми, сприйняття української підлітками як переважно мови уроків;

11) аналіз мовленнєвого розвитку дітей показує недостатність залученості батьків до створення українськомовного середовища, більшість батьків хотіли б, щоб їхні діти краще володіли українською, та готові відвідувати розмовні клуби;

12) аналіз наявних проєктів демонструє значне зростання кількості та якості ініціатив з просування української мови як офлайн (мовні курси, клуби), так і онлайн.

4. Мета, завдання, напрями, очікувані результати Концепції.

Метою Концепції є визначення стратегічних пріоритетів і створення умов для поширення української мови в усіх сферах життя міста Києва, посилення об'єднувальної ролі української мови в суспільстві як засобу захисту національного мовно-культурного та інформаційного простору,

підвищення престижу використання української мови, якісне посилення українськомовного середовища столиці.

Досягнення поставленої мети пропонується реалізовувати відповідно до 4 напрямів із подальшим виокремленням завдань.

Напрямок 1. Забезпечення належних умов для вивчення та спілкування українською мовою, надання підтримки всім, хто планує перейти або вже переходить на українську.

Цей напрям декомпонується на 3 завдання:

1.1. Створення системи зручних та доступних всім киянам офлайн- та онлайн-послуг для вивчення та практикування української мови.

1.2. Організація осередків українськомовного середовища в усіх районах Києва.

1.3. Популяризація української мови шляхом проведення культурно-мистецьких заходів.

Досягнення мети Концепції за цим напрямом та завданнями буде оцінюватись за такими показниками:

- створення курсів та розмовних клубів української мови та їх щотижневе проведення в кожній зі 139 бібліотек міста Києва;
- 80% мешканців Києва мають володіти інформацією про розмовні клуби та послуги з практики української мови та користуватись цими послугами;
- створення Київського офісу мовної культури як основного центру покращення та поширення українськомовного середовища в Києві; 80% містян мають знати про Київський офіс мовної культури та користуватись послугами, що там будуть запропоновані;
- 80% респондентів із цільової аудиторії мають володіти інформацією про культурно-мистецькі заходи, відвідувати їх та вважати їх якісними й такими, що надихають на перехід на українську мову.

Напрямок 2. Створення українськомовного середовища в усіх сферах життєдіяльності міста Києва.

Цей напрям декомпонується на 8 завдань:

2.1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації.

2.2. Мотивування учасників освітнього процесу до вивчення, навчання та спілкування українською мовою.

2.3. Розробка та відкриття мережі курсів з вивчення та удосконалення української мови для різних категорій осіб та різних вікових груп.

2.4. Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти.

2.5. Залучення батьків дошкільнят та школярів молодшого шкільного віку до формування дитячого мовлення та створення українськомовного середовища розвитку дітей.

2.6. Посилення практики розмовної української мови в різних формальних та неформальних комунікативних ситуаціях під час освітнього процесу.

2.7. Запровадження нових форматів розвитку мовлення для учнів та молоді.

2.8. Вимірювання мовленнєвого розвитку, ступеню готовності до навчання у школі (за бажанням).

Досягнення мети Концепції за цим напрямом буде оцінюватись за такими показниками:

- 80% батьків дошкільнят та школярів молодшого шкільного віку мають знати про важливість мовленнєвого розвитку дітей та вплив мовного середовища на формування мовленнєвої компетенції;
- 80% батьків дітей мають вважати українськомовне середовище (як формальної, так і неформальної комунікації) достатнім для розвитку дітей;
- збільшення активного словникового запасу української мови (базова лексика) містян з домінантною російською мовою з 27% до 80%;
- збільшення середньої довжини висловлювань українською мовою дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з домінантною російською мовою з 2,5 до 4,4 слів;
- збільшення відсотку використання питомих українських слів дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з домінантною російською мовою з 10% до 20%;
- 80% учнів мають бути долучені до нових форматів вивчення та практики української мови;
- зниження частки батьків дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з домінантною українською мовою, що вважають українськомовне середовище закладів освіти недостатнім, з 78% до 15%;
- 95% учнів старшого дошкільного та молодшого шкільного віку проходять вимірювання мовленнєвих компетенцій з індивідуальними рекомендаціями батькам та педагогам (згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти).

Напрямок 3. Утвердження позиції української мови в культурно-інформаційному просторі міста Києва, популяризація українського мовлення.

Цей напрям декомпонується на 2 завдання:

3.1. Проведення інформаційно-комунікативних кампаній з популяризації української мови в суспільному просторі столиці.

3.2. Топоніміка у публічному просторі.

Досягнення мети Концепції за цим напрямом та завданнями буде оцінюватись за такими показниками:

- 80% респондентів з цільової аудиторії мають знати про Концепцію та заходи її реалізації, братимуть участь у заходах за потреби;
- 80% респондентів з цільової аудиторії та з відповідною потребою вважають заходи якісними, корисними та такими, що надихають до переходу на українську мову, та підтримують заходи у сфері українізації громадського простору.

Напрямок 4. Регулярний зворотний зв'язок з цільовими аудиторіями.

Цей напрям складається з 1 завдання:

4.1. Кількісні та якісні дослідження з метою вимірювання інформованості, оцінки ефективності та доступності заходів для різних цільових аудиторій.

Досягнення мети Концепції за цим напрямом та завданням полягає у тому, що репрезентативна кількість киян регулярно братиме участь в опитуваннях, фокус-групах щодо розвитку українськомовного середовища на території міста Києва.

5. План заходів з реалізації Концепції.

Завдання Концепції	Коротка характеристика заходу	Відповідальний	Строк впровадження
НАПРЯМ 1 Забезпечення належних умов для вивчення та спілкування українською мовою, надання підтримки всім, хто планує перейти або вже переходить на українську			
1.1. Створення системи зручних та доступних всім киянам офлайн- та онлайн-послуг вивчення та практикування української мови (47% киян вважають, що звичка найбільше заважає почати спілкуватись українською)	1.1.1. Створення розмовних клубів та мережі курсів української мови (наживо, онлайн)	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
	1.1.2. Створення курсу української мови для працівників сфери послуг, викладачів, тренерів спортивних гуртків та представників бізнесу	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2024 року
	1.1.3. Створення і реалізація спеціалізованого навчального курсу української мови для людей з інвалідністю	Громадські об'єднання (за згодою)	I–II квартал 2024 року
	1.1.4. Книжкові клуби як альтернатива розмовних клубів	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року – I квартал 2024 року

	1.1.5. Створення, публікація та поширення матеріалів для розвитку усного мовлення українською	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
	1.1.6. Відеопроєкт «Українська мова в цифровому форматі»	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року – I квартал 2024 року
	1.1.7. Курси / майстер-класи української каліграфії та історії творення мови	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	III–IV квартал 2023 року
	1.1.8. Залучення низових ініціатив до реалізації Концепції	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	II–IV квартал 2023 року
1.2. Організація осередків українськомовного середовища в усіх районах Києва (79% киян вважають, що українськомовне середовище найкраще допомагає почати	1.2.1. Створення Київського офісу мовної культури – центру створення, поширення та моніторингу українськомовного середовища	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2024 року

спілкуватись українською)	1.2.2. Позиціонування мережі курсів та розмовних клубів української мови як простору підтримки в переході на українську	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
1.3. Популяризація української мови шляхом проведення культурно-мистецьких заходів	1.3.1. Організація стендапів для молоді, проведення курсів стендапу	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	II–III квартал 2023 року
	1.3.2. Сінемалогія українською	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	II–III квартал 2023 року
	1.3.3. Вечірка з обміну українськими книгами	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	II–III квартал 2023 року
	1.3.4. Показ української кінокласики або сучасного українського кіно у приміщеннях громадських просторів «Vcentri HUB» в м. Києві	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації) «Київкінофільм», Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу	III–IV квартал 2023 року

		Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації»	
НАПРЯМ 2 Створення українськомовного середовища в усіх сферах життєдіяльності міста Києва			
2.1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації	2.1.1. Проведення круглих столів, форумів, семінарів, інших заходів з питань формування та реалізації державної мовної політики	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.1.2. Підтримка участі здобувачів освіти в міжнародних, всеукраїнських, міських заходах: – Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; – Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика; – всеукраїнські учнівські олімпіади з української мови і літератури, українознавства; – Конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН з української мови, літератури, українознавства, фольклору;	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції

		– Міжнародний фестиваль-конкурс «Прес-весна на Дніпровських схилах»		
		2.1.3. Участь у радіодиктанті національної єдності учасників освітнього процесу	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
		2.1.4. Організація інформаційно-освітніх та книжково-ілюстрованих виставок у бібліотеках закладів освіти	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
		2.1.5. Проведення ювілейних читань учнівської молоді, флешмобу «Поетичний уклін», науково-практичних конференцій до ювілеїв відомих українських культурних діячів, письменників, науковців	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
		2.1.6. Виготовлення медіаконтенту з популяризації української мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	Протягом часу реалізації Концепції
		2.1.7. Реалізація проекту П.О.Р.Ш. (перше онлайн-радіо «Школа»)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
2.2. учасників	Мотивування освітнього	2.2.1. Розроблення концепції Віртуального музею української мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської	Протягом часу

процесу до вивчення, навчання та спілкування українською мовою		міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	реалізації Концепції
	2.2.2. Популяризація української мови, правильного вживання українських слів та правил правопису, зокрема через створення та поширення в мережі Інтернет матеріалів (відеороликів, інфографіки тощо) у рамках проекту «СловОпис» Київського університету імені Бориса Грінченка (Київського столичного університету імені Бориса Грінченка)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Київський університет імені Бориса Грінченка (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка), громадські об'єднання (за згодою)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.2.3. Розроблення та реалізація освітніх програм з української мови для неформальної освіти батьків дітей різного віку	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.2.4. Популяризація української книги та читання серед учасників освітнього процесу	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.2.5. Реалізація проекту «У пошуках слова». Презентація альманаху «У пошуках слова», під час якої учні мають можливість зачитати свої поетичні та прозові твори	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції

	2.2.6. Організація зустрічей учасників освітнього процесу з україномовними видатними особами	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.2.7. Реалізація мовних проєктів Інформаційно-творчим агенством «ЮН-ПРЕС»	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
2.3. Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення та удосконалення української мови для різних категорій осіб	2.3.1. Створення та реалізація онлайн-курсів з української мови для педагогічних працівників закладів освіти міста Києва	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.3.2. Організація та проведення практико-орієнтованих курсів з української мови та відеоуроків «Спілкуємося українською» для різних цільових груп населення столиці у рамках проєкту «З Києвом і для Києва» Київського університету імені Бориса Грінченка (Київського столичного університету імені Бориса Грінченка)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Київський університет імені Бориса Грінченка (Київський столичний університет імені Бориса Грінченка), громадські об'єднання (за згодою)	Протягом часу реалізації Концепції
2.4. Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти	2.4.1. Підвищення якісного рівня викладання української мови та рівня володіння державною мовою вчителів-предметників, зокрема через програми курсів підвищення кваліфікації	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції

	2.4.2. Реалізація проєкту «Культурна палітра України»: – учнівські експедиції на Прикарпаття; – конкурс Book-трейлер; – створення відеоблогу з аматорськими роликами вихованцями закладів позашкільної освіти; – розробка додатка з цікавим контентом для вивчення / покращення української мови	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції
	2.4.3. Розробка освітнього ресурсу «Віртуальна методичка для вчителя / вихователя» для використання в освітньому процесі. Рекомендації методистів, досвід учителів / вихователів-практиків. Розміщення матеріалів для використання у роботі на офіційному ютуб-каналі Освітньої агенції міста Києва	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне некомерційне підприємство «Освітня агенція міста Києва»	Протягом часу реалізації Концепції
	2.4.4. Створення освітнього ресурсу «Віртуальний вісник «містОК». Відкрита платформа для комунікації, навчання та втілення проєктів розвитку співробітництва між освітніми установами, обміну педагогічним досвідом, організації спільних культурних, спортивних та туристичних заходів. Розробка відеопосібника «Українська – це круто»	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Протягом часу реалізації Концепції

2.5. Залучення батьків дошкільнят та школярів молодшого шкільного віку до формування дитячого мовлення та створення українськомовного середовища розвитку дітей	2.5.1. Розробка презентацій для батьків щодо формування дитячого мовлення, важливості українськомовного середовища для формування українського мовлення. Проведення регулярних презентацій для викладачів та батьків щодо лінгвістичного розвитку людини, різних доменів використання мови	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
	2.5.2. Розробка рекомендацій для батьків, посилення на ресурси, контент для створення українськомовного середовища розвитку дітей	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
2.6. Посилення практики розмовної української мови в різних формальних та неформальних комунікативних ситуаціях під час освітнього процесу	2.6.1. Активне використання методик розвитку активного мовлення у зв'язку з оновленням змісту Базового компонента дошкільної освіти, що потребує оновлення підходів до організації освітнього процесу, зокрема до роботи з розвитку мовлення	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
	2.6.2. Розширення використання інтерактивних методик	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
2.7. Запровадження нових форматів розвитку мовлення для учнів та молоді	2.7.1. Школа контент-мейкінгу, коментування подій, кібер-спорту, музичної культури, всіх інших форматів вживання української мови в актуальних для учнів мовних доменах	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2024 року

	2.7.2. Навчальний курс з дублювання українською мультфільмів та ютуб-роликів	Громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року – I квартал 2024 року
	2.7.3. Школа ораторської майстерності	Громадські об'єднання (за згодою)	I–II квартал 2024 року
	2.7.4. Акція «Наповнення вікіпедії українською мовою»	Громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року – I квартал 2024 року
	2.7.5. Створення наліпок з героями-українцями та українками для уроків історії України, української мови та літератури	Громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року – I квартал 2024 року
	2.7.6. Організація українськомовних таборів для учнів, студентів	Громадські об'єднання (за згодою)	I–II квартал 2024 року
	2.7.7. Онлайн-челендж «Я зміною звички»	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	III–IV квартал 2023 року
	2.7.8. Інтенсив «Самопрезентація українською мовою»	Громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року

	2.7.9. Етично-культурний курс / клуб «Свідомий українець»	Департамент молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	III–IV квартал 2023 року
	2.7.10. Створення серії мотиваційних роликів для учнів	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2024 року
2.8. Вимірювання мовленнєвого розвитку, ступеня готовності до навчання у школі (за бажанням)	2.8.1. Впровадження в навчальну програму регулярних вимірювань мовленнєвого розвитку (фонетика, лексичний запас (активний, пасивний), довжина висловлювань, граматичні конструкції, побудова наративів, історій, продуктивне проактивне мовлення)	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
	2.8.2. Створення форми індивідуального зворотного зв'язку та її наповнення – рекомендації батькам, педагогам	Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
НАПРЯМ 3 Утвердження позиції української мови в культурно-інформаційному просторі міста Києва, популяризація українського мовлення			
3.1. Проведення інформаційно-комунікативних кампаній з популяризації	3.1.1. Проведення інформаційно-комунікативної кампанії з популяризації української мови в суспільному просторі столиці	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації),	III–IV квартал 2023 року

української мови в суспільному просторі столиці		Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації», Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департамент промисловості та розвитку підприємництва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Управління з питань реклами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Київреклама», Департамент транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство «Київський метрополітен»,	
--	--	---	--

		Комунальне підприємство «Київпастрас», громадські об'єднання (за згодою)	
	3.1.2. Проведення мовного сімейного фестивалю	Департамент молоді і спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
	3.1.3. Дискусії з лідерами громадської думки	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
	3.1.4. Суботні розмови про мову з впливовими людьми	Громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
	3.1.5. Відео від відомих людей із записами «реальних» діалогів та донесення думки, що шлях до гарної української лежить через недосконалу українську	Громадські об'єднання (за згодою)	II–III квартал 2023 року
	3.1.6. Публікація серій інфографік щодо популяризації української мови у мережі Інтернет	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації»,	III–IV квартал 2023 року

	громадські об'єднання (за згодою)	
3.1.7. Створення циклу радіо- та телепрограм на радіостанції «Голос Києва» та телеканалі «Київ» про українську мову, літературу та мистецтво	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство Київської міської ради «Телекомпанія «Київ», Комунальне підприємство «Радіостанція «Голос Києва», громадські об'єднання (за згодою)	III–IV квартал 2023 року
3.1.8. Інтерактивна екскурсійна карта «Літературний Київ»	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	III–IV квартал 2023 року
3.1.9. Створення серії коротких відео- та аудіороликів у вигляді експрес-уроків з популяризації правильного вживання українських слів та правил правопису	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство Київської міської ради «Телекомпанія «Київ»,	III–IV квартал 2023 року

		Комунальне підприємство «Радіостанція «Голос Києва», громадські об'єднання (за згодою)	
3.2. Топоніміка публічному просторі	у 3.2.1. Надання та опрацювання пропозицій щодо присвоєння об'єктам міського підпорядкування (вулицям, провулкам, алеям, проспектам, шосе, станціям метрополітену, бібліотекам, музеям, школам) імен українських діячів культури, мистецтва, мовознавства	Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	IV квартал 2023 року
НАПРЯМ 4 Регулярний зворотний зв'язок з цільовими аудиторіями			
4.1. Кількісні та якісні дослідження	4.1.1. Регулярні опитування щодо мовного середовища Києва за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи «Платформа цифрових мобільних сервісів «Київ цифровий»	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Комунальне підприємство «Головний інформаційно-обчислювальний центр», Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації),	Регулярно (кожні 6 місяців) протягом часу реалізації Концепції

		Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	
	4.1.2. Регулярні фокус-групи з різними цільовими аудиторіями (батьки дітей дошкільного віку, підлітки, підприємці, вчителі, люди літнього віку, люди з інвалідністю та особливими потребами, тощо)	Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), громадські об'єднання (за згодою)	Регулярно (кожні 6 місяців) протягом часу реалізації Концепції

Київський міський голова

Віталій КЛИЧКО

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Результати опитування за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи «Платформа цифрових мобільних сервісів «Київ цифровий» (опитування не репрезентативне, а носить розвідувальний характер)

Упродовж останніх 22 років поширеність української мови в Києві зросла з 15% у 2000 році до 44% у 2023 році. Динаміку зростання українськомовного середовища показано на рис. 1.

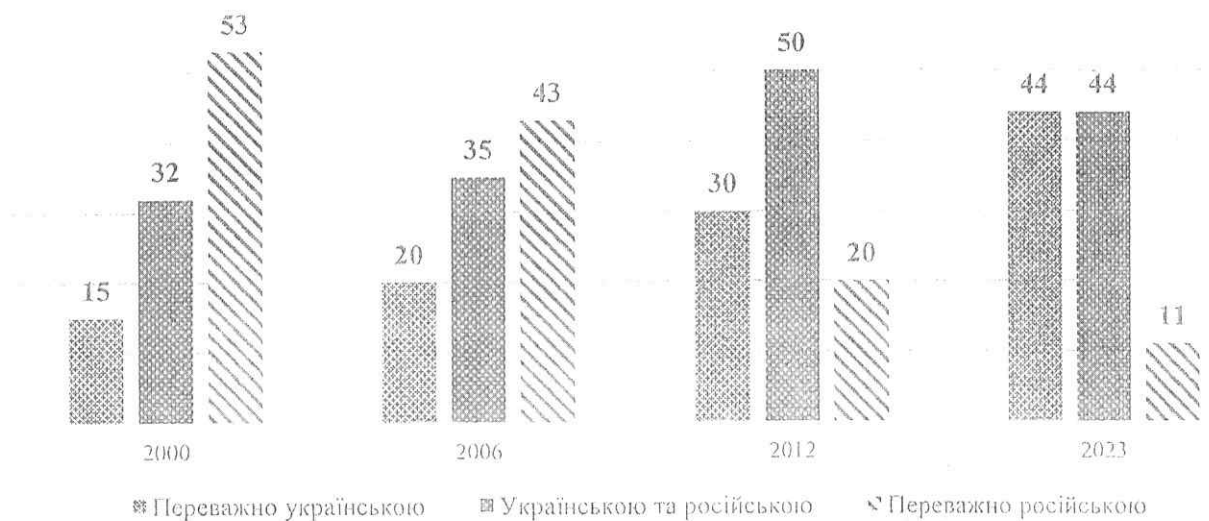

Рис. 1. Частка киян, що розмовляють певною мовою, % (2000, 2006, 2012 роки⁹, 2023 рік²)

Однак досі зберігається значний (вдвічі) розрив між часткою киян, що визнають українську мову рідною, та їх щоденною мовною практикою (рис. 2).

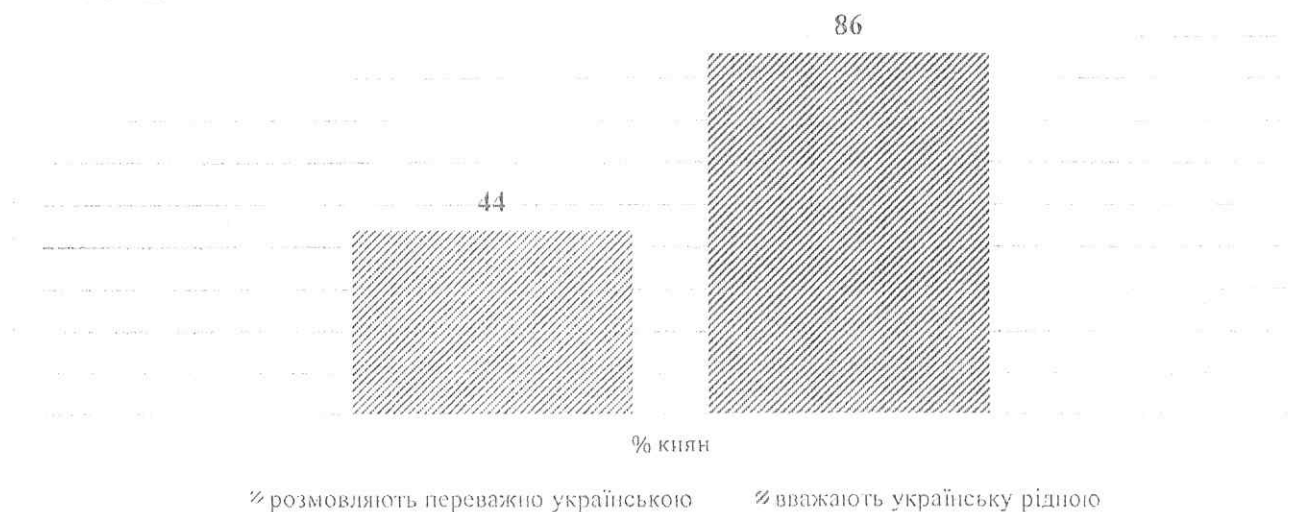

Рис. 2. Частка киян, що розмовляють переважно українською, та тих, хто вважає українську рідною (2023 рік²)

⁹ Залізняк Г. М. Сучасна мовна політика і кияни. *Наукові записки НаУКМА*. 2012. Т. 137 : Філологічні науки. С. 20–24.

Відсоток киян, які вважають українську мову рідною, також зростає: з 47% у 2012 році до 86% у 2023 році, при цьому 12% вважають рідною російську (рис. 3).

Рис. 3. Яку мову ви вважаєте рідною, % (2012 рік⁹, 2022 рік²)

Спілкування вдома. 47% від загальної кількості респондентів (64 840 осіб) киян удома спілкуються українською.

Представники молодшого покоління (вік яких сягає до 30 років) переважно обрали відповідь «Українською і російською» на запитання «Якою мовою ви спілкуєтеся вдома?». Трапляються поодинокі коментарі учасників, вік яких сягає 20–30 років, у яких зазначено, що незважаючи на те, що в усному мовленні переважає суржик, вони мають намір використовувати державну мову вдома.

Старше покоління віддає перевагу російській мові під час повсякденного спілкування, однак відчуває потребу перейти на українську найближчим часом.

З-поміж тих, хто активно послуговується російською мовою (14,4% від загальної кількості опитаних), є ті, хто прагне перейти на державну мову протягом року («Нині більше російською, бо мені поки складно говорити українською, все життя розмовляла російською. Однак хочу протягом року перейти повністю на українську», «Переходжу на українську, трішки проривається російська», «Поки російською, але в процесі переходу») (рис. 4).

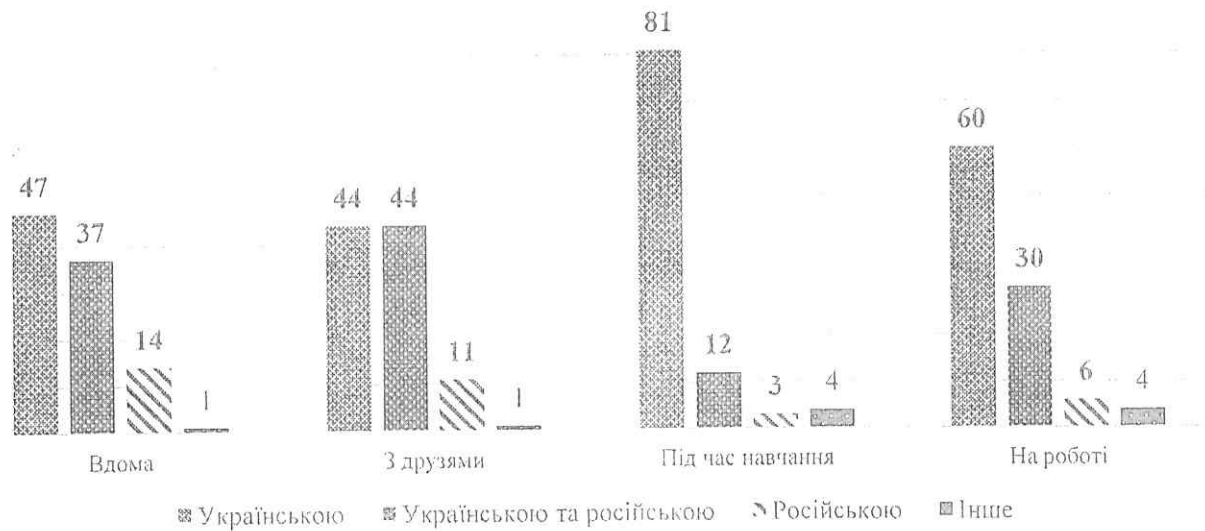

Рис. 4. Якою мовою ви спілкуєтесь вдома, з друзями, під час навчання, на роботі, % (2022 рік²)

Спілкування з друзями. На запитання «Якою мовою ви спілкуєтесь з друзями?» лиш 11% від загальної кількості опитаних (64 104 особи) обрали відповідь «Російською».

Однак респонденти зауважили, що зазвичай обирають мову співбесідника, підлаштовуючись до ситуації спілкування («Якою мовою розмовляють друзі, такою і я», «Тією, що й співбесідник», «Намагаюся українською. Але коли хтось з друзів спілкується російською, то іноді автоматично відповідаю російською»).

Невеликий відсоток молодшого покоління (вік яких сягає до 35 років) обирає англійську під час дружньої бесіди.

Спілкування під час навчання та на роботі. Жителі столиці в цілому підтримують законодавчі закріплення положень щодо розвитку української мови в навчальному та робочому середовищі. На роботі 60% від загальної кількості респондентів (62 073 особи) послуговуються українською мовою. Однак з-поміж учасників (вік яких сягає 18–25 років) переважає використання англійської мови під час виконання професійних обов'язків.

81% (найвищий показник) від загальної кількості опитаних (55 724 особи) обрали відповідь «Українською» на запитання «Якою мовою ви спілкуєтесь під час навчання?». Зауважимо, що частина респондентів здобуває освіту іноземною мовою («Англійською та українською», «Англійською і французькою», «Англійською, французькою, японською, чорногорською, українською і російською»).

Також опитані зауважили, що інколи відсутність необхідної інформації змушує користуватись російськомовними матеріалами («Недостатня кількість інформаційних ресурсів, контенту порівняно з російською, англійською мовами. Яскравими прикладами будуть форуми для програмістів, наукові статті та дослідження», «Недостатня кількість контенту українською»).

Перехід з російської на українську мову. Ситуація на користь української мови почала змінюватись на краще вже після Революції Гідності, а нині, після повномасштабного вторгнення агресора, багато людей

переходить із російської на українську мову та розбудовує український культурний простір.

Процес переходу на іншу мову спілкування не одномоментний і потребує певної адаптації. Сьогодні важливо, що 66% тих, хто користується двома мовами в побуті, готові найближчим часом перейти винятково на українську.

33% від загальної кількості опитаних киян (60 336 осіб) перейшли на українську під час повномасштабного вторгнення («Війна завершила процес переходу на українську, 100% лиш після 24 лютого»), 46% давно спілкуються українською («Моя рідна мова українська, розмовляла нею завжди», «Війна не вплинула на моє мовлення. Кожен українець повинен знати рідну мову»).

Менше ніж третина опитаних у коментарях зазначили, що активно послуговуються українською мовою з 2014 року («2013–2014», «З 2014 року», «Перейшла з 2014 року», «Війна у 2014 році надихнула перейти на українську»).

Чимало респондентів (вік яких сягає понад 45 років) наголосили, що досі продовжують розмовляти російською, оскільки тривалий час використовували її в особистих та професійних потребах («Активно намагаюсь перейти на українську, але іноді зриваюсь, бо занадто довго російська панувала в нашій країні», «У деяких сферах (друзі, особисте) спілкуюся російською», «Народився за часів СРСР, у Києві більше спілкуюся російською»).

Що заважає почати спілкуватися українською мовою. Ключовими чинниками, які заважають почати опитаним киянам (58 274 особи) спілкуватися українською, є звичка (47%) («З деякими людьми є звичка використовувати українську мову», «30 років спілкування російською»), недостатня та непослідовна популяризація української культури в суспільстві (24%) («Відсутність популяризації української мови серед молоді та російськомовне оточення»), особисті страхи та невпевненість (21%) («Відсутність бажання щось змінювати, лінь», «Відсутність чіткої самоідентифікації», «Небажання виходити з зони комфорту») (рис. 5).

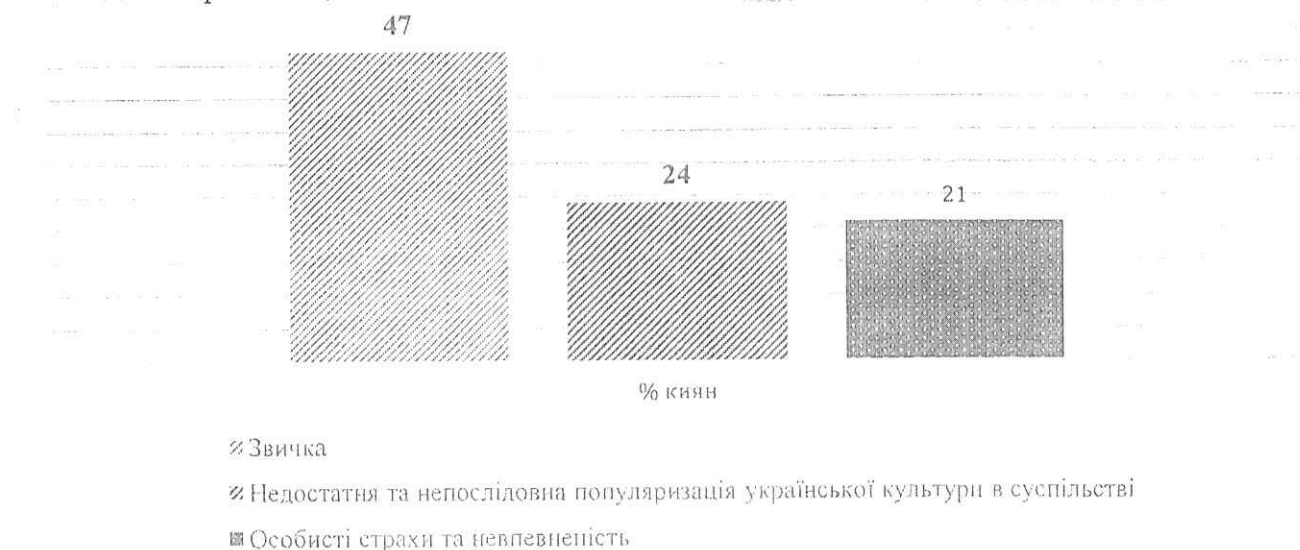

Рис. 5. Що найбільше заважає почати спілкуватися українською, % (2022 рік²)

Окремі коментарі про «агресивне нав'язування української мови суспільством» вказують на необхідність враховувати індивідуальну мовленнєву ситуацію окремих цільових груп (наприклад, підлітків). Приклади таких коментарів: «Агресивна поведінка до російськомовних. Наприклад, відмова розмовляти з тобою», «Агресивне ставлення до російськомовних», «Невдала мовна політика, примус, знищення всього російського замість зацікавлення».

Що допомагає почати спілкуватися українською мовою. Сьогодні важливо створити мережу українськомовних просторів, оскільки, на думку 79% від загальної кількості опитаних киян (57 680 осіб), саме українськомовне оточення найкраще допомагає почати спілкуватися українською та стимулюватиме розвиток державної мови («Треба українськомовне оточення», «Жила в українськомовному оточенні, то це дуже допомагало вдосконалювати знання мови», «Треба бажання та культурний осередок», «На жаль, відсутнє українськомовне оточення»).

11% впевнені, що кіно, музика та культурні заходи допомагають почати спілкуватися українською, 3,8% – мовні закони, 3,6% – свій варіант, 2,5% – освітні програми та розмовні клуби (рис. 6).

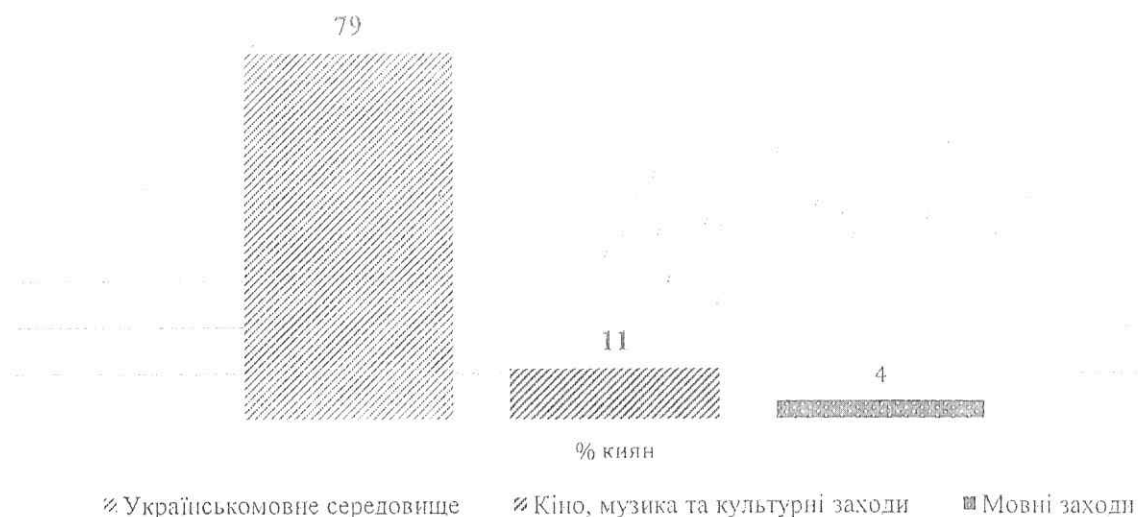

Рис. 6. Що потрібно, щоб почати спілкуватися українською, % (2022 рік²)

Чи відвідували мовні курси або розмовні клуби? 89% від загальної кількості опитаних киян (56 479 осіб) не відвідували мовні курси або розмовні клуби, щоб покращити рівень своєї української.

Менше ніж половина жителів столиці удосконалюють знання за допомогою мережі «Інтернет», шляхом самоосвіти та читання української літератури («Допомагають відео, кіно та інформація українською мовою», «Самостійна робота зі словниками, читання української літератури», «Переглядаю контент українською, читаю», «Дивлюсь освітні програми з популяризації української мови»).

Однак кияни не відмовилися б спробувати відвідати безкоштовні заняття з української мови («Буду після нашої перемоги», «Ідею щодо

розмовних мовних курсів підтримую», «Розмовні клуби можна відвідати, але якщо там будуть цікаві теми та люди»). Опитування показало, що кияни недостатньо проінформовані про існування розмовних клубів та курсів («Де ці курси?», «Якби розробили такі курси онлайн для загального доступу, було б більш результативно»).

У якому форматі зручно вивчати українську? Найпоширенішим варіантом для вивчення та практикування української мови для киян є розмовні клуби (33%) та мовні курси як онлайн (28%), так і офлайн (14%), також важливим чинником вивчення української є зустрічі з мовними експертами (15%) та письменниками (11%) (рис. 7).

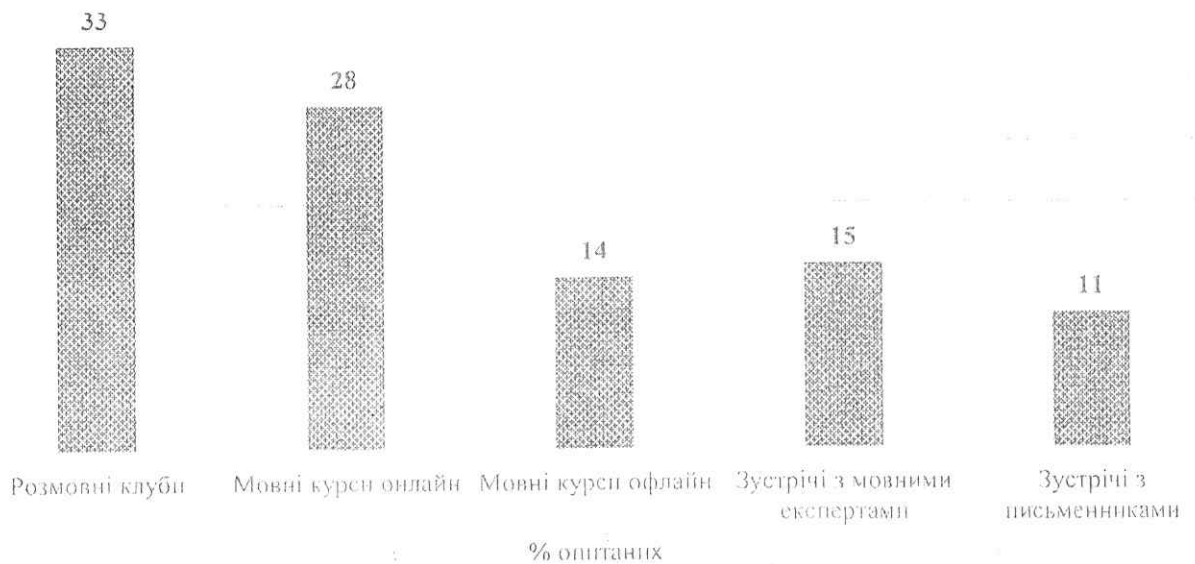

Рис. 7. У якому форматі вам зручно вивчати українську, % (2022 рік²)

Чи відвідували мовні курси або розмовні клуби, щоб покращити рівень своєї української? 89% від загальної кількості опитаних киян (56 479 осіб) не відвідували мовні курси або розмовні клуби, щоб покращити рівень своєї української.

Менше ніж половина жителів столиці удосконалюють знання за допомогою мережі «Інтернет», шляхом самоосвіти та читання української літератури («Допомагають відео, кіно та інформація українською мовою», «Лекції Ірини Фаріон на ютубі, самостійна робота зі словниками, читання української літератури», «Переглядаю контент українською, читаю», «Дивлюсь освітні програми з популяризації української мови»).

Однак кияни не відмовилися б спробувати відвідати безкоштовні заняття з української мови («Буду після нашої перемоги», «Ідею щодо розмовних мовних курсів підтримую», «Розмовні клуби можна відвідати, але якщо там будуть цікаві теми та люди»).

Через відсутність активної популяризації української мови в столиці кияни не достатньо проінформовані про існування розмовних клубів та курсів («Де ці курси?», «Якби розробили такі курси онлайн для загального доступу, було б більш результативно») (рис. 8).

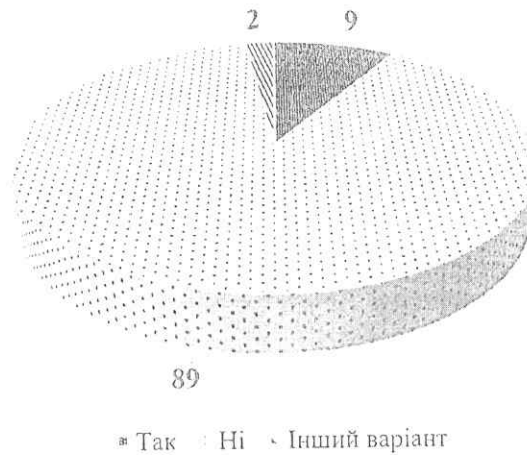

Рис. 8. Чи відвідували ви мовні курси або розмовні клуби, щоб покращити рівень своєї української, % (2022 рік²)

Результати опитування за допомогою інформаційно-телекомунікаційної системи «Платформа цифрових мобільних сервісів «Київ цифровий» показують масовий перехід жителів Києва на українську мову, дерусифікацію громадського простору, бурхливий розвиток і популярність українськомовного культурного простору.

У зв'язку з повномасштабним російським вторгненням в Україну рівень мовної самоідентифікації українців стабільно зростає, більшість киян усвідомили, що підтримка та зміцнення позицій державної мови є ключовим чинником збереження національної ідентичності.

Сьогодні в місті Києві назріла потреба в забезпеченні належного використання української мови в усіх сферах суспільного життя міста, розвитку українськомовного середовища, популяризації української мови.

В місті Києві нині функціонує приблизно 30 розмовних клубів, але через недостатню поінформованість про їх існування та можливості низький відсоток киян відвідує ці клуби.

75% киян називають найбільш зручним форматом вивчення та практикування української мови розмовні клуби або мовні курси (онлайн та офлайн).

Для ефективного навчання та мовної практики група не може перевищувати 15 осіб, а отже, для 56% киян, які не розмовляють із друзями українською, потрібно створити 134 400 навчальних груп. В середньому курс для однієї навчальної групи триває 3 місяці, паралельно цей 3-місячний курс в одному розмовному клубі можуть проходити 4 навчальні групи, отже, за рік один розмовний клуб може провести заняття для 16 навчальних груп. Таким чином, максимальна оцінка потрібної кількості розмовних клубів у Києві становить 8 400 онлайн- та офлайн-клубів. Якщо припустити, що реальна зацікавленість у відвідуванні розмовних клубів буде лише у 50% тих киян, які наразі не говорять щоденно українською, то оцінка потрібної кількості клубів становитиме 4 200 онлайн- та офлайн-клубів.

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Результати групових інтерв'ю

У лютому 2023 року робочою групою було проведено 6 групових інтерв'ю, в яких взяли участь 56 респондентів, що практикують різну щоденну мовну поведінку (говорять лише українською, говорять як українською, так і російською, говорять лише російською). Розподіл респондентів за групами представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Проведені групові інтерв'ю

№	Код	Назва групи	Чисельність респондентів	Тривалість
1	ФГ1	Розмовляють російською	10	2 год
2	ФГ2	Розмовляють українською	10	2 год
3	ФГ3	Розмовляють і українською, і російською (залежно від ситуації) – 1	9	2 год
4	ФГ4	Розмовляють і українською, і російською (залежно від ситуації) – 2	10	2 год
5	ФГ5	Батьки українськомовних дітей	9	2 год
6	ФГ6	Батьки російськомовних дітей	8	2 год
		Загалом:	56	12 год

Під час групових інтерв'ю детально вивчалися питання, пов'язані зі щоденним вживанням різних мов, та які бар'єри заважають киянам частіше використовувати українську мову.

Всього із відповідей респондентів виділено 13 наративів (4 позитивні, 4 нейтральні та 5 негативних) щодо більшого поширення української мови в місті Києві. Наративи та пропонувані повідомлення для підсилення позитивних і переосмислення негативних наративів показані в табл. 2.

Таблиця 2

Позитивні, нейтральні та негативні наративи щодо української мови (групові інтерв'ю, лютий 2023 року)

13 основних наративів	Повідомлення медіакампанії
• Не можна нав'язувати • Побутові конфлікти. • Агресія в соціальних мережах. • Сімейні проблеми	Українська мова – об'єднує. Єдина прийнятна для всіх публічна мова – українська. Вдома, в родині – будь-яка рідна мова
• Розмита ідентичність, нерозуміння важливості мови. • Російськомовні – більш мовностійкі	Українська – мова майбутнього всіх українців та наших дітей Мова – зброя у протистоянні «руському міру» та пропаганді
• Відсутнє середовище, публічний простір • Лицемірство політиків. • Українська – не значить патріот	Всі органи влади – середовище без російської мови (наприклад, КМДА)

• Думаю російською, підгальмовую, звичка. • Некрасиво, смішно звучить. • Не хочу ганьбитись	Ми створюємо можливості (курси, розмовні клуби, онлайн-спілкування, середовище підтримки). Перехід на гарну українську буде через погану. Це – нормально, нині багато людей намагається перейти на українську, підтримайте їх
• Недоречні виправлення • Немає осередків. • Недостатня мотивація	Мова – жива, лише мертве не змінюється
• Українська зараз якась дивна	
• Стало більше української. • Солідарність, соромно говорити російською • Позитивний вплив середовища • Відчуваю підтримку • Наступні покоління вже говоритимуть українською. • Українська – мова можливостей. • Українська – для розвитку, для роботи	

Негативні наративи: негативним більшість респондентів називає будь-яке нав'язування мови щоденного побутового спілкування, це викликає зворотну протестну реакцію у більшості респондентів. Також більшість респондентів зазначає відсутність повсюдного українськомовного середовища в Києві, що значно ускладнює процес переходу з російської на українську та зменшує кількість потенційних можливостей практики української в щоденному житті.

Респонденти зазначають більшу мовну стійкість киян із домінантною російською мовою та те, що кияни з домінантною українською частіше переходять у розмові з української на російську, ніж навпаки. На думку респондентів, така поведінка зумовлена сформованими стереотипами та відсутністю українськомовного середовища в столиці.

Також респонденти хотіли б бачити більш послідовну мовну поведінку політиків та публічних осіб, деякі респонденти вважають, що більшість політиків говорить українською лише на камери, а в побуті продовжують залишатись російськомовними і таким чином не показують приклад громадянам у послідовному вживанні української в усіх комунікативних ситуаціях. Деякі цитати респондентів щодо важливості мовного середовища та підтримки у переході на українську:

- «Ми й самі б хотіли краще українською говорити, але думаю російською, вчилась в російській школі, в сім'ї – російською, тому складно. Я наче на ручнику, коли українською розмовляю, починаю гальмувати, думаю, що сказати, підбираю слова. Не хочу ганьбитись»;

- «Моя мама зараз в Ірландії і, коли почула, як я українською говорю, каже: «Так, як ти говориш, краще взагалі не говорити». Ось так»;

- «Мені незручно чисто психологічно, знаю, як має звучати правильна українська мова, коли щось намагаюсь сказати, починаю думати: «Треба було не це слово, а інше», знову загальмовуюсь»;

- «Багато хто кидає спроби розмовляти українською, тому що наче як смішно звучить їх мова, їм важко перекладати постійно слова і вимова інша, тому вони й кидають ці спроби»;

- «Але за собою помітила, діти в Хмельницькому зараз і багато людей навкруги говорять українською і ти намагаєшся підлаштовуватись, а в Києві такого немає, тут всі російською в основному. Це не як цінність, а всі навколо російською, мотивації тут немає переходити»;

- «Він (прізвище політика) же сам російською завжди розмовляв, а потім різко перейшов, вони (політики) в кулуарах всі російською розмовляють, мені здається».

Нейтральні наративи в основному формуються навколо «некрасивості», «дивності» власного мовлення при переході на українську. Від цього респонденти почуваються дискомфортно. Респонденти ще раз підкреслюють важливість мовного середовища (яке допомогло б у подоланні цього дискомфорту) та мотивації для переходу на українську у щоденному спілкуванні.

Позитивні наративи: серед позитивного респонденти наголошують, що української мови в 2022–2023 роках навкруги в Києві стало більше і це дає відчуття солідарності з іншими українцями. Дуже позитивним респонденти визначають вплив середовища підтримки при переході на українську (там, де таке середовище сформувалось: наприклад, домовились із друзями або на роботі постійно практикувати українську), коли люди навколо не вказують постійно на помилки чи нелітературне мовлення, а навпаки визнають, що перехід з однієї мови на іншу не може бути легким та підбадьорюють у більшому практикуванні української.

Респонденти вважають, що наступні покоління киян уже говоритимуть в усіх комунікативних ситуаціях українською і що українська мова все більше ставатиме мовою можливостей та кар'єрних можливостей.

Додатково в лютому 2023 року були проведені фокус-групи з внутрішньо переміщеними особами та підлітками.

Респонденти-ВПО відчують потребу більше та краще спілкуватись українською, однак більшість з них вказують на відсутність чіткої та детальної інформації щодо можливостей вивчення та практикування української в Києві. Деякі з респондентів-ВПО очікували більшої українськомовності від столиці, відсутність українськомовного середовища є основним фактором складності переходу на українську.

Щодо мовлення дітей респонденти-ВПО хотіли би бачити більш чіткі рекомендації від педагогів дитячих садочків та шкіл, як практикувати українську з дітьми (списки слів, мовні вправи, ігри тощо).

Респонденти-підлітки (12–14 років) вважають, що більшість їх друзів продовжують використовувати українську лише на уроках та у спілкуванні з

учителями, за їх оцінками, лише 20–25% серед підліткового середовища регулярно розмовляють українською.

Основними проблемами у переході на українську підлітки також називають відсутність середовища (показовими тут є такі цитати респондентів: «Якби я не домовився зі своїми друзями у квітні 2022, що ми всі разом переходимо на українську, я би продовжував розмовляти російською», «Моя мама в травні минулого року спробувала вдома з нами постійно говорити українською, однак за декілька місяців знову повернулась до російської», «Я ходжу на футбол вже 8 років, і там все завжди російською, незрозуміло, як зараз переходити на українську на футболі») та відсутність або непопулярність сучасного контенту українською, хоча водночас визнають, що в 2022 році багато тітокерів, ютуб-каналів та інших виробників контенту перейшли на українську (цитата: «Я одного разу зайшов на ютуб та написав «український реп», мені майже нічого нормального не випало», «В тіток, Spotify, Apple Music якось постійно підкидає багато чого російською, ми вже звикли»).

Також респонденти-підлітки висловлюються щодо більш інтерактивного та наближеного до реального життя викладання української в школі (цитата: «Було б цікаво провести проходження якоїсь комп'ютерної гри українською», «Я би міг спробувати записати коментар до якогось футбольного матчу українською», «Якщо робити розмовні клуби української, то там має обговорюватись щось цікаве для нас: програмування, роботи, сучасний контент, кіберспорт, щось таке»).

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Українська мова в дитячому мовленні

Мовна ідентичність людини формується впродовж усього життя, однак найбільш важливими роками у формуванні домінантної мови є ранні роки життя, коли мовлення дитини активно розвивається.

Аналіз мовної стійкості учнів закладів освіти Києва, проведений Комунальним некомерційним підприємством «Освітня агенція міста Києва» впродовж останніх 9 років, показує, що з 2014 року до 2023 року учнівська молодь столиці свідомо обирає українську мову як мову повсякденного спілкування в усіх сферах суспільного життя на противагу російській та має переконання, що мова формує свідомість, є важливим складником української національної ідентичності, а спілкування українською мовою є гарантом інформаційної безпеки України та незалежного гуманітарного простору держави. Дослідження становлення національної свідомості, громадянської та національно-патріотичної компетентності, поважного ставлення до рідної мови серед вихованців і учнів проводяться циклічно з метою виявлення та відстеження тенденцій та запровадження заходів для покращення мовного середовища учасників освітнього процесу.

Назва дослідження	Стан національно-патріотичного виховання учнівської молоді м. Києва	Розвиток громадянської і національно-патріотичної компетентності учнів	Громадянська самосвідомість учнів закладів загальної середньої освіти
Дата проведення	12 листопада 2014 року	12–17 грудня 2019 року	7–10 грудня 2021 року
Респонденти	2771 учень 9-х та 11-х класів	7943 учні 10–11-х класів	10636 учнів 9–11-х класів

На запитання «Якою мовою учні спілкуються у повсякденному житті?» 65,3% опитаних учнів 10–11 класів відповіли, що спілкуються у побутовому житті українською мовою (за результатами анкетування, проведеного під час дослідження «Стан навченості та ставлення учнівської молоді 10–11-х класів до патріотичного виховання через вивчення предмета «Захист України» у період з 14 по 16 грудня 2022 року).

З 23 лютого по 5 березня 2023 року КНП «Освітня агенція міста Києва» провело опитування «Мовне середовище учнівської молоді в повсякденному житті». В онлайн-опитуванні взяли участь 25 450 учнів 8–11 класів. 95% учнів відчують гордість за свою країну; цей показник зріс удвічі порівняно з груднем 2021 року (49%). 76% учнів вважають, що українська має бути єдиною державною мовою, та 76% вважають, що українську мову повинен

знати кожен громадянин та громадянка України. 67% учнів вважають, що українська мова важлива тому, що вона об'єднує суспільство¹⁰.

Однак почуття гордості за Україну та розуміння важливості української мови практично не впливає на щоденну мовленнєву практику учнів: лише 40% учнів спілкуються тільки українською або переважно українською з друзями, 42% ведуть українською особисті сторінки в соціальних мережах. Така поведінка віддзеркалює загальне мовне середовище Києва, в якому 44% містян послуговуються українською щоденно з друзями (рис. 9–11).

Визнання важливості української мови

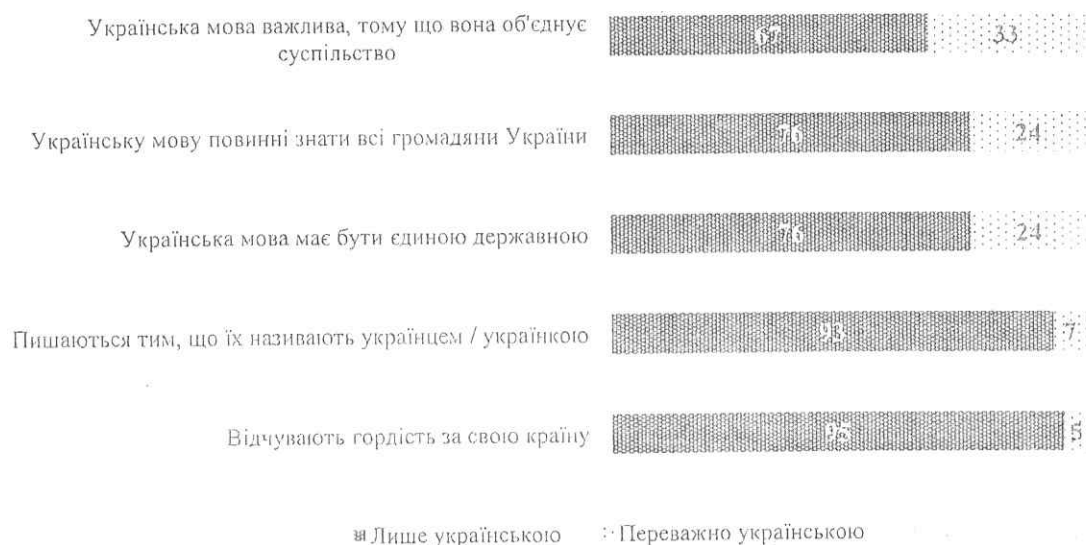

Рис. 9. Розподіл відповідей школярів на запитання про використання української мови, %¹⁰

Пасивне використання української мови (споживання)

Рис. 10. Розподіл відповідей школярів на запитання про використання української мови, %¹⁰

¹⁰ Учні 8–11 класів столичних закладів освіти пройшли опитування щодо мовного середовища: 95% відчуває гордість за свою країну і 76% вважає, що українська мова має бути єдиною державною. Джерело: <https://don.kyivcity.gov.ua/news/12504.html>.

Активне, продуктивне використання української мови в повсякденному житті

Рис. 11. Розподіл відповідей школярів на запитання про використання української мови, %¹⁰

У Києві впродовж 2002–2022 років 97–98,5% школярів навчаються в українськомовних школах. Однак мовне середовище багатьох шкіл, попри те, що задеклароване як монолінгвальне, подібне до хамелеона, адже навіть у тих закладах, які вважаються українськомовними, панують білінгвізм і диглосія: заняття відбуваються українською, а на перервах і вчителі, й учні широко послуговуються російською мовою¹¹ [с. 101]. Тільки 19% київських школярів визначають середовище шкіл майже повністю українськомовними⁸ [с. 242] (рис. 12).

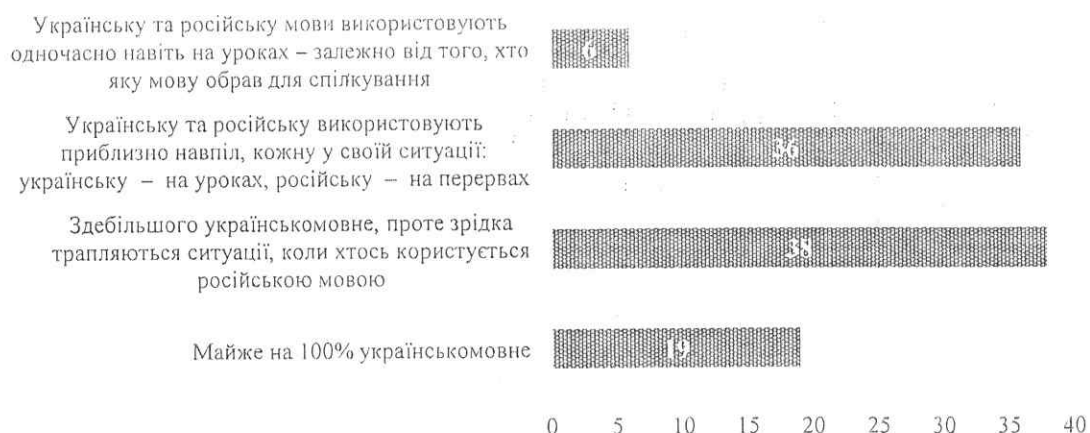

Рис. 12. Розподіл відповідей школярів на запитання про якість мовного середовища навчального закладу, %⁸ [с. 242]

Якщо на уроках послуговується українською 70% опитаних старшокласників, то на перервах лише 29%⁸ [с. 243]. Цей показник у 2–2,5 рази нижчий, ніж у таких містах центрального регіону України, як Житомир, Біла Церква та Черкаси (рис. 13).

¹¹ Матвеева Н. Двомовність у сучасному комунікативному просторі Києва. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2022. 158 с.

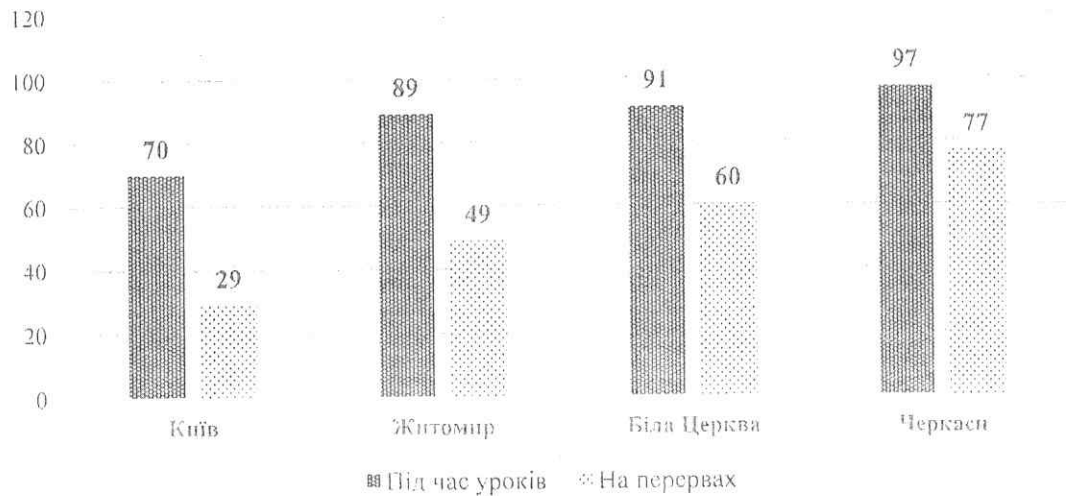

Рис. 13. Розподіл відповідей про використання української мови за самооцінкою школярів, %⁸ [с. 243]

Білінгвізм мовного середовища – це основна причина конфліктів в українських школах. Майже третина, а саме 29% київських старшокласників, ствердно відповіли на запитання, чи траплялися з ними під час перебування в навчальному закладі конфлікти через мову⁸ [с. 245].

Батьки українськомовних дітей у місті Києві масово повідомляють про факти переходу їх дітей на російську під соціальним тиском більшості однолітків, часто українськомовні діти є в тотальній меншості: 1–3 дитини серед 20–25 однолітків у групі садочка чи в класі школи.

Нижче наведені деякі цитати батьків українськомовних дітей м. Києва з соціальних мереж:

- «Зараз (лютий 2023) в садочку мого сина на 15 дітей в групі – 1 україномовний, мій. Є трохи дітей, які розуміють українську, але не говорять, а є такі, які навіть не все розуміють українською»;
- «Моя донька пішла в школу на Троєщині у вересні 2022 року. В класі 28 дітей, розмовляють українською – 5, українськомовні діти більше спілкуються між собою, з усіма дітьми грають лише в такі ігри, де треба мінімально говорити (квач, хованки тощо)»;
- «З досвіду нашої школи можемо сказати, що неформальне спілкування українською дітей з російськомовних родин ставалося тоді, коли в колективі була кількісна більшість україномовних дітей»;
- «Для створення українськомовного середовища основне – всі дорослі спілкуються українською. І з часом дитина починає відповідати українською. А між собою діти переходять на спілкування українською, саме коли більшість говорить цією мовою»;
- «З вчителями діти спілкуються тільки українською, на жаль, на перервах діти між собою часто переходять на російську. Хоча в школі обговорюють важливість мови і для батьків в школі влаштовували клуб спілкування українською. Також обговорювали з батьками це питання, більшість перейшли вдома на українську з 24 лютого. Але діти, йдучи у школу, кажуть: «Ну там всі спілкуються російською, ми так звикли»;

- «Коли вчитель української мови підписує себе сама в вайбері іменем, і на моє диво, російською, то нам ще до україномовного середовища далеко. Моя дитина повністю україномовна. Коли намагається щось відповісти однокласникам українською – з нього сміються. До великої війни були фрази «ти долго будеш разговаривать на свайом языке?»;

- «З власних спостережень можу сказати, що в першому класі більшість дітей, які вдома спілкуються не українською, готові переходити повністю на українську мову. Але, якщо батьки продовжують вдома спілкуватись з дітьми іншою мовою, з часом дитина доходить до висновку, що українська тільки на уроках. На жаль... Діти повинні бачити приклад»;

- «Мої діти, на жаль, як білі ворони в своїх класах... якщо зі спілкуванням на уроках чи з вчителями ще норм, то в спілкуванні між дітьми повна каша. Діти спілкуються тією мовою, якою з ними розмовляють батьки вдома. А з батьків практично ніхто ніяких висновків не зробив... всім какая різниця»;

- «Дуже болюча тема. Дітям у Києві не вистачає спілкування з однолітками українською. В садку більшість дітей російськомовні»;

- «Насправді, дітям складно, бо на вулиці, в закладах освіти вони, як українськомовні, як правило, опиняються у меншості. І їм складно пояснити, чому так. Знайти в Києві гуртки, секції з українськомовними викладачами також дуже проблематично»;

- «Прикро, що в школі та дитсадку переважна більшість дітей говорить російською і вчитель їх ніяк не виправляє, діти на уроках відповідають російською, а вчитель мовчить».

Якщо мовне навчання (опанування мовних знань, розвиток грамотного мовлення і високої мовної культури) перебуває на належному рівні, то важливість мовного виховання (насамперед правильне ставлення до мови) багато педагогів недооцінюють. Тому доволі часто буває так, що «пересічний київський школяр чи студент має з української мови найвищу оцінку, але в повсякденному житті нею ніколи не спілкується, – це закономірний наслідок хорошого мовного навчання й поганого мовного виховання».

Через постійне перебування у двомовному середовищі діти не можуть визначитися зі своєю мовною ідентичністю. Лариса Масенко пояснює, що «постійне застосування у шкільній комунікації двох мов з боку педагогів не лише заважає учням оволодіти усім спектром української мови, але й формує в їхній свідомості роздвоєння між сферами застосування мов – вживання української обмежується для них лише уроками, тоді як значно вільніша, а відтак і привабливіша сфера неформального спілкування й розваг закріплюється за російською мовою. Педагог, який на перерві переходить на спілкування з учнями російською, дезорієнтує їх, формує у них стереотип непридатності української мови для живої неофіційної розмови»¹¹ [с. 103–105].

Завданням надзвичайної ваги є створення методик вимірювання мовної компетенції школярів. Як ніколи на часі – розробка новітніх методик навчання

української мови, здатних подолати істотну невідповідність між реальним комунікативним досвідом і знаннями мови та про мову. Міністерство освіти і науки України та виконавчі органи місцевої влади повинні забезпечувати постійний моніторинг мовної ситуації, сприяти діяльності громадських рад з нагляду за впровадженням мовної політики в усіх навчальних закладах, підтримувати різноманітні громадські ініціативи, заохочувати самоосвіту. Наукового обґрунтування потребують усі ланки процесу мовної освіти:

1) розподіл годин (досі він не враховує комунікативну природу навчання, а є виявом схоластичної традиції, яка бере початок від гімназій та семінарій середини ХІХ ст. і є спадком радянської школи);

2) розробка навчальних програм (неприйнятними, зокрема, є їхня негнучкість, відірваність від реальних умов функціонування української та інших мов, неузгодженість із мовною ситуацією, а також те, що вони майже не враховують комунікативних потреб та інтенцій сучасної молоді);

3) впровадження нових прикладних навчальних дисциплін, спрямованих на розвиток комунікативної діяльності.

У мовній освіті варто віддавати перевагу інноваційним інтерактивним моделям, у яких учні виступають суб'єктами освітнього процесу, а не тільки виконують роль об'єктів, як це було раніше⁸ [с. 136].

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Вимірювання мовленнєвого розвитку дітей

Численні соціолінгвістичні дослідження показують важливість кількості та якості мовного потоку (language input), з яким взаємодіє дитина для повноцінного розвитку всіх аспектів мовлення (слухання та розуміння, говоріння, спонтанне мовлення, активний та пасивний словниковий запас, вміння конструювати розгорнуті речення, вміння складати наративи, історії з речень тощо). Білінгвізм позитивно впливає на такі когнітивні функції, як робоча пам'ять, виконавча функція та навички з вивчення нових слів. Однак, незважаючи на цей позитивний ефект від білінгвізму, численні дослідження показують слабкості дітей з другою (не домінантною) мовою в таких напрямках, як активний словниковий запас, вміння розуміти прочитане тощо^{12,13}.

У країнах Європи вимірювання мовленнєвого розвитку дітей дошкільного та початкового шкільного віку є поширеною практикою (рис. 14).

Попри те, що Стандартом дошкільної і початкової освіти (Базовий компонент дошкільної освіти в Україні) передбачене формування у дітей мовної компетенції (збалансований запас слів, володіння мовою у різних комунікативних ситуаціях, вживання різних за складністю типів речень тощо), спостерігається значний розрив між освітніми практиками і метою, котру намагаються досягти у закладах дошкільної освіти і в початковій школі.

Дошкільна освіта

Докторка педагогічних наук Алла Богуш пропонує проводити протягом місяця три комплексні й одне спеціальне заняття з мовленнєвого спілкування. Однак дітям із домінантною російською мовою не достатньо 1 заняття з розвитку мовлення на тиждень для опанування повноцінного продуктивного мовлення українською.

Що стосується вимірювання результатів цих занять – «контрольні заняття [з вимірювання мовленнєвого розвитку] плануються і проводяться в усіх вікових групах». Рекомендації методистів: доцільно «відводити по 2 заняття для кожної перевірки мовленнєвих навичок і вмінь дітей протягом півріччя», тобто раз на 3 місяці. Проте «їх кількість, мету і зміст визначає вихователь».

При цьому вихователі не забезпечуються чіткими критеріями того, що і яким методом вимірювання має бути проконтрольовано: наприклад, одним з критеріїв низького рівня володіння мовою називаються «низькі мовні характеристики (бідність лексики, невиразність звучного мовлення,

12 Babayiğit, S., Hitch, G.J., Kandru-Pothineni, S. et al. Vocabulary limitations undermine bilingual children's reading comprehension despite bilingual cognitive strengths. *Read Writ* 35, 1651–1673 (2022). <https://doi.org/10.1007/s11145-021-10240-8>.

13 Bylund, E., Antfolk, J., Abrahamsson, N. et al. Does bilingualism come with linguistic costs? A meta-analytic review of the bilingual lexical deficit. *Psychon Bull Rev* (2022). <https://doi.org/10.3758/s13423-022-02136-7>.

граматична неправильність)», але при цьому не пропонується розроблених критеріїв оцінки того, яку лексику вважати бідною (кількість слів та очікуваний словниковий запас, яким має володіти дитина в 3, 4, 5 років).

#	Країна	Тест мовленнєвого розвитку	Опис
1	Бельгія (Фландрія) [1] 	• KOALA test	• Обов'язковий для всіх дітей (5 років) • Фокус: розуміння, змінити повторити, 7 активностей • Профіль готовності до школи, окремий курс мовного занурення в групі, індивідуальний підхід (29% дітей в Антверпені потребують мовної підтримки (січень 2023))
2	Великобританія [2] 	• Early years foundation stage (EYFS)	• Обов'язковий для всіх дітей 2-3 років та 5 років, Preschool Language Scale (PLS-5 UK) • Фокус: мовна взаємодія, дослідження мови, слухання та розуміння • Профіль готовності до школи
3	Швейцарія [3] 	• Basel Deutsch	• Обов'язковий для всіх дітей (перед дитячим садком) • Фокус: мовлення • Додаткові мовні заняття 3 рази на тиждень (2023)
4	Німеччина [4] 	• Delfin 4, Nordrhein-Westfalen	• Обов'язковий для всіх дітей (4 роки) • Словниковий запас, мовлення: тривалість 30 хвилин • Профіль готовності до школи, додатковий мовний педагог, клуб (за потреби)
5	Фінляндія [5] 	• Language aware learning environment	• Таблиці визначення мовного середовища в якому формуються діти, індивідуальний план • Таблиці мовленнєвого розвитку дитини, мінімум 1 раз на рік • Профіль готовності до школи, ігрові та мовні клуби
6	Данія [6] 	• Consolidation Action Public Day-care Facilities	• Обов'язковий для всіх дітей (3 роки) • Обов'язкові заняття для всіх деомовних дітей (з домінуючою не данською) в середовищі, що мотиває їх говорити данською (15 або 30 годин на тиждень)

1. <https://www.belgium.be/en/early-years/toddlers-in-bilingual-cities-speak-dutch-less-fluently>

2. <http://elfa.far.org.uk/early-years/early-years-education.gov.uk/communication-and-language>

3. <https://www.schulnet.nrw.de/2023-fruehe-deutschforderung-soll-ausgebaut-werden.html?fbclid=IwAR1ZwG17ZmnpGwVnV6G1Z31aZVnBf3PmKw3EusBf4oak>

4. https://www.schulministerium.nrw/system/files/media/document/file/delfin_4_fuer_ukr_rossisch_220031.pdf

5. https://www.jyu.fi/kes/default/files/media/LanaPeda_teci_interactive.pdf

6. <https://www.thelocal.dk/20170117/denmark-eyes-mandatory-language-test-for-all-in-pre-schools/>

Рис. 14. Практики вимірювання мовленнєвого розвитку дітей у країнах Європи

Наразі оцінка мовленнєвого розвитку дошкільнят виконується за відчуттями «достатності мовленнєвих навичок» вихователів закладів дошкільної освіти (що створює проблему, зокрема, для дітей внутрішньо переміщених осіб (ВПО), котрі мають менш розвинені мовленнєві навички українською мовою порівняно з дітьми, які формувалися у більш українськомовному середовищі). За відсутності чітких критеріїв та системи вимірювання діти стають заручниками суб'єктивної оцінки окремих педагогічних працівників.

При переході у початкову школу критерії готовності щодо мовленнєвої компетенції також суб'єктивні: 6-річна дитина має вміти: розповідати про себе, про своїх батьків та інших членів родини без тривалих пауз і повторів; розповідати про улюблених домашніх тварин, іграшки, описувати їх усно; домислювати кінцівку оповідання, казки (фантазувати); володіти правилами мовленнєвого етикету і т. д. Проте у яких обсягах і якими мовними засобами – залишається на розсуд педагога.

Початкова школа

З метою формування у молодших школярів мовленнєвої компетенції навчальною програмою з української мови в 2 класі передбачено окремі уроки розвитку зв'язного мовлення (1 раз на 2 тижні). Проте без урахування реальної картини (рівня володіння українською мовою, котрий не вимірюється), ми не можемо бути певні, чи школярам достатньо всього 2 уроків на місяць.

Для тих дітей, у котрих українська – друга недомінантна мова (L2 за міжнародною соціолінгвістичною класифікацією), з педагогічної точки зору така періодичність знайомства і засвоєння розмовних навичок другої мови критично низька.

Вимірювання мовленнєвої компетенції за сучасними соціолінгвістичними методиками (відсоток активного словникового запасу, середня довжина висловлювання, асоціативні ряди, здатність продуктивного мовлення в різних мовних доменах та комунікативних ситуаціях тощо) у початковій школі не здійснюється.

У жовтні 2022 року – лютому 2023 року Громадська організація «Спільна мова. Центр створення та розвитку українськомовного середовища» провела вимірювання мовленнєвого розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в кількох закладах дошкільної та шкільної освіти Києва. Вимірювання проводилось у форматі мовних ігор, обговорення слів за картками, зі згоди батьків. Усього у проєкті взяли участь 39 дітей, детальні анкети мовного середовища дитини заповнила 171 родина.

Основним завданням дослідження було проаналізувати сфери мовленнєвого розвитку українською мовою залежно від мовного середовища, в якому формується дитина, та домінантної мови дитини.

Мовленнєвий розвиток визначався за такими показниками: відсоток слів базової української лексики, що не є спільнокореновими з відповідними російськими словами (рушник, сходи, стеля, хмара, блискавка, метелик, дивитись і т. д.), які дитина називає без підказки при демонстрації зображення;

середня довжина висловлювання; відсоток питоми української лексики (слова, що не є спільнокореневими з відповідними російськими) у спонтанних продуктивних висловлюваннях.

При розробці методології вимірювань були використані такі поширені міжнародні методики оцінки мовленнєвого розвитку (language development), зокрема і в ситуації білінгвізму, як PPVT-5 (Peabody Picture Vocabulary Test), EVT-3 (Expressive Vocabulary Test), MAIN (Multilingual Assessment Instrument for Narratives).

Отримані результати представлені на рис. 15. Вони чітко показують, що в місті Києві у дітей з домінантною російською мовою не формується збалансованого білінгвізму, українська мова засвоюється пасивно.

Діти старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з домінантною російською мовою називають українською мовою в середньому лише 27% базових українських слів (діти з домінантною українською мовою – 98% слів), висловлювання переважно російськомовних дітей українською мовою в середньому складаються з 2,5 слів (діти з домінантною українською мовою – 5,0 слів, міжнародні дослідження з великими вибірками дітей показують, що очікувана середня довжина висловлювання дітей 5-річного віку становить 4,4 слова¹⁴).

Діти з домінантною російською мовою практично не вживають у спонтанному мовленні українською питоми української лексики, питоми українські слова становлять 10% в усьому потоці мовлення (діти з домінантною українською мовою – 28% питоми українських слів).

¹⁴ Rice, M., Smolik, F., Perpich, D., Thompson, T., Rytting, N., & Blossom, M. (2010). Mean length of utterance levels in 6-month intervals for children 3 to 9 Years with and without language impairments. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research* [https://doi.org/10.1044/1092-4388\(2009/08-0183\)](https://doi.org/10.1044/1092-4388(2009/08-0183)).

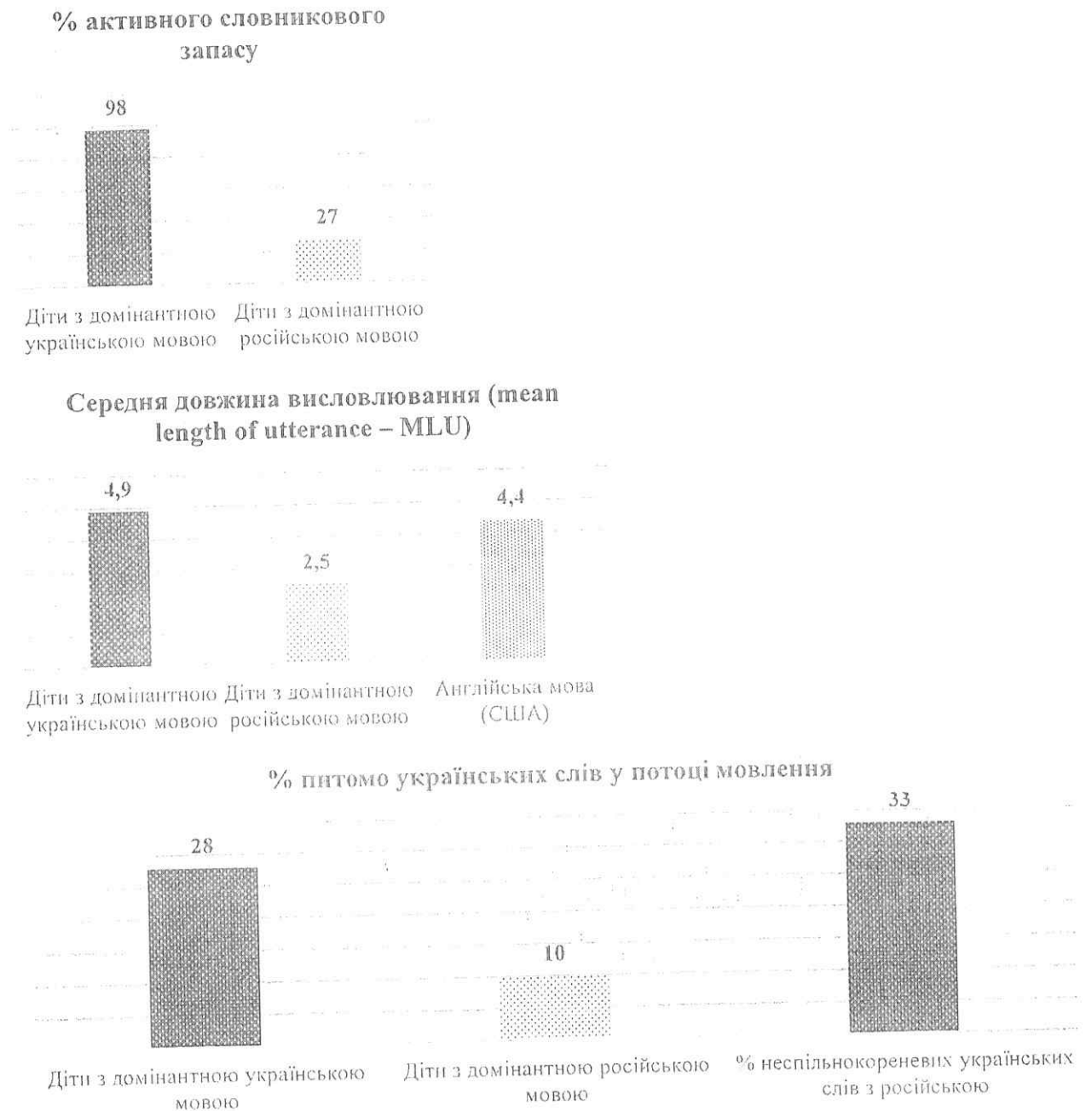
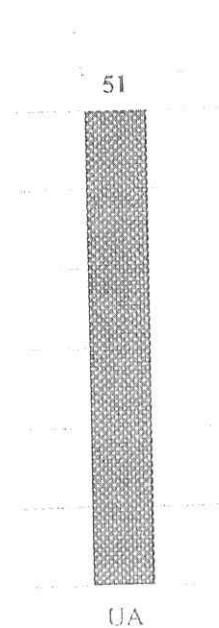

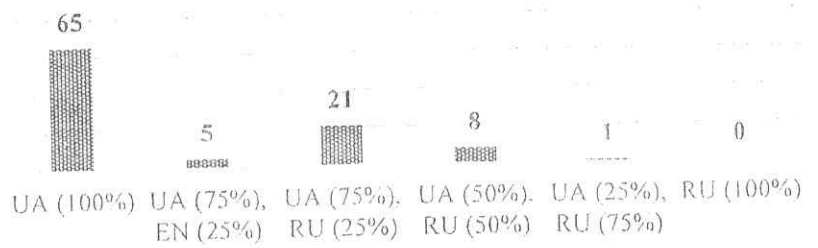
Рис. 15. Результати вимірювання мовленнєвого розвитку дітей у закладах освіти міста Києва (вибірка: 39 дітей, вік – 4,5–5,9 років)⁶

За результатами анкетування щодо мовного середовища 78% батьків дітей з домінантною українською мовою вважають недостатнім українськомовне середовище міста Києва, в якому формуються їх діти, 97% батьків дітей з домінантною російською мовою хотіли б, щоб дитина частіше / краще говорила українською, при цьому 81% з них уже працюють над цим зі своїми дітьми, 70% батьків дітей з домінантною російською мовою хотіли б відвідувати розмовні клуби української мови (рис. 16).

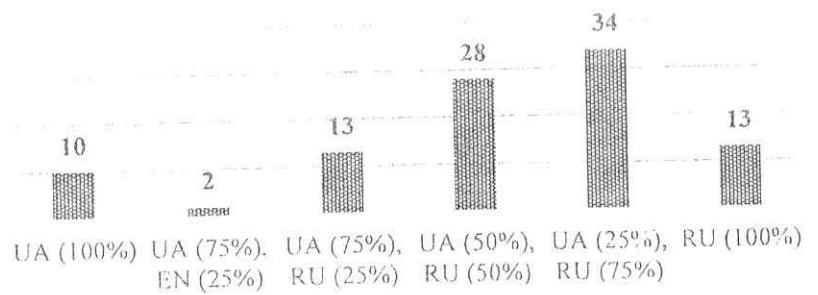
Якою є домінантна мова дитини? (%)

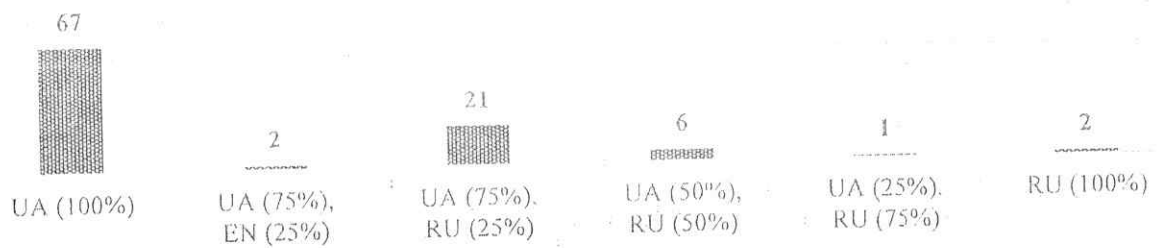
Якою мовою розмовляє мама?
(домінантна мова дитини – UA, %)

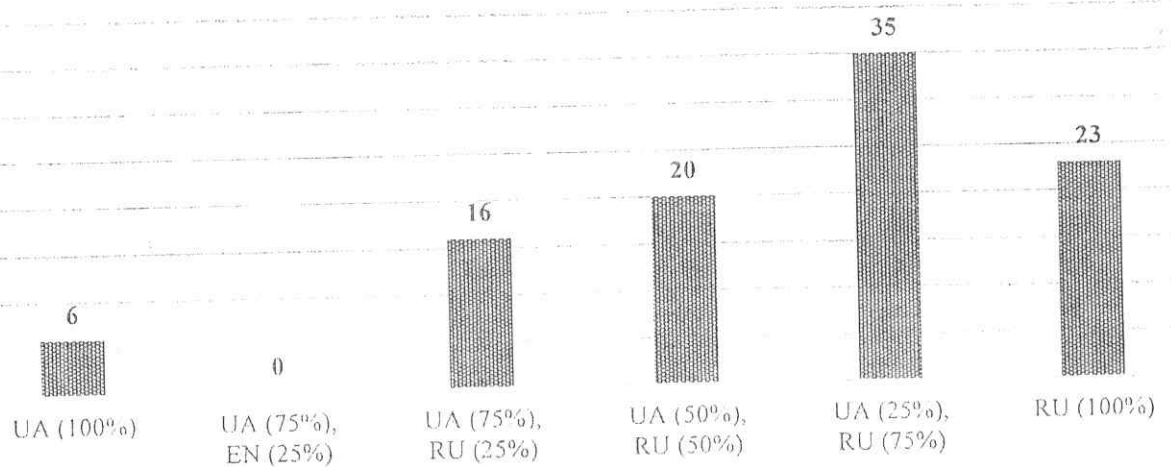
(домінантна мова дитини – RU, %)

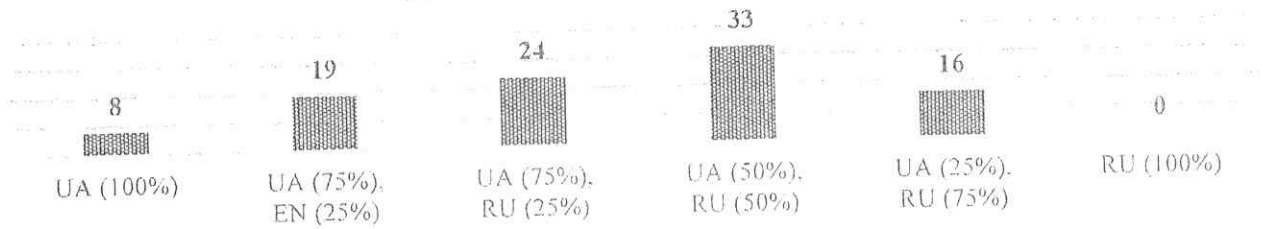
Якою мовою розмовляє тато?
(домінантна мова дитини – UA, %)

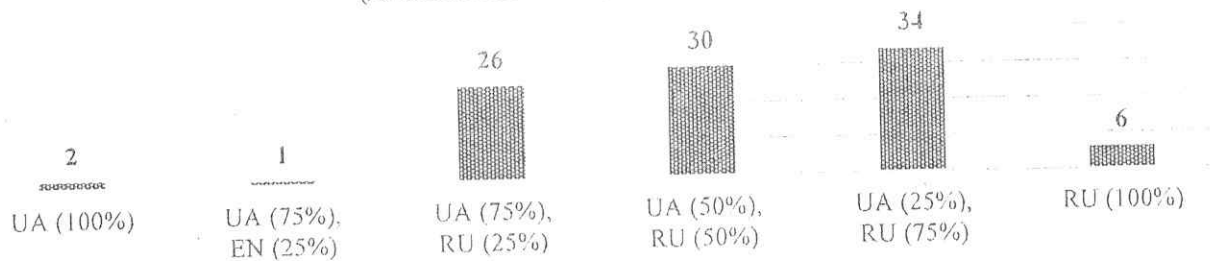
(домінантна мова дитини – RU, %)

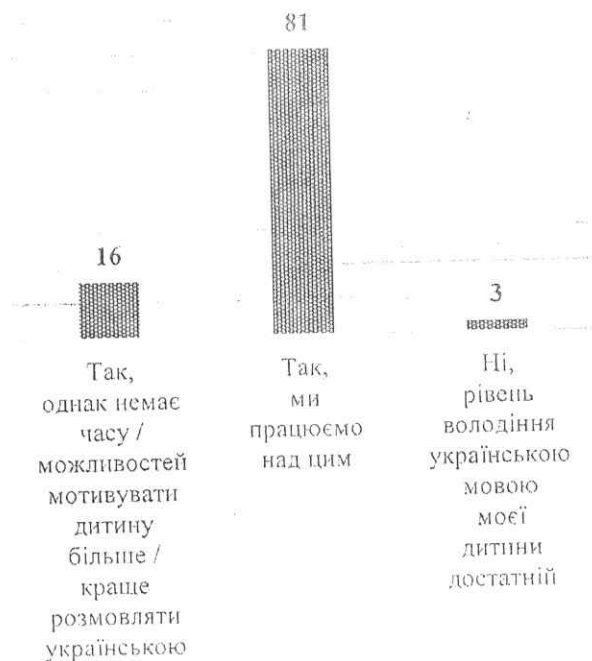
Якою мовою дитина споживає контент на Youtube
(мультфільми, ролики тощо)?
(домінантна мова дитини – UA, %)

(домінантна мова дитини – RU, %)

Якщо у дитини доміантною є російська мова, чи хотіли б ви, щоб дитина частіше / краще говорила українською?

Чи хотіли б ви відвідувати розмовні клуби української мови (1 або 2 рази на тиждень, 1–1,5 години / заняття)?

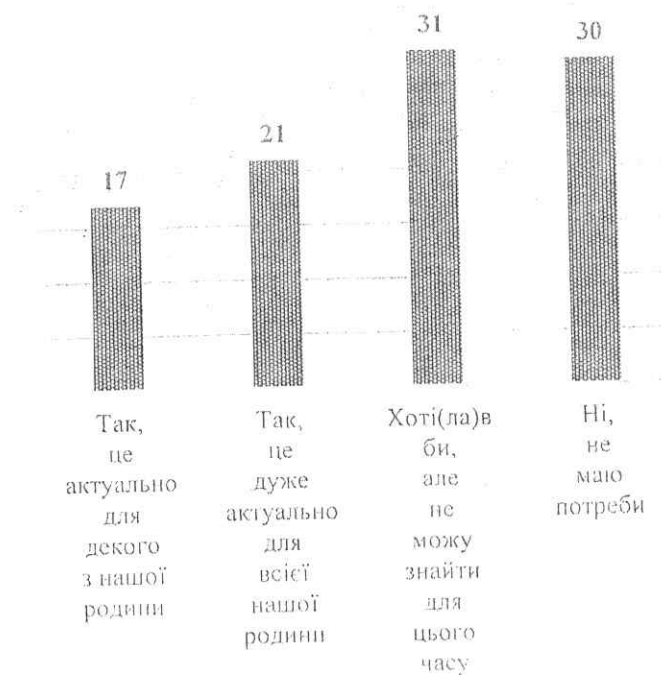

Рис. 16. Відсоток базової української лексики, що 4–6-річні діти називають без підказки⁶

У березні 2023 року представники проекту «Спільна мова» провели детальні інтерв'ю з адміністрацією та викладачами київських шкіл, що активно працюють над створенням у своїх закладах реального українськомовного середовища.

Найкращі практики, зібрані під час цих інтерв'ю, представлені на рис. 17.

Напря́м	Практичні підходи київських закладів освіти
Персонал	1. Домовленість між всіма співробітниками закладу (не лише викладачами і вихователями) про те, що українізація є пріоритетом 2. Рефлексія кожного дорослого щодо особистих аргументів на користь українізації, якими дорослі могли би ділитися з учнями 3. Визнання дорослими складнощів переходу на українську (відмова від мовного пуризму), як щодо власної українізації, так і щодо учнів 4. Відмова від формалізму (коли українська використовується лише на уроках). Спілкування в навчальному закладі не лише з дітьми, а і між собою лише українською в усіх комунікативних ситуаціях 5. Підтримка переходу на українську самих вихователів і співробітників закладу: відкрите обговорення складнощів переходу, обмін цікавим україномовним контентом, створення читачького клубу для співробітників
Батьки	6. Донесення батькам об'єктивної інформації щодо мовленнєвої компетенції дітей (активний/пасивний словниковий запас з різних мовних доменів (навчання, творчість, спорт, друзі, розваги, тощо), продуктивне говоріння в різних комунікативних ситуаціях, побудова історії, наративів, оживлення питоми української лексики (слів, що є не-спільнокореновими з російськими відповідниками)) та про вплив мови спілкування на академічну успішність дитини в подальшому навчанні 7. Відкриті лекції для батьків, презентації наукових досліджень впливу мовного середовища на мовленнєву компетенцію дитини та академічну успішність 8. Рекомендації по контенту (акцент на виборі української озвучки у відео, підбірці ютуб-каналів, книжок, телеграм-каналів, музики, тощо) 9. Розмовні клуби української для батьків та дітей, навчання розмовним іграм батьків 9. Обмін контактами між сім'ями з домінантною українською та тими сім'ями, які хочуть практикувати розмовну українську (за згодою обох сторін)
Учні	10. Нагадувати дітям, що освітній заклад - це україномовний простір. Батьки також нагадують дитині коли йдуть в садок або школу 11. Регулярне спілкування про важливість практикувати українську мову в школі між собою та з іншими україномовними дітьми (однак, це краще працює в молодшій школі. З середньої школи, обговорення важливості української мови як інструменту мотивації стає все менш ефективним) 12. Модерування дозвілля і спілкування дітей дошкільного віку щоб вони намагалися вживати українські слова під час взаємодії та гри. Щоб не допустити зауважень чи критики дитини за використання російської. В умовах модерованих ігор діти не звертають увагу на те, якою мовою говорять, і поступово переходять на українську 13. Психологічна підтримка україномовних дітей - розвиток їх лідерських якостей, допомога у формуванні мовної стійкості 14. Сказане російською, пропонується пробувати за допомогою вчителя повторювати українською 15. Сучасні інтерактивні матеріали з мови (інтерактивні зошити з наліпками, з перевагою діалогових вправ, розігрування життєвих комунікативних ситуацій (магазин, в школі (діти вчать дітей), в лікарні, рятувальники, транспорт і т.д.), мобільні додатки), українознавства (велика мапа України з наліпками, Книга-мандрівка Україною, Історія діда Свирида) для молодшої школи 16. Риторика, дискусійні клуби, презентація проєктів, написання колективних романів, шкільна журналістика 17. Уроки виробництва контенту, реп-римування, тік-токерства, блогінгу 18. Обговорення словобудови та інших лінгвістичних тем на прикладах сучасних мемів ("чорнобаїти", "за три дні" і тд. Кайдашева сім'я - на прикладі серіалу "Спіймати Кайдаша", історія України - ютьюб стендап-шоу "Розкажи історію", література - ютьюб шоу "Укрліт", "Солов'їне шоу", тощо) 19. Складання історії власної родинної русифікації, розуміння через історію власної родини, що сучасне поширення російської мови у великих містах України є результатом цілеспрямованої політики русифікації, що зачепила практично кожну українську родину
Програма, загальні коментарі	20. Кількість часу на українську мову і читання збільшена в 2 рази (за рахунок додаткових факультативних занять) 21. Щодо вирішення проблеми диглосії та її наслідку - зниження академічної успішності школи одностайні: це тривалий процес, котрий необхідно цілеспрямовано підтримувати протягом всього становлення нової мовної ідентичності 22. Перехід з російської на українську на заняттях може займати від півроку до 2х років у старших класах; за умови наявності україномовного середовища і підтримки у переході ще 2 роки займає перехід на українську і у неформальному спілкуванні

Рис. 17. Найкращі практики створення україномовного середовища⁶

АНАЛІЗ ПОТОЧНОЇ МОВНОЇ СИТУАЦІЇ

Приклади інформаційних кампаній та контенту з популяризації української мови

З 1991 року органи влади та громадські організації ініціювали та провели чимало інформаційних кампаній щодо важливості українськомовного середовища та збільшення престижу української мови. Після Революції Гідності, із 2014 року, кількість таких ініціатив значно зростає.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в 2022 році з'явилися нові інформаційні кампанії та рухи на підтримку української мови. Однак не всі вони характеризуються загальнонаціональним охопленням. Прикладом ініціативи, із залученням аудиторії у всіх 25 областях України та поза її межами, є рух «Єдині», який діє з квітня 2022 року (результати діяльності станом на березень 2023 року: локальні осередки у 25 містах України і 5 країнах за кордоном, кількість учасників – 80 000, охоплення через різні типи каналів поширення інформації ~ 15 млн осіб).

У Києві надзвичайно актуальним є завдання створення та поширення інформаційних повідомлень (меседжів) щодо завдання важливості українськомовного середовища для охоплення більшості мешканців столиці.

Загальною проблемою всіх інформаційних кампаній просування української мови як на національному, так і на місцевому рівні до цього часу була відсутність вимірювання ефективності кампанії (відсоток охоплення киян, опитування щодо ставлення до інформаційних повідомлень, чи спонукали повідомлення частіше послуговуватись українською в різних сферах суспільного життя тощо).

Сьогодні набагато більші охоплення аудиторії в сфері популяризації української мови мають приватні ініціативи й ініціативи громадських організацій у соціальних мережах.

Деякі приклади інформаційних кампаній та нових підходів до популяризації української мови і культури наведені в таблиці:

Назва	Виробник	Канали	Період реалізації	Основні повідомлення (меседжі)	Посилання
Єдині	Мовний проєкт «Єдині» (рівень – всеукраїнський, міжнародний)	Соцмережі проєкту (у фейсбуці, інстаграмі, тіктоці); ютуб-канал проєкту; носії зовнішньої реклами (щонайменше 30 білбордів та 10 сітілайтів у 8 містах); роздаткові матеріали, рекламно-сувенірна продукція (афіші, флаєри у ЦНАПах, прихистках тощо; футболки, екосумки); інформаційні ресурси партнерів, великих мережових бізнесів, амбасадорів, дружніх профільних закладів, громадських організацій, місцевих рад та ін.; ЗМІ (українські й зарубіжні)	Квітень 2022 – дотепер	• Говорімо українською і будьмо в цьому єдині. • Мова – це наш культурний фронт. • Вивчай українську, розмовляй українською – наближай перемогу. • Наша сила в єдності. • Допомагаємо учасникам опанувати практики, які необхідні для переходу на українську мову, вироблення мовної стійкості, підтримуємо їх у подоланні мовного і психологічного бар'єрів, зокрема завдяки проведенню 28-денних курсів, які передбачають: – отримання щоденних завдань та матеріалів (у вигляді тексту, аудіо-, відеозаписів, зображень тощо); – участь у вебінарах із фаховими філологами,	Сайт: https://yedyni.org/ ; фейсбук: https://www.facebook.com/yedyni/ ; інстаграм: https://instagram.com/yedyni.ruh?igshid=YmMyMTA2M2Y; ютуб: https://youtube.com/@yedyni ; тікток: https://www.tiktok.com/@yedyni.ruh?t=8Xp6KZwpO8D&r=1

				істориками, мистецтвознавцями, відомими людьми тощо; – можливість спілкування у чатах підтримки (24/7); – участь у розмовних клубах наживо й онлайн; – приєднання до спільноти учасників (із можливістю подальшого мовного вдосконалення, реалізації власних проєктів тощо); – тестування та сертифікацію. • Із учасниками проєкту працюють фахові експерти, тренери та модератори. • Співпраця з організаціями різних типів (державні, приватні, громадські)	
Мова об'єднує, Говорю	Мовний проєкт «Говорю», Дніпровська ОДА (управління культури, туризму, національностей і релігій)	«Хіт ФМ» (12 аудіо та відео), «Байрактар ФМ», соцмережі, носії зовнішньої реклами (15 міст)	2022 – дотепер	• Мова об'єднує. • Привіт. Я – Даня Бєлий, це – Юлія Карпова. Ми – радіоведучі і люди, які переходять на українську мову. Це проєкт «Говорю», ми тут	https://www.facebook.com/govoryu/videos/481314564135854/ https://nashemisto.dp.ua/2022/08/31/lahidna-ukrainizatsiia-u-dnipri-nabyraie-obertiv-proekt-

				говоримо про перехід на українську мову	hovoruu/
Маніфест	Маніфест	Youtube	2020 – дотепер	• Рейтинг ютуб-каналів українською мовою. • Понад 7 000 каналів у рейтингу за різними категоріями (ІТ, аніме, книжки, спорт, ігри, дитячі канали тощо)	https://manifest.in.ua/
Плюсуй українську	1+1 медіа, WAW, МКіП (інформаційна підтримка)	Youtube	Лютий 2023 – дотепер	• Прийшло totale розуміння того, що наша мова – це те, що відрізняє нас від ворога. І що без мови не буде України. • Проєкт буде спрямований на ... формування звички спілкуватися як вдома, так і в інших сферах життя українською. • Мета проєкту – створення нового образу української мови – мови сміливих, незламних та нескорених. • Досі говориш російською? Вважаєш, це виключно твій вибір? Насправді російську мову для тебе давно	https://www.youtube.com/watch?v=nmq4mprYKgo https://www.youtube.com/watch?v=CL2SusC3AyM

				обрала росія. • Культурна експансія – перший крок росії у завоюванні інших країн. • Насаджуєш російську музику, кіно, літературу, просуваєш пропаганду, русифікуєш освіту – і вся країна стає маріонетковою. • Якщо росія зіштовхується з опором суспільства русифікації – в хід іде зброя. • В органах влади всі роки з 1991 орудували проросійські політики, які просували мовні закони і наголошували на потребах «русскоязычного населенія». • На телебаченні транслювались кіно та шоу, в яких висміювались українці та українська мова. • Риторика путіна, що українці не окремий народ, а росіяни, яких треба визволити; а українська мова – не	
--	--	--	--	--	--

				самостійна одиниця, а лише сільське і немодне «наречіє великава рускава», стала інструментом ментальної та подальшої фізичної окупації. • Що більше людей піддається культурній експансії, то простіше завоювати країну. • Колись вибір, якою мовою говорити, зробили за нас. Але настав час, коли ми самі його можемо зробити	
Лінгвоцид	ГО «Валентність. Переосмислення», Goethe-Institut, журнал «Куншт»	Меморіальні таблички, екскурсійний маршрут, додаток для смартфонів	Травень 2022 – дотепер	• «Лінгвоцид» – інтерактивний меморіал русифікації в Україні. • Меморіал покликаний показати людям розмах культурної колонізаційної політики, ненав'язливо вплітаючи історичний наратив у буденне життя. • Відвідувачі меморіалу самі мають дійти висновку, чому так «історическі слажилось»,	https://linguicide.in.ua/

				що в Україні багато російськомовного населення	
Соціальна реклама, що пропагує українську мову	Спілка «За українськомовний Київ», КМДА	Носії зовнішньої реклами (соціальна реклама)	Травень 2018	• Українка, що розмовляє українською, вдвічі красивіша. • Для раба рідної мови нема – є мова пана. • Лиш окупант не шанує мови народу, до якого прийшов. • Без мови рідної, юначе, й народу нашого нема. • Той, хто зневажливо ставиться до рідної мови, не може й сам викликати повагу до себе. • Нема кращих і гірших мов. Але в Україні найкраща – українська мова	https://hmarochos.kiev.ua/2018/06/01/u-kiyevi-z-yavilisya-bilbordi-z-sotsialnoyu-reklamoyu-ukrayinskoyi-movi/
Жити в Києві – це...	ФБ-спільнота «Україномовний Київ», КМДА	Носії зовнішньої реклами (соціальна реклама), громадський транспорт (банери), ТРЦ (аудіо), соцмережі	2017	• Жити в Києві – це перекладати Київ як Kyiv (not Kiev). • Жити в Києві – це гуглити українською. • Жити в Києві – це фейсбучити українською	https://hmarochos.kiev.ua/2017/11/08/rozpochalas-reklamna-kampaniya-za-ukrayinizatsiyu-kiyeva/

МовиТи	Освітній портал EdEra	Курс про те, як залюбитись в українську	2022 – дотепер	• Мова – це наш культурний фронт. • Вивчай українську, розмовляй українською, наближай перемогу. Наша сила в єдності	https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1696
Солов'їне шоу	Соціальні мережі, СТБ	«Вар'яти», СТБ	2022 – дотепер	Найпопулярніше шоу про українську мову на YouTube	https://www.youtube.com/@SolovyineShow/featured
Максим Прудеус		Youtube	2021 – дотепер	• Чим українська відрізняється від російської. • Поради з переходу на українську	https://www.youtube.com/@maksymprudeus/videos
Данило Гайдамаха		TikTok	2021 – дотепер	Мотивація, поради з переходу на українську	https://www.tiktok.com/@chornobrovyi
Твоя підпільна гуманітарка		Youtube	2021 – дотепер	• Історія розвитку української мови. • Лінгвістика. • Українська література	https://www.youtube.com/@pidpilnahumanitarka
Ідея Олександрівна		Youtube	2021 – дотепер	Історія розвитку української мови, діалекти	https://www.youtube.com/@ideyaolexandrivna
Андрій Шимановський		TikTok	2021 – дотепер	Мотивація, поради з переходу на українську	https://www.tiktok.com/@shymanovski

Точка збору. Розкажи історію		Youtube	2022 – дотепер	Історію України обговорюють стендап- коміки	https://www.youtube.com/watch?v=Tgx26I2ID8U
Коло комедії. Укрліт		Youtube	2022 – дотепер	Розмовне шоу про українську літературу	https://www.youtube.com/watch?v=FpW0RJqVuHE
Палає. Читацький клуб		Youtube	2021 – дотепер	Обговорення літератури	https://www.youtube.com/watch?v=sr8k9MCDDRU&t=2064s
Культ. Подкаст		Youtube Подкасти	2021 – дотепер	Обговорення української та світової філософської, суспільно-політичної думки, культурних явищ	https://www.youtube.com/watch?v=G8EX9eY15KU&t=1422s
Подкаст РозМови		Youtube Подкасти	2022 – дотепер	Обговорення досвіду переходу на українську мову	https://linktr.ee/andriimosk?fbclid=IwAR2xzULEzbIpQ1MtkN5HkEYEdGkqLPeBK3MqoINLoRei0KvKkfOrTB-eHoc
Uarapean		Youtube	2022 – дотепер	Як створювати реп українською мовою	https://www.youtube.com/watch?v=IZtAj_XPfug&t=3s
Власний код	Yarmak Music	Youtube	2021 – дотепер	Створення музичних композицій, переосмислення українськомовної музичної культури (український фанк, колядки, музика	https://www.youtube.com/watch?v=yKDn94KnQg0&t=237s

				незалежності тощо)	
Комік+історик		Youtube	2022 – дотепер	Обговорення української історії	https://www.youtube.com/ @komikistoryk

УКРАЇНА

СОЛОМ'ЯНСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ

просп. Повітряних Сил, 41, м. Київ, 03151, тел. (044) 2070990, факс (044) 2070991, (044) 2070992,
E-mail: culture_solor@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 37485417

Директорові Департаменту культури
виконавчого органу Київської міської
ради (Київська міська державна
адміністрація)
Сергію АНЖИЯКУ

Шановний Сергію Михайловичу!

На виконання листа Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) від 13.08.2025 № 060-4149 стосовно надання інформації щодо виконання Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки у 2025 році та пропозиції на 2026 рік управління культури Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації надає інформацію у табличній формі.

Додаток: __ арк. в 1 прим.

З повагою

Виконувач обов'язків
начальника управління

Ірина СОКОЛОВА

Вікторія Любченко 2070991

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC003040000007F0A190007B0DC00
Підписувач Соколова Ірина Іллівна
Дійсний з 13.12.2024 13:16:36 по 13.12.2026 13:16:36

Управління культури Солом'янської
районної в місті Києві державної
адміністрації

108/34-416 від 21.08.2025

3 + 1 = 4

Заходи бібліотек ЦБС Солом'янського району м. Києва із виконання у 2026 році Плану заходів з реалізації Концепція ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки

Завдання	Захід	Відповідальний	Строк виконання
Напрямок 1. Забезпечення належних умов для вивчення та спілкування українською мовою, надання підтримки всім, хто планує перейти або вже переходить на українську			
1.1. Створення системи зручних та доступних всіх киянам офлайн та онлайн послуг для вивчення та практикування української мови	1.1.1. Курси «Мовосвіт» в партнерстві з проєктом «Єдині»	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.1.2. «Українська без бар'єрів» - робота розмовних клубів та курсів в усіх бібліотеках району, мовних практик	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.1.3. Читацький клуб на Освіти. Модераторка – поетеса Тетяна Яровицина	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.1.4. Блог «МовоСвіт на Освіти» https://movosvitnaosvity.blogspot.com - популяризація мовознавства, культури мовлення та освіти. Тут розміщуються матеріали, що допомагають вдосконалити знання української мови, розвивають грамотність та мовну культуру. Блог також висвітлює сучасні підходи до викладання мови, цікаві методики, ресурси для навчання та актуальні новини в освітній сфері	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.1.5. Проведення занять з культури ділового мовлення для молоді	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
1.3. Популяризація української мови шляхом проведення культурно-мистецьких заходів	1.3.1. Літературно-музичні зустрічі в рамках проєкту «Для тих, хто	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	Щотижня протягом 2026 року

	хоче і любить співати» - вивчення мови через пісню		
	1.3.2. Поетичні читання – вивчення мови через поезію	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	Протягом 2026 року
	1.3.3. Літературні вечори, творчі та музичні зустрічі, презентації книг їх авторами; зустрічі з українськими письменниками, поетами, журналістами	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.3.4. Виставкові проєкти «Мова в серці культури», «Читай українське» тощо	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	1.3.5. Бібліотечні кінопокази українських фільмів з подальшим обговоренням	Бібліотека імені М.Реріха, БСЧ імені Ігоря Шамо, бібліотека імені О.Довженка	2026 рік
Напрямок 2. Створення українськомовного середовища в усіх сферах життєдіяльності міста			
2.1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації	2.1.1. Участь у радіодиктанті національної єдності бібліотекарів та користувачів бібліотек	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	2.1.2. Створення інформаційної україномовної продукції для дітей та юнацтва: віртуальних вікторин, ігор, кросвордів; мультиплікаційних фільмів за мотивами українських казок	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	2.1.3. Створення освітніх продуктів, які популяризують українську історію та культуру: краєзнавчі подкасти, буктрейлери	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	2.1.4. Ігрові мовні квести та вікторини	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	2.1.5. Комплекси заходів до Дня рідної мови, Дня слов'янської	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік

	писемності і культури, Європейського дня мов та Дня української писемності та мови; Дня Конституції України з акцентом на мовні статті; Шевченківські дні		
	2.1.5. Вуличні акції та флешмоби біля бібліотек «Українською легко!»	Бібліотеки ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
2.7. Запровадження нових форматів розвитку мовлення для учнів та молоді	2.7.1. Вікідіяльність: редагування та створення статей українською про діячів культури, історію Києва, проведення вікітренінгів	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	Протягом 2026 року
	2.7.2. Публікації в соцмережах з мовними порадами, інтерактивними завданнями	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік
	2.7.3. Подкасти «Говорімо українською» (короткі випуски з історіями слів, літературними мініатюрами, порадами з ужитку мови)	ЦРБ імені Григорія Сковороди ЦБС Солом'янського району м. Києва	2026 рік

УКРАЇНА

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)**

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

бульвар Т. Шевченка, 3, м. Київ, 01024, тел. (044) 279 14 46

Контактний центр міста Києва (044) 15-51 E-mail: education@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 02147629

Департамент культури виконавчого
органу Київської міської ради
(Київської міської державної
адміністрації)

У Департаменті освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) опрацьовано ваш лист від 13.08.2025 № 060-4149 щодо виконання Плану заходів з реалізації Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки (далі – Концепція) та відповідних пропозицій до Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік.

За результатами опрацювання Департамент надає інформацію.

Додаток: на 13 арк. в 1 прим.

Начальник управління дошкільної,
загальної середньої та позашкільної освіти

Олена БОХНО

Сергій Мельник
Анастасія Петенко 2798577

Додаток 2
До листа Департементу освіти і науки виконавчого
органу Київської міської ради (Київської міської
державної адміністрації) від _____ № _____

Пропозиції до Плану заходів з реалізації Концепції ствердження української мови
в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2026 рік

Завдання	Захід	Відповідальні
Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації.	Підтримка участі здобувачів освіти в міжнародних, всеукраїнських, міських заходах: - Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; - Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика; - Всеукраїнські учнівські олімпіади з української мови і літератури, українознавства; - проведення круглих столів, форумів, семінарів, інших заходів з питань формування та реалізації державної мовної політики; - Міжнародний медіафестиваль-конкурс «ПресВесна на Дніпрових схилах».	Департамент освіти і науки Управління освіти районних в місті Києві державних адміністрацій Київська Мала Академія Наук Київський Палац дітей та юнацтва Інститут післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка Заклади освіти

Мотивування учасників освітнього процесу до вивчення, навчання та спілкування українською мовою	Здійснення в закладах освіти культурно-просвітницьких заходів, що висвітлюють значення української мови як скарбниці історії українського народу, важливого засобу державотворення й суспільного поступу. Організація інформаційно - освітніх та книжково-ілюстрованих виставок у закладах освіти. Проведення щорічних заходів до Дня української писемності та мови в закладах освіти.	Департамент освіти і науки Управління освіти районних в місті Києві державних адміністрацій Київська Мала Академія Наук Інститут післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка Заклади освіти
Покращення якості викладання державної мови в закладах освіти	Створення освітнього ресурсу ВІРТУАЛЬНИЙ ВІСНИК «містОК». Відкрита платформа для комунікації, навчання та втілення проєктів розвитку співробітництва між освітніми установами, обміну педагогічним досвідом, організації спільних заходів.	Департамент освіти і науки КНП «ОСВІТНЯ АГЕНЦІЯ МІСТА КИЄВА»
Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення та удосконалення української мови для різних категорій осіб	Організація та проведення практико-орієнтованих курсів з української мови та відеоуроків «Спілкуємося українською» для різних цільових груп населення столиці у рамках проєкту «З Києвом і для Києва» Київського університету імені Бориса Грінченка.	Департамент освіти і науки Інститут післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

УКРАЇНА

**ПЕЧЕРСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНА
АДМІНІСТРАЦІЯ**

вул. М.Омеляновича-Павленка, 15, м. Київ, 01010, тел. (044) 280 89 12, факс (044) 280 40 96
e-mail: rda.pecherska@kyivcity.gov.ua, web-сайт: pechersk.kyivcity.gov.ua, код ЄДРПОУ 37401206

Директорові Департаменту
культури виконавчого органу
Київської міської ради (Київської
міської державної адміністрації)
С. АНЖИЯКУ

Шановний Сергію Михайловичу!

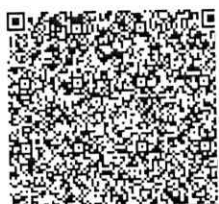
На лист Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 13.08.2025 № 060-4149 (вх. № 105/7354 від 14.08.2025) про надання інформації щодо виконання Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки у 2025 р. та пропозиції на 2026 рік Печерська районна в місті Києві державна адміністрація, у межах компетенції, повідомляє.

З метою ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя управління, відділи та служби Печерської райдержадміністрації, комунальні підприємства, а також районні заклади культури, освіти, медицини та клубні заклади забезпечують виконання заходів, проведення яких також пропонуємо продовжити у 2026 році.

Забезпечується дотримання посадовими і службовими особами вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків та недопущення її дискримінації.

Державні службовці райдержадміністрації підвищують рівень професійної компетентності шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно за загальними короткостроковими програмами «Ділова українська мова в публічному управлінні», «Діловодство та культура українського ділового мовлення».

З метою реалізації Концепції утвердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки забезпечується оприлюднення

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009E6033007C70E400
Підписувач Зволинський Владислав Дмитрович
Дійсний з 22.05.2025 8:42:24 по 20.05.2027 8:42:24

Печерська районна в місті Києві
державна адміністрація

105-10193 від 21.08.2025

та розміщення матеріалів на офіційному вебпорталі Печерської районної в місті Києві державної адміністрації та на її офіційній сторінці у соціальній мережі Facebook виключно українською мовою.

Здійснюється постійне висвітлення інформації про заходи, що проводяться на території району з метою популяризації української мови, підготовка та публікація тематичних матеріалів, інфографіки та інформаційних повідомлень українською мовою, проводиться інформаційний супровід та організаційна підтримка проведення заходів, присвячених державним святam і пам'ятним датам, спрямованим на утвердження статусу української мови.

Службовими особами лікувально-профілактичних закладів районного підпорядкування забезпечено виконання вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації.

Відповідно до Конституції України та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», у закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти освітній процес здійснюється державною мовою.

Усі заклади освіти району забезпечують реалізацію права дітей і педагогічних працівників на навчання та спілкування українською мовою. Педагоги та учні використовують українську мову як мову освітнього процесу, ділового та щоденного спілкування.

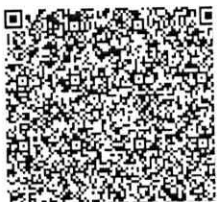
З метою зміцнення статусу української мови у 2025 році бібліотеки Централізованої бібліотечної системи Печерського району розміщують на офіційних веб-сайтах та в соціальних мережах пости з інформацією щодо популяризації україномовної літератури. Проводяться просвітницькі заходи для цільових аудиторій щодо реалізації державної мовної політики.

Постійно здійснюється інформування щодо вимог мовного законодавства у закладах культури районного підпорядкування.

Також для користувачів Централізованої бібліотечної системи Печерського району міста Києва проводяться літературно-мистецькі, національно-патріотичні, інформаційні та соціокультурні заходи з популяризації української мови (тематичні читання, літературні вечори, години поезії, виставки тощо).

У чотирьох бібліотеках системи: Центральній районній бібліотеці «Печерська», «Світогляд», імені Остапа Вишні та естетичного виховання, працюють розмовні клуби української мови. Клуби відвідують читачі різних вікових категорій. У бібліотеці імені Остапа Вишні регулярно проводить заняття розмовний клуб української мови в рамках проекту «Єдині».

У бібліотеці для дітей імені Миколи Трублаїні діє програма вивчення української мови «Буду я навчатись мови золотої», в рамках якої юні читачі вивчають особливості української мови.

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009E6033007C70E400

Підписувач Зволинський Владислав Дмитрович

Дійсний з 22.05.2025 8:42:24 по 20.05.2027 8:42:24

Печерська районна в місті Києві
державна адміністрація

105-10193 від 21.08.2025

«Читання вголос» традиційно проводяться з нагоди дня народження Тараса Григоровича Шевченка, у Всесвітній день читання, Тиждень дитячого читання та Всесвітній день поезії.

Поринути в україномовне середовище допомагає і кінозал у Центральній районній бібліотеці «Печерська», де щочетверга відбувається показ фільмів українською.

З повагою

Заступник голови

Владислав ЗВОЛИНСЬКИЙ

Діана Маринич
Ніна Косяченко 2809531

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009E6033007C70E400

Підписувач Зволинський Владислав Дмитрович

Дійсний з 22.05.2025 8:42:24 по 20.05.2027 8:42:24

Печерська районна в місті Києві
державна адміністрація

105-10193 від 21.08.2025

3

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КИЇВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН»
(КП «КИЇВСЬКИЙ МЕТРОПОЛІТЕН»)

просп. Перемоги, 35, м. Київ, 03056 тел. (044) 238 44 21 E-mail: OFFICE@metro.kyiv.ua
office.metro@kyivcity.gov.ua, www.metro.kyiv.ua Код ЄДРПОУ 03328913

Департамент культури
виконавчого органу Київської
міської ради (Київської міської
державної адміністрації)

У відповідь на лист Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 13.08.2025 №060-4149 КП «Київський метрополітен» (далі — підприємство), в межах компетенції, інформує про відсутність пропозицій до цільової Програми розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на території міста Києва. Водночас зазначимо, що підприємство готове до взаємодії та партнерства при розгляді питань, що стосуються повноважень метрополітену і братиме участь у запропонованих заходах з метою підтримки важливих для суспільства проєктів.

Заступник начальника

Дмитро ПІНЧУК

Крістіна Прус 238-44-94

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000D51431006BE6DA00
Підписувач Пінчук Дмитро Іванович
Дійсний з 30.10.2024 16:27:00 по 30.10.2026 16:27:00

КП "Київський метрополітен"

053/261-1888 від 22.08.2025

1

ДЕСНЯНСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ

просп. Червоної Калини, 29, м. Київ, 02225 тел. (044) 546 58 84, (044) 515 96 01
E-mail: ukul_desnrda@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 37501627

Директорові Департаменту культури
виконавчого органу Київської
міської ради (Київської міської
державної адміністрації)
Сергію АНЖИЯКУ

Про надання інформації

Шановний пане Сергію!

На лист Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 13.08.2025 № 060-4149 стосовно виконання Плану заходів з реалізації запланованих на 2025 рік заходів Державної цільової національно-культурної Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки у 2025 році Управління культури Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації надає наступну інформацію.

Українська мова - це питання збереження національної ідентичності та культурної самобутності України.

З метою реалізації завдань Стратегії популяризації державної мови «Сильна мова – успішна держава» на період до 2030 року та в рамках загальносистемного проєкту «Українська – мова свободи!», спрямованого на зміцнення державного статусу української мови та створення єдиного культурного простору України, у бібліотеках Централізованої бібліотечної системи Деснянського району відбулася низка заходів: патріотичний флешмоб «Ми – люди вільної країни»; історичний урок «Українська державність: етапи становлення»; година єдності «Ми є спадкоємцями величної історії», пізнавально-освітня гра «Мовні перлини для кожної дитини», лексичний гармидер «Мовні протилежності», мовознавчий турнір «Об'єднані солов'їноюю», майстер-класи «Ази петриківського розпису» та ін. Інтерактивний history time «Історія давньої Троєщини» відкрив читачам історичні таємниці нашого району та познайомив зі стародавніми поселеннями, козацькими хуторами, археологічними знахідками та змінами, які відбувалися на цій території протягом століть.

У рамках загальносистемного проєкту ЦБС «Українська - мова свободи!» на базі публічних бібліотек продовжують свою діяльність безкоштовні клуби та гуртки з вивчення та вдосконалення української мови:

– клуб розмовної української «Експрес-курс української мови» (у рамках Всеукраїнського проєкту «Єдині»);

– розмовний клуб «Вивчаймо мову»;

– розмовний клуб «Розмовляю українською»;

– мовний клуб «ПроМова»;

– ігрова студія «Мовні витребеньки».

Протягом 2025 року відбулося 105 занять гуртків, 238 осіб різних вікових категорій відвідали заходи з вивчення та популяризації української мови.

У рамках реалізації завдань Стратегії розвитку читання на 2021-2025 роки “Читання як життєва стратегія” фонди публічних бібліотек, які входять до складу Централізованої бібліотечної системи Деснянського району, у 2025 році поповнюються українськомовною літературою через відділи комплектування та обробки літератури Публічної бібліотеки ім. Л. Українки для дорослих та Центральної бібліотеки ім. Т.Г. Шевченка для дітей.

Галерея мистецтв наразі є майданчиком для мистецьких подій, що проходять у Деснянському районі де кожен має змогу розкрити свої творчі здібності, реалізувати задуми щодо проби сил у мистецтві, розширити світ своїх захоплень.

Протягом звітнього періоду в Галереї мистецтв експонувались художні виставки: ізмаїльської художниці Тетяни Мітакі «Барви життя»; персональна виставка фотографій рівненського митця Олександра Харвата «Ренесанс образів», народної творчої студії "Флористика", присвячена 10-й річниці з дня створення Спілки ветеранів російсько-української війни Деснянського району міста Києва, «Замалюю війну квітами», Ірини Вишталюк «З іншої сфери: живопис про політ», українського художника Андрія Кулагіна, виставка живопису та графіки Олена Аляб'єва «Зсередини про зовнішнє», виставка дитячих малюнків «Симфонія графіки: українські музичні традиції» та ін.

Крім того, в приміщенні Галереї мистецтв відбувалися лекції, фотовиставки, тренінги, презентації книг, авторські читання, заняття гуртка з образотворчого мистецтва.

В освітньому процесі закладів культури державна мова використовується під час проведення навчальних занять, виховної роботи, у повсякденному спілкуванні педагогічних працівників та іншого персоналу закладів з батьками учнів та вихованців.

Просування української культури у світ, збереження і популяризація нематеріальної культурної спадщини відбувається через фестивалі, мистецькі події, дні народної культури.

Управлінням культури та підпорядкованими закладами організовано та проведено:

- мультикультурний фестиваль-конкурс мистецтв «Новруз» до міжнародного дня Новруз за номінаціями: вокал, хореографія, інструментальна музика, театральне та образотворче мистецтво (березень);

- благодійний захід до Дня вишиванки «Орнамент нескорених» (травень);
- благодійний творчий захід до Дня міжнародної злагоди і культурного розмаїття, в програмі якого відбулися виступи творчих колективів національних громад міста Києва та України та дитячих аматорських колективів (травень);
- щорічний фестиваль аматорського мистецтва «Київські околиці» (травень);
- концертно-розважальна програма з нагоди святкування Дня Української державності (липень);
- урочистості до Дня Державного Прапора України (серпень);
- благодійний творчий захід з нагоди відзначення 34-й річниці незалежності (серпень);
- благодійні ярмарки.

Учасники заходів — від дітей до людей поважного віку — через спів, танець, обрядові дійства пізнають себе як частину народу.

Учні та вихованці закладів культури району приймають участь у міських, всеукраїнських, міжнародних мистецьких фестивалях та конкурсах.

Протягом звітнього періоду 2025 року у Міжнародних фестивалях - конкурсах переможцями стали 688 учнів різних відділень шкіл та центрів естетичного виховання, у Всеукраїнських - перемогу отримали 223 учня та 2 мистецьких колективи.

В освітньому процесі закладів освіти всіх форм власності Деснянського району міста Києва використовується державна мова: під час проведення навчальних занять, перерв, виховної, позакласної роботи, у повсякденному спілкуванні педагогічних працівників та іншого персоналу закладів освіти з батьками учнів (вихованців).

В закладах освіти району розроблено систему заходів щодо формування культури та етики мовленнєвого спілкування, виховання любові та поваги до рідної мови, піднесення престижу української мови, популяризації культури та традицій українського народу. За січень-травень 2025 року в закладах дошкільної та загальної середньої освіти проведено 527 різноманітних заходів щодо забезпечення функціонування української мови як державної для дітей (охоплено 36061 осіб), батьків (охоплено 12790 осіб) та педагогічних працівників (охоплено 3132 осіб).

Управлінням освіти Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації забезпечується постійний інформаційний супровід закладів освіти стосовно заходів, спрямованих на піднесення престижу української мови, навчальних проєктів з опанування української мови.

Активними осередками, навколо яких здійснюється робота щодо дотримання мовного законодавства, є шкільні бібліотеки, які забезпечують підручниками, хрестоматіями та художніми текстами учнів школи, літературою та методичними посібниками педагогічних працівників, в тому числі внутрішньо переміщених осіб. За звітний період 2025 року в бібліотеках закладів освіти проведено змістовні виховні та тематичні заходи: години читання в рамках Всеукраїнського тижня дитячої та юнацької книги; бібліотечні уроки; книжкові виставки до Всеукраїнського тижня дитячого читання; акції до Міжнародного дня дарування книги; виставки до Міжнародного дня дитячої книги; творчі зустрічі з українськими письменниками Вірою Свистун, Галиною Ткачук, Світлою Вертолою, Ростиславом Семковим, В'ячеславом Купрієнком,

Іванною Йовенко, Сашком Дерманським, Зірка Мензатюк, Андрієм Кокотюхою, Оксаною Давидовою, Іваном Андрусяком, Дарею Корній, Оксаною Радущинською, Солею Сойкою, Лілією Гудзь, Лесею Пронь, Юлією Гапекою, Надією Малащенко; літературно-мистецькі заходи до Міжнародного дня рідної мови; презентації авторської поезії та прози «Літературна вітальня»; конкурси читців, поетичні марафони до Всесвітнього дня поезії та Всесвітнього дня читання в голос.

Мотивація здобувачів освіти до вивчення української мови та літератури здійснюється також через проведення заходів щодо відзначення пам'ятних дат, пов'язаних з життям та творчістю видатних українських письменників: декламування віршів, конкурси читців поезій, інформаційно-просвітницькі, мистецькі та виховні заходи до Дня народження Лесі Українки, Тараса Шевченка, Ліни Костенко, Леоніда Глібова, Максима Рильського, Павла Тичини, Василя Симоненка, Всеволода Нестайка.

З метою зміцнення державного статусу української мови, розвитку та популяризації української мови, забезпечується участь здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти в міжнародних, всеукраїнських, шкільних та районних заходах. Упродовж січня-травня 2025 року школярі взяли активну участь у мовних конкурсах та олімпіадах міського рівня: Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури; Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика; конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН (участь в роботі наукових секцій з української мови, української літератури, фольклористики, літературної творчості).

Вчителі української мови та літератури закладів освіти, з метою покращення якості та рівня викладання державної мови, підвищують кваліфікацію на відповідних курсах, семінарах, практикумах, тренінгах, використовують в освітньому процесі інтерактивні методики викладання.

Керівникам закладів освіти району наголошено на посиленні особистого контролю за неухильним дотриманням всіма працівниками закладів мовного законодавства в освітньому процесі, забезпеченні функціонування української мови як державної при веденні ділової документації, договірних правовідносин, здійсненні організаційно-методичного забезпечення, інформаційно-роз'яснювальної роботи та наповненні контенту в інформаційному просторі.

З метою подальшої реалізації Концепції надаємо пропозиції до Плану заходів на 2026 рік:

- розширити коло творчих зустрічей учнів із сучасними українськими письменниками та митцями;
- збільшити кількість спільних проєктів бібліотек і закладів освіти, спрямованих на популяризацію української мови серед дітей та молоді;
- посилити інтеграцію української мови в цифровий освітній простір (онлайн-курси, віртуальні літературні клуби, електронні бібліотеки).

З повагою

Заступник начальника Управління

Алла КУРАШ

УКРАЇНА

**СВЯТОШИНСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

просп. Берестейський, 97, м. Київ, 03115 тел. (044) 424 30 06, (044) 424 34 48,
E-mail: doc.srda@kyivcity.gov.ua; doc.srda@kmda.gov.ua, web:svyat.kyivcity.gov.ua
Код ЄДРПОУ 37395418

Київська міська державна
адміністрація
партамент культури
Директорові Департаменту
Сергієві АНЖИЯКУ

Про забезпечення всебічного розвитку і
функціонування української мови як
державної

Шановний Сергію Михайловичу!

У Святошинській районній в місті Києві державній адміністрації
опрацьований лист від 13.08.2025 № 060-4149 (вхід. від 14.08.2025 №107/5525)
щодо аналізу стану виконання Державної цільової національно-культурної
програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови
як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року та
повідомляємо у межах наданих повноважень.

У рамках реалізації державної мовної політики у бібліотеках
Централізованої бібліотечної системи «Свічадо» Святошинського району міста
Києва проводиться цілеспрямована та системна робота, спрямована на
формування і утвердження україномовного середовища.

ЦРБ ЦБС «Свічадо» є однією з локацій, обраних організаторами
Всеукраїнського проєкту «Єдині». У рамках роботи функціонування проєкту
у бібліотеці функціонує мовний клуб «Мовний простір Свободи». У роботі
мовного клубу беруть участь письменники, краєзнавці, редактори, журналісти,
викладачі та студенти НПУ ім. М.П.Драгоманова. На постійній основі
функціонує Літературний клуб «З Ольгою Бабчук», відбуваються творчі
вечори, презентації творів українських письменників та обговорення.

Важливим напрямком роботи у справі реалізації державної мовної
політики є проєкт «Docudays Svichado», який організовує роботу в рамках
Міжнародного Фестивалю документального кіно про права людини
Docudays.ua та за підтримки ГО «Докудейз». Серед численних переглядів -

ДОКУМЕНТ ІКС ЄПІК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000FD542F000107D500

Підписувач Григоренко Василь Васильович

Дійсний з 30.05.2024 16:34:12 по 30.05.2026 16:34:12

Святошинська районна в місті Києві
державна адміністрація

107-6609 від 18.08.2025

показ документального фільму «Мова» (режисер Сергій Лисенко, Україна, 2015 рік).

У бібліотеці ім. Гната Юри ЦБС «Свічадо» організовано роботу Мовного клубу «Всім, хто хоче перейти на українську...». Робота спрямована на підвищення мовно-комунікативних компетенцій для широкого кола користувачів, зокрема вікової категорії 50+ (куратор напрямку роботи філолог/волонтер). Зустрічі у клубі відбуваються один раз на тиждень. У рамках клубу відбулись літературні зустрічі з письменниками: Тамарою Горіха Зерня, Андрієм Кокотюхою, Світланою Талан, Мариною Губарець, Стефанією Демчук, та іншими.

У бібліотеці ім. О.Герцена організовано роботу мовного клубу «Поетика». У рамках роботи клубу розгортається діяльність молодіжної театральної студії. Протягом першого півріччя 2025 року відбулись літературні поетичні читання творів українських письменників, постійною учасницею студії є співачка Національної опери України Людмила Грачевська; за участі Т.Ястремської діє онлайн клуб «Українського романсу та поезії».

У бібліотеці ім. Махтумкулі у 2025 році продовжується робота курсів «Прокачай українську» у освітньо-навчальній програмі на постійній основі працює вчитель української мови, волонтер Наталія Прищеплюк. Для читацької аудиторії 7-12 років працює Творча літературна майстерня «Словограй».

У бібліотеці ім. В.Стефаника працює Мовний клуб «Читаємо-жартуємо українською».

Мовний клуб для охочих перейти на українську функціонує для користувачів бібліотеки ім. Н.Рибак.

Україномовну програму з народознавчим спрямуванням пропонують у бібліотеці «Джерело». Літературні зустрічі відбуваються за участі Народної артистки, ведучої програми «Народний календар» Тетяни Негрій. У рамках роботи вказаного напрямку користувачі мали змогу зустрітись з Тетяною Домашенко, Зіркою Мензатюк, Ларисою Ніцой, Олександром Скороход, Марією Волинською та іншими українськими письменниками.

Цікавою роботою відзначились бібліотеки для обслуговування дитячого населення. У бібліотеці для дітей «Промінець» ЦБС «Свічадо» для представників наймолодшої вікової категорії створено «Казковий клуб», метою якого є розвиток мовлення, словникового запасу та мовних компетенцій дітей молодшого шкільного віку.

У бібліотеці для дітей «Книжкова світлиця» організовано роботу мовно-розважального клубу «Світлячок». Колектив бібліотеки створив максимально сприятливі умови для вивчення та вдосконалення знань української мови та літератури для вікової категорії користувачів бібліотеки від 4-х до 12-ти років.

У рамках роботи вказаного напрямку проходять вистави, майстер-класи, книжкові свята. Заходи у клубі відбуваються за участі дитячих письменників та вчителів-філологів.

У тісній співпраці з ВПО Марківської селищної військової адміністрації

Сторожинського району Луганської області у бібліотеці ім. М.Дубова діє мовний клуб «Сяймо рідної мови».

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000FD542F000107D500

Підписувач Григоренко Василь Васильович

Дійсний з 30.05.2024 16:34:12 по 30.05.2026 16:34:12

державна адміністрація

107-6609 від 18.08.2025

Пропозиції на 2026 рік до Плану заходів з реалізації Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва надаємо у додатку.

Додаток: на 3 арк. в 1 прим.

З повагою

Перший заступник голови

Василь ГРИГОРЕНКО

Олена Стародубова
Людмила Артьоменко 424 84 55

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000FD542F000107D500

Підписувач Григоренко Василь Васильович

Дійсний з 30.05.2024 16:34:12 по 30.05.2026 16:34:12

Святошинська районна в місті Києві
державна адміністрація

107-6609 від 18.08.2025

**Пропозиції до Переліку завдань і заходів цільової Програми розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя на території міста Києва**

Завдання програми	Заходи програми	Строк виконання заходу	Відповідальні за виконання заходу	Джерела фінансування	Обсяги фінансування (тис. грн.)	Очікуваний результат (результативні показники)			
						Назва показника	2025 рік	2026 рік	2027 рік
						од.	10	15	20
Забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя посилення її консолідуючої ролі в українському суспільстві як засобу зміцнення державної єдності, підвищення її ролі в забезпеченні територіальної	1. Створення умов для підвищення обізнаності громадян про порядок застосування норм законодавства про державну мову у відповідних сферах, забезпечення реалізації громадянами права на одержання інформації та послуг українською мовою - проведення заходів з питань державної мовної політики; - організація заходів за ініціативою або участю громадських організацій, національно-культурних товариств, творчих спілок міста Києва; - організація інформаційних								

цілісності та національної безпеки України, підтримки розвитку національної культури.	заходів про порядок застосування норм законодавства про державну мову								
	2. Мотивування до вивчення, навчання та спілкування українською мовою: - організація зустрічей із сучасними українськими письменниками; - організація соціокультурних заходів національної патріотичної тематики; - організація освітніх лекцій з української мови; - запровадження освітніх інформаційних проєктів з української історії та культури; - організація показів українського патріотичного кіно.					од.	20	30	40
	3. Зміцнення комунікативного потенціалу української мови та покращення мовної культури: - розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення української мови (у тому числі дистанційних та онлайн-курсів) для різних категорій осіб, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови;					од.	20	30	40

	4. Створення україномовного документного фонду друкованої продукції та на нетрадиційних носіях інформації про нематеріальну культурну спадщину: з історії та сьогодення; духовного, культурно-мистецького життя та творчості провідних митців; етнографічної, краєзнавчої тематики; підтримка книговидавничої справи в Україні, зокрема замовлення/комплектування книг українською мовою: класики української літератури; перекладної літератури; галузевої літератури					од.	30000	40000	50000
--	--	--	--	--	--	-----	-------	-------	-------

Начальник відділу культури

Олена СТАРОДУБОВА

УКРАЇНА

**ДНІПРОВСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

*бульвар Івана Котляревського, 1/1, м. Київ, 02094 тел. (044) 573 27 50
E-mail: rda.dniprovskaya@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 37203257*

Директору Департаменту культури
виконавчого органу Київської
міської ради (Київської міської
державної адміністрації)
Сергію АНЖИЯКУ

Про забезпечення функціонування
української мови як державної

Шановний Сергію Михайловичу!

На Ваш лист від 13.08.2025 № 060-4149 щодо реалізації запланованих на 2025 рік заходів із забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року Дніпровська районна в місті Києві державна адміністрація в межах наданих повноважень повідомляє.

Посадовими та службовими особами Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації забезпечено дотримання вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації. Робочою мовою діяльності є державна мова. Спілкування з громадянами, проведення засідань, зустрічей, ведення ділової документації здійснюється виключно українською мовою. В установах та організаціях комунальної форми власності, що належать до сфери управління Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації, мовою роботи є державна мова. Мовою освітнього процесу та культурно-мистецьких, розважальних та видовищних заходів у закладах загальної середньої, дошкільної, позашкільної освіти та культури Дніпровського району міста Києва є державна мова.

Із суб'єктами господарювання систематично проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо обов'язкового використання державної мови у сфері обслуговування споживачів.

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A8C43B000DB3E400
Підписувач Паладій Андрій Миколайович
Дійсний з 29.05.2025 16:11:19 по 27.05.2027 16:11:19

Дніпровська районна в місті Києві
державна адміністрація

103-8194 від 25.08.2025

На офіційному вебсайті Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації вся інформація викладається виключно українською мовою. Офіційні сайти та сторінки у соціальних мережах установ, організацій, закладів освіти, культури сфери управління Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації виконані державною мовою.

З метою зміцнення державного статусу української мови, її розвитку та популяризації Дніпровська райдержадміністрація щороку доєднується до написання радіодиктанту національної єдності.

Забезпечено залучення у 2025 році державних службовців Дніпровської районної в місті Києві державної адміністрації до підвищення кваліфікації з удосконалення рівня володіння державною мовою.

Інформація на вивісках, табличках, стендах, афішах подається державною мовою.

Назви закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, які входять до мережі закладів освіти Дніпровського району, та назви закладів культури районного підпорядкування приведені до вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

З метою забезпечення створення умов для всебічного розвитку й функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя, сприяння посилення мотивації учасників освітнього процесу до підвищення рівня володіння українською мовою, підвищення престижу її використання, закладами освіти здійснюються різноманітні заходи: проведення учнівських олімпіад з української мови та літератури, проведення I етапу Міжнародного конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика, I етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури, тематичні екскурсії до музеїв Києва та по місцях життя та творчості письменників України, тематичні виставки у шкільних бібліотеках («Національна символіка», «Мова моя калинова», «Видатні українці – поборники української мови», «Мова – душа народу» тощо), проведення семінарів, семінарів-практикумів для вчителів української мови та літератури, проведення конкурсів між педагогами та учнями на знання української мови та літератури, конкурси між педагогами та учнями на знання української мови, перегляди фільмів («Будинок «Слово», «Рутенія: Код Нації завдає удару у відповідь», «Мова», «Соловей співає доки голос має»), різноманітні радіоефіри, мовознавчі вікторини, конкурси творчих проєктів, майстер-класи та творчі зустрічі з українськими письменниками (з Дзвінкою Матіяш – «Як стати письменником», «Читаємо книжки для підлітків», з Лілією Гудзь «Чарівний разок маминих казок»), інтелектуальні ігри («Цікавинки рідної мови», «Антисуржик» та ін.), конкурс на краще виконання української пісні, інформаційні хвилинки («Кирило та Мефодій – творці слов'янської писемності», «За Україну, за її мову», «Мова: погляд крізь століття»), літературно-музичні

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000A8C43B000DB3E400](#)

Підписувач [Паладій Андрій Миколайович](#)

Дійсний з [29.05.2025 16:11:19](#) по [27.05.2027 16:11:19](#)

Дніпровська районна в місті Києві
державна адміністрація

103-8194 від 25.08.2025

композиції («Віночок української мови», «Одна у нас така – уся співуча і дзвінка»), віршований флешмоб «Українська – мова миру».

Також 19 серпня 2025 року відбулася робоча зустріч керівників закладів освіти Дніпровського району міста Києва та працівників управління освіти з представником Уповноваженого із захисту державної мови в місті Києві з метою забезпечення неухильного дотримання мовного законодавства в освітньому середовищі.

З метою створення умов для поширення української мови в усіх сферах життя міста Києва, посилення об'єднувальної ролі української мови в суспільстві у бібліотеках Дніпровського району працюють розмовні клуби та курси української мови на безоплатній основі для усіх бажаючих громадян.

До реалізації завдань Стратегії розвитку читання на 2021-2025 роки «Читання як життєва стратегія» фонди бібліотек району у 2025 році поповнюються новою якісною українськомовною літературою через відділи комплектування та обробки літератури Публічної бібліотеки ім. Л. Українки для дорослих та Центральної бібліотеки ім. Т.Г. Шевченка для дітей.

Бібліотеками Дніпровського району систематично проводяться заходи, спрямовані на популяризацію української мови: виставки, години інформування, тематичні полиці, літературні вечори, бесіди-обговорення, презентації українських книг тощо.

Окрім цього, надаємо пропозиції до Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік згідно з додатком.

Додаток: на 2 арк. в 1 прим.

З повагою

Голова

Андрій ПАЛАДІЙ

Оксана Мерінова
Олена Демент'єва 296-26-99

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000A8C43B000DB3E400](#)

Підписувач [Паладій Андрій Миколайович](#)

Дійсний з [29.05.2025 16:11:19](#) по [27.05.2027 16:11:19](#)

Дніпровська районна в місті Києві
державна адміністрація

103-8194 від 25.08.2025

5

**Пропозиції до Плану заходів з реалізації Концепції ствердження української мови
в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2026 рік**

Завдання програми	Заходи програми	Строк виконання заходу	Відповідальні за виконання заходу	Джерела фінансування	Обсяги фінансування (тис. грн.)	Очікуваний результат (результативні показники)	
						Назва показника	2026 рік
Мотивування населення до навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізація відповідних проєктів	Проведення в закладах освіти національно-патріотичних, культурно-мистецьких, інформаційних та соціокультурних та просвітницьких заходів, що сприятимуть популяризації української мови, підвищенню престижу її використання, формуванню національної ідентичності через українську мову	Упродовж року	Департамент освіти і науки м. Києва, районні в місті Києві державні адміністрації, заклади освіти			Кількість проведених заходів	
	Проведення щорічних заходів до Дня української писемності та мови в закладах освіти	Листопад (щороку)	Департамент освіти і науки м. Києва, районні в місті Києві державні адміністрації, заклади освіти			Кількість проведених заходів	
	Забезпечення проведення Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності	Жовтень (щороку)	Департамент освіти і науки м. Києва, районні в місті Києві державні адміністрації, заклади освіти			Кількість залучених осіб	
Покращення якості викладання державної мови	Покращення навчально-методичного забезпечення кабінетів української мови та літератури закладів освіти	Упродовж року	Департамент освіти і науки м. Києва, районні в місті Києві державні адміністрації	Міський бюджет		Кількість кабінетів української мови та літератури закладів освіти, забезпечених навчально-методичними матеріалами	
Створення системи зручних та	Створення розмовних клубів	Упродовж року	Департамент культури виконавчого органу			Кількість створених розмовних клубів,	

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A8C43B000DB3E400
Підписувач Паладій Андрій Миколайович
Дійсний з 29.05.2025 16:11:19 по 27.05.2027 16:11:19

Дніпровська районна в місті Києві
державна адміністрація

103-8194 від 25.08.2025

доступних всім киянам офлайн- та онлайн-послуг для вивчення та практикування української мови			Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)			кількість залучених до участі осіб	
---	--	--	---	--	--	------------------------------------	--

Голова

Андрій ПАЛАДІЙ

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000A8C43B000DB3E400](#)

Підписувач [Паладій Андрій Миколайович](#)

Дійсний з [29.05.2025 16:11:19](#) по [27.05.2027 16:11:19](#)

Дніпровська районна в місті Києві
державна адміністрація

103-8194 від 25.08.2025

ГОЛОСІЇВСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ

просп. Голосіївський, 42, м. Київ, 03039, тел. (044) 259 72 04
E-mail: kultura_golos@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 37413541

Директорові Департаменту
культури виконавчого органу
Київської міської ради (Київської
міської державної адміністрації)
Сергію АНЖИЯКУ

Про надання інформації щодо
пропозицій на 2026 рік до Плану
заходів з реалізації Концепції
ствердження української мови в
усіх сферах суспільного життя міста
Києва на 2023-2025 роки

Шановний Сергію Михайловичу!

На Ваш лист від 13.08.2025 № 060-4149 щодо виконання Плану заходів з реалізації Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки та надання пропозицій на 2026 рік управління культури Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації інформую.

У доповнення до чинного Плану заходів на 2023-2025 роки та з метою гармонізації мовно-інформаційного і культурного простору міста Києва, підвищення престижу української мови та її підтримки у публічному просторі пропонуємо включити до Плану заходів на 2026 рік наступні пропозиції, а саме:

- проведення спільного творчого літературного фестивалю серед закладів освіти Києва та за участі міжнародних шкіл-партнерів;

- запровадження спеціальних відзнак і цінних подарунків для стимулювання участі учнів та педагогічних працівників у заходах;

- забезпечення бібліотек району, методичних кабінетів закладів дошкільної освіти, шкільних і позашкільних закладів освіти та культури портретами українських письменників, композиторів, мовознавців тощо;

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000ACC81400A3EACB00](#)

Підписувач [Сінкевич Інна Федорівна](#)

Дійсний з [08.01.2024 15:11:06](#) по [08.01.2026 15:11:06](#)

Управління культури Голосіївської
районної в місті Києві державної
адміністрації

100/03-652 від 21.08.2025

започаткування міського мистецького проєкту «Вишукане українське слово від відомих медійних діячів», що передбачає зустрічі, спілкування та популяризацію української мови навіть у віддалених районах столиці за участю відомих артистів, телерадіоведучих, театральних діячів, представників професійних мистецьких спілок у мовних клубах та розмовних майстернях бібліотек, будинків культури, дитячо-юнацьких клубів, закладів освіти та культури міста Києва.

Просимо передбачити у бюджеті міста Києва кошти на реалізацію зазначених пропозицій.

З повагою

Начальник управління

Інна СІНКЕВИЧ

Тетяна Верменич 259 91 61

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000ACC81400A3EACB00
Підписувач Сінкевич Інна Федорівна
Дійсний з 08.01.2024 15:11:06 по 08.01.2026 15:11:06

Управління культури Голосіївської
районної в місті Києві державної
адміністрації

100/03-652 від 21.08.2025

2

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ,
Україна, 04053, тел./факс: +380 44 272-19-02
<https://kubg.edu.ua>, e-mail: kubg@kubg.edu.ua
СДРПГОУ: 45307965

DEPARTMENT OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE EXECUTIVE BODY OF THE KYIV CITY COUNCIL
(KYIV CITY STATE ADMINISTRATION)

BORYS GRINCHENKO
KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY

18/2 Bulvarno-Kudriavska St, Kyiv,
Ukraine, 04053, tel./fax: +380 44 272-19-02
<https://kubg.edu.ua>, e-mail: kubg@kubg.edu.ua

063/01-15408 20.08 2025
На № _____ від _____

Департамент освіти і науки виконавчого
органу Київської міської ради (Київської
міської державної адміністрації)

Департамент культури виконавчого органу
Київської міської ради (Київської міської
державної адміністрації)

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка на виконання доручення Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 14.08.2025 №063/15538 та у відповідь на лист Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 13.08.2025 № 060-4149 надає інформацію щодо стану виконання Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки (далі – Концепція), а також пропозиції до Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік.

Додаток:

1. Інформація про виконання Плану заходів Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки.
2. Пропозиції до Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік.

З повагою

В.о. ректора

 Олександр ТУРУНЦЕВ

Ірина Руснак (044) 428-34-16
Валентин Бойченко (044) 297-08-74

Додаток 1

До листа від « 20 » 08 2025

№ 063/01-1540

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКОНАННЯ

Плану заходів Концепції ствердження української мови
в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки

Завдання	Захід	Інформація про виконання
2.1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку, популяризації	2.1.2. Підтримка участі здобувачів освіти в міжнародних, всеукраїнських, міських заходах: - Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка; - Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика	Протягом звітного періоду Факультетом української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка проведено: - проведено II (загальноуніверситетський) етап Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (63 здобувачі освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка); - проведено II (загальноуніверситетський) етап Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (47 здобувачів освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка). Протягом звітного періоду Інститутом післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка проведено: - проведено III етап Всеукраїнських учнівських олімпіад для близько 7 тис. учнів, зокрема у III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури, в якому взяли участь 1033 учні 8-11 класів ЗЗСО міста Києва; - проведено IV етап Всеукраїнських учнівських олімпіад для понад 80 учнів; • проведено III (міський) етап Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика - 4,5 тис. учнів ЗЗСО, студентів ЗВО; - проведено III (міський) етап Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка – близько 156 учнів ЗЗСО, студентів ЗПТО, ЗВО.

2.3. Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення та удосконалення української мови для різних категорій осіб	2.3.1. Створення та реалізація онлайн-курсів з української мови для педагогічних працівників закладів освіти міста Києва.	Упродовж звітнього періоду кафедра української мови Факультету української філології, культури і мистецтва провела курси з української мови: - для людей з інвалідністю слуху м. Києва; - для людей третього віку в просторі «Життєлюб»; - для працівників ТЦСО Оболонського району м. Києва. - цикл тренінгів для науково-педагогічних працівників Університету Грінченка з дидактичного модуля «Український правопис у дії: основні зміни та нововведення». - тренінги «Мовний імідж сучасного педагога» для вчителів спеціалізованої школи № 14 імені українського професора Грушевського Сергія Федоровича Оболонського району. Викладачі Факультету української філології, культури і мистецтва разом із викладачами Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту Університету Грінченка реалізують соціальний проєкт «Майстерня культури українського мовлення» (https://ivs.kubg.edu.ua/didmist/proiekt-maisternja-kultury-ukrainskoho-movlennia.html), основною метою якого є формування українськомовного середовища у фаховій тренерській діяльності з різних видів спорту. Упродовж звітнього періоду викладачами Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка розроблено онлайн-курси з української мови для педагогічних працівників закладів освіти міста Києва: - Професійна українська: онлайн-курс для вчителів природничої галузі; - Говоримо правильно: українська мова для вчителів математичної галузі; - Культура мовлення: професійна комунікація вчителя фізичної культури; - Орфоепічний тренінг для вчителів мистецької галузі.
	2.4.1. Підвищення якісного рівня викладання української мови та рівня володіння державною мовою вчителів-предметників, зокрема через	Упродовж звітнього періоду фахівцями Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка розроблено та впроваджено оновлені програми професійного розвитку вчителів-предметників: - «Професійний розвиток вчителя української мови та літератури у системі загальної середньої освіти» (змішана форма навчання);

	програми курсів підвищення кваліфікації	- «Інноваційні виміри мовно-літературної галузі» (очна / дистанційна форма навчання); - «Реалізація діяльнісного підходу в умовах Нової української школи» (очна форма навчання); - Професійна українська: онлайн-курс для вчителів природничої галузі; - Говоримо правильно: українська мова для вчителів математичної галузі; - Культура мовлення: професійна комунікація вчителя фізичної культури; - Орфоспічний тренінг для вчителів мистецької галузі. Також розроблено нові навчальні модулі для реалізації завдань з впровадження Державного стандарту базової середньої освіти та Державного стандарту профільної середньої освіти.
2.6. Посилення практики розмовної української мови в різних формальних та неформальних комунікативних ситуаціях на уроках української мови та літератури	2.6.1. Активне використання методик розвитку активного мовлення у зв'язку з оновленням змісту Базового компонента дошкільної освіти, що вимагає оновлення підходів до організації освітнього процесу, зокрема до роботи з розвитку мовлення	З метою активного використання методик розвитку активного мовлення кафедрою дошкільної та початкової освіти ІПО Київського столичного університету імені Бориса Грінченка були розроблені та впроваджені на курсах підвищення кваліфікації педагогів закладів дошкільної освіти такі модулі: - «Взаємини дошкільників: діапазон ставлення та педагогічний супровід», - «Педагогічний супровід художньо-мовленнєвої активності дітей у театралізованих іграх», - «Модель роботи з казкою: нові підходи», - «Зростає особистість: педагогічні практики для розвитку дошкільників», - «Психофізіологія секретного мовлення дітей мовчунів», - «Секретне мовлення» невербальних дітей: підтримати, зрозуміти, надихнути», - «Подорож з маленькими книголюбамі просторами української дитячої книги», - «Лялька як персона: педагогічна практика для соціально-емоційного розвитку дітей», - «Педагогічний супровід життєдіяльності дітей: традиційні та новаторські форми», - «Розвиток мовленнєвої компетентності дошкільника в соціокультурному просторі», - «Педагогічні технології мовленнєвого розвитку дітей раннього віку», - «Книжка-вісміслюх для освітнього процесу та родинного читання», - «Книга в календарі міжнародних свят: хочеш пізнати світ – читай книжки»,

		- «Інноваційні практики для вихователя закладу дошкільної освіти: «Ранкова зустріч» - «Як розмовляти з дитиною, яка перенесла психологічну травму», - «Техніки активізації та розвитку пізнавальної активності дітей дошкільного віку: математика, природа, мова», - "Малюк і вихователь: як почути дитину та побудувати з нею ефективну взаємодію?", - «Виховусмо читача: «Книжчин календар», - «Психолого-педагогічна підтримка дошкільника з порушеннями мови», - «Організація анімаційної діяльності в закладі дошкільної освіти».
	2.6.2. Активне використання методик розвитку активного мовлення у зв'язку з оновленням змісту освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що вимагає оновлення підходів до організації освітнього процесу, зокрема до роботи з розвитку мовлення	З метою утвердження української мови у всіх сферах функціонування в м. Києві для здобувачів освітніх програм різного рівня Київського столичного університету імені Бориса Грінченка розроблено такі вибіркові дисципліни: - мова міста Києва; - мова і влада; - комунікативний код: мистецтво знаходити спільну мову.
4.1. Кількісні та якісні дослідження	4.1.2. Регулярні фокус-групи з різними цільовими аудиторіями (батьки дітей дошкільного віку, підлітки, підприємці, вчителі, люди літнього віку, люди з інвалідністю та особливими потребами, тощо).	Кафедрою української мови Факультету української філології культури і мистецтва в 2025 році проведено опитування дітей молодшого шкільного віку м. Києві щодо мовленнєвих практик у позанавчальний час. В опитуванні взяло участь 104 учасники віком від 6 до 10 років – 43.7% хлопців і 56.3% дівчат. Опитування демонструє, що мовній ситуації серед дітей молодшого шкільного віку в Києві притаманна багатомовна модель двомовності, із тенденціями до змінення української мови як основної мови освіти, комунікації та контенту, але з помітним побутовим закріпленням російської у приватних сферах. Понад половина дітей (52.4%) зростає у змішаному мовному середовищі (українська + російська), що свідчить про гнучкий, ситуативний мовний вибір батьків. Лише третина (32.0%) виховується в суто українськомовних родинах, а 11.7% – суто в російськомовних. Це підкреслює поступове зростання престижу використання української мови в приватному середовищі. Цей показник

важливий як індикатор ролі мовної політики й демонструє мовний компроміс поколінь у постколоніальному контексті.

Спількування з рідними та друзями показує лояльність змішаної мови (38,8% з родичами спілкуються двома мовами, 62,1% з друзями двома мовами), тоді як лише українською спілкуються 37,9% з родичами та 15,5% з друзями. Це демонструє, що середовище друзів є більш двомовним, ніж родинне, а отже, мовна соціалізація поза родинною залишається двомовною.

Основна причина вивчення української – успіх у навчанні (40,7%) і комунікація (29,2%). Це підкреслює, що для дітей українська мова сприймається як практичний інструмент.

Отже, російська найбільше використовується з друзями (19,9%), родичами (15,9%) та в школі під час перерв (15,3%), переважно в неформальних, приватних та розважальних контекстах. Її роль у офіційній, освітній комунікації майже відсутня.

Інститутом післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка проведено фокус-групу з педагогічними працівниками закладів освіти міста Києва «дипломатичні виміри мовно-літературної галузі: методичний інструментарій вчителя» (02.04.2025 р.), у якій взяли участь 57 освітян.

Додаток 2

До листа від « 20 » 08 2025

№ 063/01 - 1540

ПРОПОЗИЦІЇ НА 2026 РІК

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
щодо виконання Концепції ствердження української мови
в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 рр.

№	Заходи	Термін виконання	Відповідальні
1.	«ПРАКТИЧНИЙ КУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» (для ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, яких залучено до вивчення української мови)	Упродовж 2026 р.	Кафедра української мови
2.	«ПРАКТИЧНИЙ КУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» (для людей з інвалідністю слуху м. Києва);	Упродовж 2026 р.	Кафедра української мови
3.	Мовний клуб «ПРИЧАСТИ МЕНЕ РОЗМОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ» (науково-педагогічні працівники Київського столичного університету імені Бориса Грінченка)	Упродовж 2026 р.	Кафедра української мови
4.	«ПРАКТИЧНИЙ КУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» (для людей третього віку в просторі «Життєлюб»);	Упродовж 2026 р.	Кафедра української мови
5.	«ПРАКТИЧНИЙ КУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» (для працівників ТЦСО Оболонського району м. Києва).	Упродовж 2026 р.	Кафедра української мови
6.	Проект “Майстерня культури українського мовлення” (для студентів Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту)	Упродовж 2026 р.	Т. Вінтонів, О. Мусіяченко
7.	Всеукраїнський конкурс проєктів «Українська мова в об'єктиві» учні 9–11 класів; студенти ліцеїв, коледжів; студенти закладів вищої освіти	Жовтень-грудень 2026 року	М. Вінтонів, М. Бойко, Т. Горохова.
8.	Онлайновий квест «Мовний марафон» Студенти всіх структурних підрозділів	Жовтень 2026	М. Вінтонів, М. Бойко, Т. Горохова.

9.	Проведення II (загальноуніверситетського) етапу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика (здобувачі освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка);	Листопад 2026	Кафедра української мови
10.	проведення II (загальноуніверситетського) етапу Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (здобувачі освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка).	Листопад 2026	Кафедра української мови
11.	Круглі столи, форуми, семінари, інші заходів з питань формування та реалізації державної мовної політики для педагогів столиці: - мовна лабораторія «Синергія інтерактиву та цифровізації у професійно-мовленнєвому спілкуванні»; - дискусійний майданчик «Інтеграція освітніх технологій та віртуальних ресурсів у мовно-літературній освіті: стратегія змін у сучасних реаліях»; - науково-методичний кластер «Траскторія ефективної комунікації педагога: особливості професійно-мовленнєвого спілкування»; - панельна дискусія «Національна ідентичність і мова: шляхи гармонізації»; - лінгводидактичний семінар «Розвиток духовно-творчого потенціалу педагогів у соціально-культурному просторі засобами мови»; - круглий стіл «Мовленнєва культура як складник професійної майстерності педагога»; - методичний онлайн-семінар «Практико-орієнтовані аспекти впровадження мовного законодавства»; - круглий стіл «Мовна політика в освіті: формування національної ідентичності та мовної стійкості особистості»; - дискусія-форум «Інноваційні виміри мовно-літературної галузі: мовленнєвий інструментарій педагога».	Упродовж року	Інститут післядипломної освіти
12.	Підтримка участі здобувачів освіти в міжнародних, всеукраїнських, міських заходах:	Упродовж року	Інститут післядипломної освіти

	- Міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка (міський етап); - Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика (міський етап); - мовний марафон / мовознавчі перегони для учнів до Дня української писемності та мови; - онлайн-флешмоб «Мова творить націю»; - віртуальний кластер «Сдина мова - нація сдина»; - калейдоскоп учнівських проєктів «Від мови – до ідентичності та традицій»; - захід до Дня захисників і захисниць України «Лист-подяка / лист-підтримка захиснику і захисниці України».		
13.	Онлайн-курси з української мови для педагогічних працівників закладів освіти міста Кисва: - Інноваційні виміри мовно-літературної галузі: онлайн-курс для вчителів-словесників; - Розвиток вербального інтелекту педагога в умовах цифрового освітнього середовища; - Професійна українська: онлайн-курс для вчителів природничої галузі; - Говоримо правильно: українська мова для вчителів математичної галузі; - Культура мовлення: професійна комунікація вчителя фізичної культури; - Орфоспічний тренінг для вчителів мистецької галузі.	Упродовж року	Інститут післядипломної освіти
14.	Практико-орієнтовані курси з української мови для педагогів столиці: - Мовний імідж особистості в умовах сьогодення; - Реалізація проєкту «Говоримо правильно» (створення системи доступних для всіх киян (родин учнів ЗЗСО) послуг з метою вдосконалення розмовної української мови); - Українська на щодень: курс для кожного.	Упродовж року	Інститут післядипломної освіти

15.	Програми курсів підвищення кваліфікації для педагогічних працівників закладів освіти м.Києва: - Професійний розвиток вчителя української мови та літератури у системі загальної середньої освіти; - Інноваційні виміри мовно-літературної галузі; - Реалізація діяльнісного підходу в умовах Нової української школи; - Стратегії мовно-літературної галузі: інтегровані практики професійного розвитку вчителів-словесників; - Інноватика у мовно-літературній галузі: ефективні стратегії, виклики та можливості; - Розвиток мовно-комунікативної компетентності педагога; - Особливості професійно-мовленнєвого спілкування вчителів-предметників природничої, математичної та інформатичної освітніх галузей. - Розвиток мовно-комунікативної компетентності педагога; - Особливості професійно-мовленнєвого спілкування вчителів-предметників природничої, математичної та інформатичної освітніх галузей.	Упродовж року	Інститут післядипломної освіти
-----	--	---------------	--------------------------------

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

вул. Хрещатик, 50Б, м. Київ, 01001 тел.: (044) 235 07 00, (044) 235 05 70
Контактний центр міста Києва (044)15 51 E-mail: communications@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 25695762

Департамент культури
виконавчого органу Київської
міської ради (Київської міської
державної адміністрації)

Про надання інформації

Департамент суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) опрацював лист Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 13.08.2025 № 060-4149 стосовно виконання Плану заходів Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки у 2025 році (далі – Концепція).

За результатами опрацювання в межах компетенції повідомляємо, що закріплені за Департаментом заходи, відповідно до зазначених у Концепції термінів, були виконані у повному обсязі ще у 2023 році. Розуміючи необхідність подальшого просування та популяризації теми української мови у суспільстві, Департамент спільно з підпорядкованими комунальними підприємствами (комунальне підприємство Київської міської ради «Телекомпанія «Київ» (далі – телеканал «Київ»), комунальне підприємство «Радіостанція «Голос Києва» (далі – радіостанція «Київ FM»), комунальне підприємство Київської міської ради «Київінформ» (далі – КП «Київінформ») та комунальне некомерційне підприємство виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Центр комунікації» (далі – Центр комунікації)

ДОКУМЕНТ ІКС ЄПКС СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ
ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A3AD3800A8EBD400

Підписувач Смірнова Мирослава Михайлівна

Дійсний з 28.05.2024 0:00:00 по 27.05.2026 23:59:59

Департамент суспільних комунікацій

059-1991 від 26.08.2025

продовжили у 2025 році свою інформаційну роботу, результати якої додаємо у вигляді таблиці.

З метою підвищення рівня володіння українською мовою мешканців столиці, залучення їх до активного використання рідної мови, а також позитивного формування мовної звички та розширення культурного простору українською мовою, у 2026 році Департамент та підпорядковані комунальні підприємства готові продовжити роботу з популяризації української мови шляхом: проведення інформування та висвітлення заходів, що проходять у столиці, залучення спікерів до етерів телеканалу «Київ» та радіостанції «Київ FM», виходу тематичних інформаційних програм/рубрик тощо.

Додаток на 3 арк. в 1 прим.

Директор

Мирослава СМІРНОВА

Ярослав Шибанов
Ольга Бандура
Олексій Шепетович 235 04 95

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A3AD3800A8EBD400
Підписувач Смірнова Мирослава Михайлівна
Дійсний з 28.05.2024 0:00:00 по 27.05.2026 23:59:59

Департамент суспільних комунікацій

059-1991 від 26.08.2025

Перелік заходів з реалізації Концепції у 2025 році

Завдання Концепції	Коротка характеристика заходу	Результати
1.3.	1.3.4.	У 2025 році Центром комунікації продовжено реалізацію заходу щодо популяризації української мови шляхом проведення культурно-мистецьких заходів. У Vcentri HUB: Оболонь щопонеділка на постійній основі проходять покази української кінокласики та сучасного українського кіно. Захід покликаний популяризувати українське кіномистецтво, сприяти культурному розвитку відвідувачів та створювати простір для обговорення важливих суспільних тем через кіно. Також організовуються спеціальні кінопокази мультфільмів для дітей, що сприяє культурному дозвіллю наймолодших відвідувачів та створює умови для сімейного відпочинку. Наразі тривають організаційні дії щодо укладання договору з громадською організацією «Докудейз» про приєднання до проекту «Мережа кіноклубів медіапросвіти з прав людини Docudays UA», що відкриє нові можливості для проведення тематичних кінопоказів українською мовою із фокусом на права людини та соціальні питання.
3.1.	3.1.7.	Радіостанція «Київ FM» продовжує створювати цикл передач «Поезія. КИЇВ.МІСТА». Також до етерів передач «Говорить. Київ» та «Місячні Трамбони» періодично запрошуються представники мистецтва та літератури. Тематичні випуски про мову виходили в рамках програм «Друга кава» та «По суті». Телеканал «Київ» у 2025 році продовжив роботу над такими інформаційними рубриками: «ПРОчитай», яка популяризує українську літературу, телеканал зробив акцент на представленні як класичних, так і сучасних книжкових новинок. Впродовж звітного періоду в ефірі вийшли сюжети: «За перекопом є земля» – роман про непідробний Крим; «Чарівні дракони острова Гозо» – гуманна книжка 2025; «Майстер корабля» – роман про Одесу, насичений молодецьким оптимізмом; «Польові дослідження українського сексу» – чому варто читати Оксану Забужко; «Тимчасово переселені» – книга для підлітків про складне сьогодення; «Битися не варто відступати» - правдиве читиво про війну; «Мої жінки» Юлії Ілюхи – історії жінок на тлі великої війни; «Колекція» Юрія Іздрика – збірка, що здобула Шевченківську премію;

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A3AD3800A8EBD400

Підписувач Смірнова Мирослава Михайлівна

Дійсний з 28.05.2024 0:00:00 по 27.05.2026 23:59:59

Департамент суспільних комунікацій

059-1991 від 26.08.2025

		– «36 і 6 котів» Галини Вдовиченко – вусато-хвостата історія для дітей; – «Як весело в будинку «Вау!» Андрій Кокотюха – порада, що почитати до Дня дитячої книги; – «Я бачу, вас цікавить п'ятьма» Ілларіон Павлюк – найтемніший український бестселер; – «Великодня класика» – збірка святкових оповідань для занурення в традиції українців; – «Мотанка» – містична збірка фантастичних оповідань про жінку під час війни; – «Оринин» – роман про переплетіння української історії та людських долі; – «Україна в огні» – найбільш знаковий текст про Другу світову; – «Танці з кістками» – медичний трилер, що відкриває сутність людської душі; – «Спитайте Місечку» – легкий роман для літньої відпустки. • «Імена на мапі столиці», мета якої – познайомити глядача з історіями видатних українців, чиїми іменами переназвані вулиці у межах дії закону про декомунізацію та деімперіалізацію: – Євген Чикаленко – меценат і громадський діяч, вулиця на честь якого з'явилася в 2022-му році; – Юрій Іллєнко – видатний український режисер, чиім іменем названо вулицю Шевченківського району; – Сергій Параджанов – режисер «Тіней забутих предків», на честь якого планують назвати парк у Солом'янському районі; – Олександра Екстер – неординарна художниця з Києва; – Микола Міхновський – перший теоретик української незалежності; – Іван Огієнко – поборник українськості, перекладач Біблії на українську мову; – Степан Рудницький – географ, що зафіксував Україну на мапі світу; – Іван Огієнко – перекладач Біблії на українську мову. • «(Не)відомі українці», продовжує популяризацію історій про видатних особистостей, які залишили помітний слід у науковій, культурній та мистецькій сферах.
	3.1.9.	Телеканал «Київ» у 2025 році продовжив роботу над рубрикою у вигляді експрес-уроків «Перемикай на українську» – залишається важливим майданчиком для просвітницьких ефірів, спрямованих на популяризацію мовної культури. Зокрема, у звітному періоді вийшли наступні випуски: – лонгліст, вішліст, шортліст: чому в цих словах пишемо літеру І; – значення прізвищ відомих українських політиків і військових; – першоцвіт, підсніжник, пролісок, просерень: як називати перші весняні квіти;

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000A3AD3800A8EBD400

Підписувач Смірнова Мирослава Михайлівна

Дійсний з 28.05.2024 0:00:00 по 27.05.2026 23:59:59

Департамент суспільних комунікацій

059-1991 від 26.08.2025

		– каблучка, обручка, перстень – як правильно замінити слово-кальку «колечко»; – колоритна лайка: куди посилали українці недругів; – -шмата, вонуча, стирка – діалектні назви ганчірки; – українці не святкують Пасху – топ великодніх помилок; – німка чи німкенья; полька чи полячка – як правильно називати представниць різних країн; – як уникнути помилок, говорячи про вступну кампанію та іспити; - чим замінити помилкову фразу «мати місце»; – смачні помилки: як не помилитися під час визначення роду назв видів кави та продуктів.
3.2.	3.2.1	Протягом звітного періоду на засіданнях Комісії з питань найменувань підтримано пропозиції щодо: • присвоєння скверу № 2 на Конtrakтовій площі (від Гостиного двору до скверу № 3) імені Григорія Сковороди; • перейменування парку «Юність» у Солом'янському районі міста Києва на честь видатного режисера Сергія Параджанова; • перейменування бібліотеки імені Івана Сергієнка для дітей та присвоєння їй імені «Дитяча бібліотека імені Марії Морозенко». На засіданні з питань встановлення меморіальних дощок при Департаменті суспільних комунікацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) погоджено встановлення меморіальної дошки лауреату Національної премії ім. Т.Г. Шевченка письменнику Олександру (Олесю) Лупію на фасаді будинку за адресою: вул. М. Омеляновича-Павленка, 3, де він мешкав та працював КП «Київінформ» на вебсайті «Вечірній Київ» продовжує наповнювати тематичні рубрики за тегами: «#українська мова» (https://vechirniy.kyiv.ua/tag/444/) «#Перейменування» (https://vechirniy.kyiv.ua/tag/1229/); «#Декомунізація» (https://vechirniy.kyiv.ua/tag/675/); «#Дерусифікація» (https://vechirniy.kyiv.ua/tag/1180/).
4.1.	4.1.1.	На головній сторінці Офіційного порталу Києва у верхній правій частині розміщено посилання на «Портал Послуг «Київ Цифровий» (https://portal.kyiv.digital/). КП «Київінформ» продовжує наповнювати рубрику за тегом «#Київ Цифровий» (https://vechirniy.kyiv.ua/tag/446/), де інформує про відповідні опитування на платформі цифрової мобільної сервісу «Київ Цифровий» та інформація про перейменування на честь захисників країни.

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат [3FAA9288358EC00304000000A3AD3800A8EBD400](#)

Підписувач [Смірнова Мирослава Михайлівна](#)

Дійсний з [28.05.2024 0:00:00](#) по [27.05.2026 23:59:59](#)

Департамент суспільних комунікацій

059-1991 від 26.08.2025

5

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

УПРАВЛІННЯ З ПИТАНЬ РЕКЛАМИ

вул. Хрещатик, 36, м. Київ, 01001 тел. (044) 481 47 18 E-mail: reklama.kyiv@kyivcity.gov.ua
Контактний центр міста Києва (044) 1551 Код ЄДРПОУ 41348526

Департамент культури виконавчого
органу Київської міської ради
(Київської міської державної
адміністрації)

У відповідь на Ваш лист від 13.08.2025 № 060-4149 щодо надання інформації про виконання Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023–2025 роки у 2025 році та надання пропозицій на 2026 рік повідомляємо наступне.

Управлінням з питань реклами виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі - Управління) спільно з підпорядкованим комунальним підприємством «Київреклама» у 2025 році забезпечено розміщення соціальної реклами на виконання доручення Київського міського голови В. Кличка від 28.02.2025 № 6974/1 з метою проведення інформаційно-комунікативної кампанії «Яка твоя мотивація перейти на українську мову?» на рекламних засобах: «Щит, що стоїть окремо» у кількості 10 одиниць, строк розміщення з 01.03.2025 по 31.03.2025; «Щит, що стоїть окремо» у кількості 20 одиниць, строк розміщення з 01.04.2025 по 30.04.2025. Замовником соціальної реклами виступила заступниця голови Київської міської державної адміністрації з питань здійснення самоврядних повноважень М. Хонда.

Також, на офіційній сторінці Управління в мережі Facebook опубліковано серію постів з закликом до суб'єктів господарювання дотримуватись вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та розміщувати вивіски на території столиці українською.

Додатково повідомляємо про відсутність пропозицій до Плану заходів з реалізації Концепції на 2026 рік. Водночас, Управління готове і надалі сприяти

ДОКУМЕНТ ІКС ЄПІК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО
КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат
3FAA9288358EC003040000008B853100921AD300
Підписувач Поліщук Оксана Миколаївна

Управління з питань
реклами

076 2282 від 25.08.2025

розміщенню соціальної реклами вказаної тематики за умови дотримання вимог Порядку розміщення зовнішньої реклами в місті Києві, затвердженого розпорядженням виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 05.02.2019 № 207.

Начальник

Оксана ПОЛІЩУК

Тетяна Геращенко 481 47 21

ДОКУМЕНТ ІКС ЄІПК СЕД АСКОД (ПІДПИСАНО
КВАЛІФІКОВАНИМ ЕЛЕКТРОННИМ ПІДПИСОМ)

Сертифікат
3FAA9288358EC003040000008B853100921AD300
Підписувач Поліщук Оксана Миколаївна

Управління з питань
реклами

076 2282 від 25.08.2025

2

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

Васильчуку В. В.
Мусі В. В.
Положишник В.О.

Прошу розглянути проєкт рішення від 15.12.2025
№ 08/231-1022/ПР в установленому порядку.

Омельченко А. В.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Юнаковій С. М.
Старостенко Г. В. – до відома

Віталій КЛИЧКО

“15” грудня 2025 року
№ 08/231-1022/ПР

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

бульвар Т. Шевченка, 3, м. Київ, 01024 тел. (044) 279 61 09 E-mail: culture@kyivcity.gov.ua
Код ЄДРПОУ 02231933

15.12.2025 1060-6372

Київська міська рада

СУПРОВІДНИЙ ЛИСТ

Відповідно до статей 26, 29 розділу VII Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 04 листопада 2021 року № 3135/3176, Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) направляє проект рішення Київської міської ради «Про продовження дії Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки».

Відповідальним за представлення та супроводження проекту рішення на всіх стадіях розгляду є директор Департаменту культури АНЖИЯК Сергій Михайлович (тел. 279 61 09).

Додатки:

- проект рішення Київської міської ради на 18 арк.;
- пояснювальна записка на 3 арк.;
- копія рішення Київської міської ради від 20.04.2023 № 6308/6349 «Про схвалення Концепції ствердження української мови в усіх сферах суспільного життя міста Києва на 2023-2025 роки» на 62 арк.;
- пропозиції структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), районних в місті Києві державних адміністрацій, комунальних підприємств, установ, організацій на 45 арк.

Текст проекту рішення у паперовому вигляді відповідає проекту в електронному вигляді на USB носії.

Директор

Сергій АНЖИЯК